

**REGIONALNY PLAN DZIAŁAŃ NA RZECZ ZATRUDNIENIA
DLA WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO
NA 2005 ROK**

OPOLE 2005

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
ZADANIA NA RZECZ ZATRUDNIENIA	11
MONITOROWANIE I KOORDYNOWANIE WYKONYWANIA DZIAŁAŃ.....	44
WYTYCZNE ZATRUDNIENIA.....	46
PODMIOTY REALIZUJĄCE ZADANIA UJĘTE W RPD/ZdWO NA ROK 2005	49
ANALIZA SYTUACJI NA RYNKU PRACY WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO W 2004 ROKU.....	53
CZŁONKOWIE ZESPOŁU DS. OPRACOWANIA RPD/ZdWO NA 2005 ROK.....	86

WPROWADZENIE

1. Konieczność opracowania Regionalnego Planu Działań na Rzecz Zatrudnienia wynika z zapisu art. 3 ust. 4 Ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. Nr 99, poz. 1001). Stanowi on, iż zadania państwa w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej realizowane są na podstawie uchwalanego przez Radę Ministrów Krajowego Planu Działań na Rzecz Zatrudnienia. KPDRZ stanowić ma ramy odniesienia dla formułowania, na szczeblu wojewódzkim, Regionalnych Planów Działań, do czego zobligowane są samorządy poszczególnych województw.
2. Obecna sytuacja na rynku pracy Opolszczyzny wymaga zdecydowanych, głęboko przemyślanych działań w zakresie edukacji, aktywnych polityk rynku pracy i zabezpieczenia społecznego. Wszystkie powinny mieścić się w kontekście 10-ciu wytycznych zawartych w Rozdziale 2 KPDRZ, którymi są: 1) *Aktywne i zapobiegawcze działania dla osób bezrobotnych i biernych zawodowo*, 2) *Tworzenie miejsc pracy i przedsiębiorczość*, 3) *Dostosowanie do zmian oraz promocja zdolności przystosowawczych i mobilności na rynku pracy*, 4) *Promowanie rozwoju kapitału ludzkiego i uczenia się przez całe życie*, 5) *Zwiększenie podaży siły roboczej i wspieranie aktywnego starzenia się*, 6) *Równość kobiet i mężczyzn*, 7) *Promocja integracji i zwalczanie dyskryminacji na rynku pracy osób w niekorzystnej sytuacji*, 8) *Zapewnienie opłacalności pracy przez środki zachęcające do zwiększenia atrakcyjności pracy*, 9) *Zmiana pracy nielegalnej na legalne zatrudnienie*, 10) *Działania dotyczące regionalnych dysproporcji w zatrudnieniu*. Powyższe wytyczne, wraz ze wszystkimi pozostałymi ustaleniami KPDRZ, są homogeniczne m.in. z: *Narodową Strategią Wzrostu Zatrudnienia i Rozwoju Zasobów Ludzkich w latach 2000 – 2006*, *Narodowym Planem Rozwoju 2004 – 2006*, *Programem Ograniczenia i Uporządkowania Wydatków Publicznych*, stanowiąc ich ważne uzupełnienie. Ponadto Krajowy Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia czerpie z wniosków i ustaleń zawartych w takich dokumentach, jak: *SPO RZL*, *ZPORR* oraz *Program Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL*.
3. Za jeden z głównych warunków skuteczności działań podejmowanych w ramach Regionalnych Planów Działań KPDRZ uważa stworzenie mechanizmów trwałej i ścisłej synergii pomiędzy instytucjami powiązanymi z rynkiem pracy. Różnorodny punkt

widzenia problematyki zatrudnieniowej, różne obszary działalności powiązanej z rynkiem pracy oraz odmienny zakres kompetencji, doświadczeń i wiedzy – wszystko to powinno stanowić gwarant, że Regionalny Plan Działań będzie dokumentem wysoce racjonalnym i odpowiadającym na rzeczywiste potrzeby osób i grup funkcjonujących na rynku pracy województwa.

Kontekst ekonomiczny

4. Transformacja ustrojowa dokonywana na początku lat 90-tych spowodowała redefinicję systemu gospodarczego kraju. Pociągnęło to za sobą rozwój sektora prywatnego, zmiany w wielkości tworzenia PKB przez różne sfery gospodarki (rosnąca rola działalności usługowej oraz sektora MSP) jak również głęboką restrukturyzację, której efekt stanowiło m.in. pojawienie się zjawiska bezrobocia. Na zjawisko to nałożył się również fakt niedopasowania kwalifikacji do potrzeb nowoczesnego rynku pracy, mała elastyczność systemu edukacji, brak postaw mobilnych i ukierunkowanych na kształcenie ustawiczne. W ostatnich latach bezrobocie napędzane było także czynnikami makroekonomicznymi (spowolnienie tempa wzrostu gospodarczego oraz stagnacja gospodarcza, co nie sprzyjało warunkom do tworzenia nowych miejsc pracy; spadek tempa przyrostu liczby miejsc pracy w małych i średnich przedsiębiorstwach; procesy restrukturyzacyjne gospodarki powodujące redukcje zatrudnienia; wprowadzenie trzech wielkich reform społecznych powodujących restrukturyzację zatrudnienia w służbie zdrowia, oświacie i administracji publicznej; wygasanie umów prywatyzacyjnych, które zawierały zakazy zwolnień pracowników i zobowiązania pracodawców do stabilizacji zatrudnienia w przedsiębiorstwach), sytuacją demograficzną (wchodzenie na rynek pracy osób urodzonych w okresie wyżu demograficznego, wysoki przyrost osób w wieku produkcyjnym niemobilnym <powyżej 44 lat> oraz wzrost liczby osób nabywających prawa emerytalne i starszych), czynnikami administracyjnymi (wprowadzona reforma ubezpieczeń społecznych spowodowała ujawnienie się osób pragnących, poprzez statut bezrobotnego, uzyskać opłacanie z budżetu państwa składki na ubezpieczenia zdrowotne).

Poziom zatrudnienia

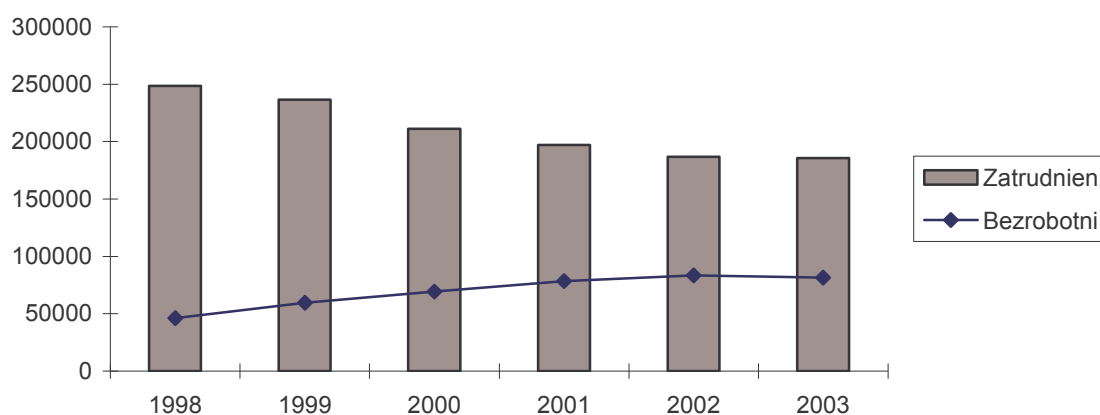
5. Na przełomie ostatnich ośmiu lat liczba zatrudnionych w województwie opolskim systematycznie malała: w 1999r. wynosiła ona 420,6 tys. osób, w 2000r. – 381,7 tys.,

w 2002r. – 322,6 tys., zaś w 2003 – 319,4 tys. osób¹. Oznacza to spadek liczby zatrudnionych na przestrzeni omawianych lat o ok. 100 tys. osób.

6. Spadek liczby zatrudnionych znalazł swe odzwierciedlenie w rosnącej liczbie osób bezrobotnych oraz wielkości stopy bezrobocia. O ile w roku 1998 liczba bezrobotnych na Opolszczyźnie wyniosła 46 112 osób, to w roku 2002 w rejestrach urzędów pracy odnotowanych było już 83 436 osób. Przełamanie tej trwałej tendencji wzrostowej nastąpiło w 2003r., kiedy to liczba bezrobotnych spadła do 81 623 osób, oraz w 2004r. - na koniec grudnia wspomnianego roku liczba ta wyniosła 74 553 osoby. W analogicznym rytmie przebiegały zmiany stopy bezrobocia: od 10,5% w roku 1998, poprzez 15,3% w roku 2000 i 21,6% w 2002, do 21,4% na koniec 2003 roku i 19,9% na koniec roku 2004². Utrzymującemu się wysokiemu bezrobociu towarzyszyło równoległe zjawisko bierności zawodowej, wywołane przede wszystkim polityką społeczno – gospodarczą ukierunkowaną w znacznym stopniu na kompensowanie dochodów osób pozostających bez pracy i ich wczesną dezaktywizację. Problem ten dotyczył zwłaszcza osób powyżej 50-tego roku życia (skutek zasiłków i świadczeń przedemerytalnych przyznawanych na bardzo korzystnych dla beneficjentów zasadach) – na koniec grudnia 2003 r. liczba osób korzystających z zasiłków i świadczeń przedemerytalnych wyniosła w województwie 21 719 osób. Ostatnie zmiany w ustawodawstwie ograniczyły jednak wydatnie możliwość uzyskiwania świadczeń przedemerytalnych.

Wykres A.

Liczba zatrudnionych i liczba zarejestrowanych bezrobotnych w województwie opolskim w latach 1998 – 2003.



¹ Dane za wszystkie lata mają charakter szacunkowy

² Duży wzrost wartości stóp bezrobocia notowany od roku wiąże się przede wszystkim z uwzględnieniem wyników Narodowego Spisu Powszechnego, który zmodyfikował liczbę osób aktywnych zawodowo.

7. Kolejnym problemem kształtującym poziom zatrudnienia jest szybki wzrost ludności w wieku produkcyjnym. Między rokiem 1996 a 2003 w województwie przybyło blisko 10 tys. osób w wieku 15-59 lat. Utrzymywanie się tendencji wzrostowej potwierdzają prognozy demograficzne dla Opolszczyzny, które przewidują wysoki przyrost zasobów pracy do roku 2010 (podaż pracy młodzieży w wieku lat 18 wchodzącej na rynek pracy w latach 2001 – 2005 ma wynieść w województwie ok. 96 tys. osób³). Niesie to w sobie duże ryzyko powiększania się bezrobocia, zwłaszcza wśród młodzieży.
8. Kolejną cechą wojewódzkiej struktury zatrudnienia jest gorsza sytuacja kobiet: w 2003 roku udział kobiet w ogólnej liczbie zatrudnionych wyniósł 48,2%, zaś w ogólnej liczbie bezrobotnych 53,7%.

Tabela A.

Osoby pracujące, bezrobotne i bierne zawodowo w wieku 15 lat i więcej w województwie opolskim w latach 1999 – 2003⁴.

Lata	Ogółem	Aktywni zawodowo		Pracujący		Bezrobotni		Bierni
	tys.	tys.	%*	tys.**	%***	tys.	%****	tys.
1999	882,3	480	54,4	420,6	47,7	59,4	13,2	358
2000	888,5	451	50,8	381,7	43	69,3	15,3	356
2001	893,8	418	46,8	339,5	38	78,5	17,8	364
2002	879,7	406	46,1	322,6	36,7	83,4	21,6	382
2003	882,8	401	45,4	319,4	36,2	81,6	21,4	390

*wskaźnik aktywności zawodowej: udział osób aktywnych zawodowo w ludności ogółem w wieku 15 lat i więcej

**dane szacunkowe

***wskaźnik zatrudnienia: udział osób pracujących w ludności ogółem w wieku 15 lat i więcej (dane szacunkowe)

****wskaźnik bezrobocia: udział osób bezrobotnych w ludności aktywnej zawodowo

³ Prognoza podaży pracy w województwie opolskim na lata 2001 – 2020, Urząd Statystyczny w Opolu, lipiec 2002.

Integracja społeczna

9. Osoby zaliczane do grup ryzyka na rynku pracy województwa opolskiego, a zwłaszcza osoby niepełnosprawne, wymagają podjęcia szczególnych działań i wytyczenia jasnych kierunków polityki regionalnej obejmującej m. in. zwiększenie szans na uzyskanie i utrzymanie zatrudnienia, wspieranie kształcenia takich postaw i umiejętności, które pozwolą na podejmowanie decyzji i działań umożliwiających rozwiązywanie przez nie własnych problemów życiowych, a także zapobieganie szerzeniu się dysfunkcji społecznych wśród ludzi młodych.
10. Do grupy osób wymagających podjęcia szczególnych działań mających na celu integrację społeczną należy również włączyć osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, a więc takie, które za względu na własną sytuację społeczną nie są w stanie własnym staraniem zaspokoić podstawowych potrzeb życiowych. Swoje przełożenie ma w tej materii także fakt pozostawania bez zatrudnienia, zwłaszcza w dłuższym okresie. Przede wszystkim chodzi tu o osoby długotrwale korzystające ze świadczeń pomocy społecznej, nie posiadające własnych dochodów, jak również, którym nie przysługuje prawo różnego typu do zasiłków i świadczeń, a także bezdomnych, uzależnionych od alkoholu, narkotyków i innych środków psychoaktywnych, lecz poddających się leczeniu, opuszczających zakłady karne, uchodźców, mniejszości etniczne.
11. Szczególnych działań wymagają też osoby objęte procesami restrukturyzacyjnymi w rolnictwie i wybranych gałęziach gospodarki (m. in. oświata i szkolnictwo, służba zdrowia, przemysł chemiczny). Dlatego też w 2005 roku zostanie przeprowadzona diagnoza sytuacji społeczno – demograficznej tych osób. Dalsze działania zostaną podjęte w kolejnych latach.

Zdolności adaptacyjne pracowników

12. Mimo zauważalnych czynników poprawy wskaźników nadal należy wspierać wszelkie działania mające na celu stosowanie elastycznych form zatrudnienia oraz zwiększające możliwości adaptacyjne pracowników. Mimo wielu starań instytucji rynku pracy elastyczne formy pracy nadal cieszą się niewielkim zainteresowaniem i zaufaniem wśród osób czynnych i biernych zawodowo. Niska elastyczność pracowników objawia się niechęcią do podjęcia pracy w niepełnym wymiarze godzin (w 2002 r. 7,9% zatrudnionych), niską mobilnością geograficzną, ale przede wszystkim niepodejmowaniem się samozatrudnienia. Jeszcze w 2000 roku 35,6% osób pracujących

⁴ Źródło: GUS, szacunki WUP

w województwie to pracodawcy lub pracujący na własny rachunek, natomiast w 2002 roku odsetek ten spadł do poziomu 27,0%. W świetle ostatnich zmian kodeksu pracy uelastyczniających prawo pracy, należy sadzić, iż główną barierą hamującą poprawę sytuacji osób w wieku produkcyjnym Opolszczyzny jest przede wszystkim nadal niska zdolność adaptacyjna pracowników.

Inwestycje w kapitał ludzki

13. W ostatnich latach zauważalny okazał się wzrost poziomu bezrobocia wśród osób z wykształceniem wyższym (na koniec 2004 r. 4,3% osób bezrobotnych w województwie). Lecz jednocześnie należy stwierdzić, że dotyczy on przede wszystkim osób młodych i miał charakter krótkookresowy. Osoby z wykształceniem wyższym w wieku powyżej 25 lat w zdecydowanej większości posiadają zatrudnienie. W związku z tym należy uważać, iż posiadanie dyplomu wyższej uczelni nadal ma zasadnicze znaczenie dla szans na rynku pracy. Porównując okres nauczania 1999/2000 z 2002/2003 okazuje się, że na przełomie tych lat nastąpił blisko 25%-towy wzrost liczby studentów. Jednocześnie wzrosła liczba uczniów szkół dla dorosłych z 7,7 tys. w 1995 roku do 10,1 tys. w 2002. Powyższe liczby świadczą o systematycznie rosnącej aktywności edukacyjnej ludności.
14. W stosunkowo najgorszej sytuacji znajdują się osoby młode, niewykształcone. Grupa ta, nie posiadając wykształcenia i doświadczenia zawodowego, jest tak mało konkurencyjna, że nawet znacząca poprawa sytuacji na rynku pracy nie skutkuje polepszeniem ich sytuacji życiowej. Dlatego też to właśnie ta grupa winna być objęta szczególnymi formami wsparcia mającymi na celu ich aktywizację zawodową.

Priorytety polityki zatrudnienia na lata 2005 – 2006

15. Wszelkie działania dotyczące stymulacji zatrudnienia należy realizować w odniesieniu do *Narodowego Planu Rozwoju 2004 – 2006*, a także zgodnie z zapisami *Krajowego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia*. Oba powyższe dokumenty uzupełnione o założenia *Strategii sektorowej rynku pracy województwa opolskiego w latach 2004 – 2006* zapewniają efekt synergii działań polityki rynku pracy realizowanych w ramach środków Funduszu Pracy, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz PHARE.
16. W celu stworzenia lepszych warunków funkcjonowania sektora małych i średnich przedsiębiorstw zakłada się uruchomienie mechanizmów wspierających je oraz

jednocześnie pozwalających na dynamiczny wzrost liczby nowootwartych przedsiębiorstw. Mechanizmy te winny opierać się na udzielaniu pożyczek na uruchamianie mikroprzedsiębiorstw, szerokim poradnictwie i informacji zawodowej, promocji Regionalnych Instytucji Finansujących oraz wspieraniu działań Inkubatorów Przedsiębiorczości. Wszelkie te kroki spowodują z jednej strony rozwój sektora małych i średnich przedsiębiorstw, a z drugiej zwiększą liczbę nowych miejsc pracy.

17. Zostanie również położony nacisk na zwiększenie konkurencyjności firm w zmieniających się warunkach społeczno – gospodarczych regionu. W tym celu podjęte zostaną działania doskonalące kwalifikacje kadr zarządzających i pracowniczych przedsiębiorstw oraz dostosowujące ich umiejętności do bieżących zmian technologicznych i rynkowych. Ważnym sposobem realizacji powyższego celu będzie stymulowanie rozwoju nowoczesnych form organizacji pracy.
18. Wzrostowi zatrudnienia sprzyjać będzie również rozwój jakościowy pośrednictwa pracy i promocja elastycznych form zatrudnienia. Powstanie nowych agencji zatrudnienia i agencji pracy tymczasowej oraz kolejnych sklepów z pracą w połączeniu z aktywnym wykorzystaniem technologii internetowej usprawni instytucjonalny proces pośrednictwa pracy. Ważne w tym kontekście jest także dostosowanie obiegu ofert pracy do wymogów unijnych, zwłaszcza w obszarze przygranicznym. Niebagatelne znaczenie dla promocji zatrudnienia będzie miało także promowanie nowych form pracy zawodowej, takich jak praca na czas określony, praca w niepełnym wymiarze godzin, telepraca.
19. Poza szeroko promowanym podnoszeniem wykształcenia wśród mieszkańców regionu w szczególności sposób należy wspomóc działania skierowane do osób zagrożonych bezrobociem w wyniku zmian restrukturyzacyjnych, bądź rozwojowych firm. W związku z powyższym niezbędne jest podjęcie działań zmierzających, dla osób stojących przed zagrożeniem utraty pracy, do pomocy w wyborze nowego zawodu lub do aktywnego poruszania się na rynku pracy w celu znalezienia nowego miejsca pracy. Ważnym czynnikiem do realizacji tego zadania będzie zapewnienie powszechnej dostępności do usług doradztwa zawodowego takich jak informacja zawodowa, poradnictwo grupowe (zawodowe, prawne, psychologiczne), indywidualne plany działań polegające na udzielaniu osobom zagrożonym utratą zatrudnienia pomocy w wyborze odpowiedniego zawodu i miejsca zatrudnienia, programy specjalne uwzględniające specyficzne cechy ostatecznych beneficjentów. Realizacji powyższego celu służyć będą następujące instrumenty: tworzenie i rozwój Gminnych Centrów Informacji, funkcjonowanie klubów pracy oraz prowadzenie reorientacji zawodowej, której założeniem jest zmiana

kwalfikacji zawodowych na obszarach objętych restrukturyzacją branż i sektorów, a w szczególności na obszarach wiejskich.

20. Dla przełamania niekorzystnej sytuacji na rynku pracy konieczna jest także reforma oświaty zakładająca dostosowanie edukacji to potrzeb wojewódzkiego rynku pracy, podnosząca jakość kształcenia, upowszechniająca wśród młodzieży i osób dorosłych wykształcenie na poziomie średnim i wyższym. Istotną rolę będą odgrywać ponadto wszelkie formy kształcenia ustawicznego. Znaczące będą również działania zmierzające do dostosowania kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy. Dlatego podjęte zostaną odpowiednie kroki przygotowujące bazę zawodów deficytowych i nadwyżkowych występujących wśród bezrobotnych oraz prowadzące do podniesienia jakości kształcenia poprzez unowocześnienie bazy dydaktycznej i oferty edukacyjnej.
21. Społeczeństwo lepiej wykształcone i posiadające odpowiednie kwalifikacje pozwalające na znalezienie zatrudnienia jest również warunkiem skutecznego zdynamizowania współczesnego rynku pracy. W tym celu podjęte zostaną działania promujące wszelkie formy zwiększające aktywność edukacyjną i zawodową mieszkańców województwa opolskiego (szkolenia, kursy specjalistyczne, praktyki zawodowe, stypendia).
22. Także w myśl *Strategii sektorowej rynku pracy województwa opolskiego w latach 2004 – 2006* instytucje rynku pracy wspierać będą bezrobotnych, zwłaszcza zaliczanych do grup podwyższonego ryzyka, aktywizującymi programami. Pomoc ta polegać będzie m. in. na subsydiowaniu zatrudnienia, kierowaniu na szkolenia zawodowe, efektywnym doradztwie zawodowym dla osób podejmujących własną działalność gospodarczą, pośrednictwie pracy.

ZADANIA NA RZECZ ZATRUDNIENIA

Wytyczna 1. Aktywne i zapobiegawcze działania dla osób bezrobotnych i biernych zawodowo

Kontekst:

23. W województwie opolskim problem bezrobocia ma charakter znaczący i wymaga podjęcia odpowiednio ukierunkowanych działań zaradczych – jeden z kierunków wyznaczony jest przez aktywne i zapobiegawcze działania, których beneficjentami będą bezrobotni i bierni zawodowo. O skali wojewódzkiego bezrobocia świadczy opis statystyczny. Na koniec roku 2004 na Opolszczyźnie zarejestrowanych było 74 553 bezrobotnych, zaś stopa bezrobocia przyjęła wartość 19,9%. Pomimo tego, że liczba bezrobotnych była niższa niż w grudniu 2003 roku (o 7 070 osób) i był to już drugi z rzędu rok, kiedy Opolszczyzna odczuła spadek bezrobocia rejestrowanego, dalsza praca służb zatrudnienia oraz innych instytucji kreujących politykę rynku pracy w regionie jest niezbędna. Praca ta powinna zmierzać ku utrzymaniu pozytywnych tendencji, obserwowanych od dwóch lat, zniwelowaniu lokalnych różnic w natężeniu bezrobocia, objęciu specjalną ochroną grup społeczno – demograficznych, które ze względu na swe specyficzne cechy są upośledzone na rynku pracy.
24. Jednym z podstawowych priorytetów polityki rynku pracy w województwie powinna być aktywizacja zawodowa młodzieży. Na koniec 2004 roku udział bezrobotnej młodzieży (tj. osób w wieku 18-24 lata) w ogólnej liczbie bezrobotnych wyniósł 21,6%. Ta kategoria bezrobotnych napotyka na rynku szereg problemów utrudniających adaptację, i z tych też względów została na mocy art. 49 Ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy określona jako „osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy”, co wiąże się z możliwością zastosowania ustawowo przewidzianych działań aktywizacyjnych. Najważniejsze bariery, na które napotykają osoby bezrobotne z tego przedziału wiekowego, to częsta sytuacja braku doświadczenia zawodowego, ukończenie profilu nauki i zdobycie kwalifikacji, na które występuje brak popytu ze strony pracodawców oraz brak równowagi pomiędzy teorią a praktycznymi umiejętnościami zawodowymi w procesie edukacji szkolnej. Nikłe zainteresowanie pracodawców osobami młodymi potwierdziły badania ankietowe wśród przedsiębiorstw Opolszczyzny,

przeprowadzone w 2003 roku – jedynie 17% przebadanych firm zgłosiło gotowość zatrudnienia osób w wieku 18 – 24 lata, zaś dla 100% pracodawców doświadczenie zawodowe było istotnym kryterium podczas rekrutacji nowego pracownika.

25. Ważnym celem RPDRZ powinno być ograniczenie zjawiska długotrwałego bezrobocia i jego przyczyn drogą wsparcia osób bezrobotnych w zakresie reintegracji zawodowej na rynku pracy oraz wsparcia dla otoczenia społecznego tych osób. Grupa ta stanowi liczny fragment bezrobocia na Opolszczyźnie – udział osób pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy w ogólnej liczbie osób pozostających bez zatrudnienia wyniósł 50%. Nowa ustawa o promocji zatrudnienia uelastyczyła pojęcie długotrwałego bezrobocia, rezerwując go dla osób bezrobotnych pozostających w rejestrach urzędów pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat. Dzięki temu rozszerzono zakres pomocy skierowanej dla długotrwale bezrobotnych, zmniejszając ryzyko wystąpienia negatywnych skutków psychologicznych związanych z długim pozostawaniem bez pracy.
26. Wspieranie grup ryzyka oraz aktywizacja klientów PUP powinny być sprzężone z równoległym doskonaleniem i rozwojem instrumentów i instytucji rynku pracy. Sprzyjają temu zapisy ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, które zwiększają dostęp do poradnictwa i pośrednictwa zawodowego oraz innych usług prozatrudnieniowych, poprawiają kompetencje publicznych służb zatrudnienia przy wsparciu niepublicznych agencji i instytucji działających na rzecz rynku pracy, zwiększają współdziałanie podmiotów związanych z rynkiem pracy na rzecz skuteczniejszego rozwiązywania jego problemów. Szczególnie istotne będzie podwyższenie jakości i roli usług poradnictwa zawodowego oraz wypracowanie nowych metod finansowania pośrednictwa pracy.
27. Według danych statystycznych w województwie opolskim liczba osób biernych zawodowo przewyższa liczbę osób pracujących. Powstaniu takiej sytuacji sprzyjały wcześniejsze rozwiązania legislacyjne, ułatwiające dostęp do świadczeń z zabezpieczenia społecznego oraz obniżające wiek upoważniający do uzyskania świadczeń przedemerytalnych. Osoby bierne zawodowo często stają się klientami pomocy społecznej i niezwykle ważne staje się w tym kontekście stworzenie platformy współpracy pomiędzy służbami zatrudnienia a służbami pomocy społecznej tak, by uzyskanie pomocy społecznej uwarunkowane było aktywnym poszukiwaniem pracy. Służy temu Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64, poz. 593). Z biernością i bezrobociem blisko związany jest społeczny problem uzależnień –

konieczne jest wypracowanie skutecznych mechanizmów reintegracji takich osób z rynkiem pracy.

Zadania:

1.1 Aktywizacja zawodowa młodzieży

Cel: Zwiększenie poziomu zatrudnienia ludzi młodych.

28. Aktywizacja zawodowa młodzieży prowadzona będzie poprzez projekty finansowane z EFS oraz rządowy program „Pierwsza Praca”. Aktywizacja ta obejmie szereg różnorodnych działań, takich jak: przygotowanie zawodowe w miejscu pracy, staże zawodowe, prace interwencyjne, roboty publiczne, refundacje dla pracodawców kosztów doposażenia i wyposażenia stanowisk pracy.
29. Ważną częścią aktywizacji będzie promocja i wspieranie postaw przedsiębiorczych. Polegać to będzie w pierwszej kolejności na wsparciu finansowym w formie jednorazowej dotacji na podjęcie działalności gospodarczej, ale równie istotne będą działania towarzyszące, promujące ideę przedsiębiorczości.
30. Oprócz działań nastawionych na bezpośrednią aktywizację, prowadzone będą również czynności zapobiegawcze, mające na celu lepsze dostosowanie młodych ludzi do rzeczywistości współczesnego rynku pracy. Obejmą one szereg szkoleń o różnym zakresie tematycznym, analizy potrzeb młodych ludzi występujących w roli klientów PUP, spotkania z młodzieżą szkolną wchodzącą na rynek pracy, prowadzenie informacji zawodowej i edukacyjnej, zajęcia w Klubach Pracy, opracowywanie indywidualnych planów działań oraz uzyskiwanie tytułów zawodowych w ramach nauki w OHP.

Przewidywane efekty:

31. W ramach działania 1.2 SPO RZL realizowane będą projekty skierowane ogółem do ok. 1350 beneficjentów ostatecznych (młodzież do 25 roku życia bezrobotna przez okres do 24 miesięcy oraz absolwenci). Pomoc obejmie szkolenia zawodowe, staże, pośrednictwo pracy i poradnictwo zawodowe, dzięki czemu część beneficjentów podejmie zatrudnienie lub samozatrudnienie, zostanie wolontariuszami, podejmie lub kontynuować będzie edukację i szkolenia.
 - w ramach działalności prowadzonej przez OHP ok. 1 400 osób młodych podejmie naukę i pracę – szacuje się, że w rezultacie ok. 50% uczestników OWK OHP znajdzie zatrudnienie. Ponadto ok. 10 000 osób skorzysta z doradztwa i informacji zawodowej oraz pośrednictwa pracy. OWK OHP będzie również organizatorem konkursu „Sprawny

w zawodzie”, motywującym do podnoszenia kwalifikacji w zawodzie kucharz małej gastronomii,

- ok. 50 osób obejmie projekt edukacyjno – doradczy, realizowany w ramach działania 1.2 SPO RZL schemat b), zawierający zintegrowane działania pomocowe (szkolenia, warsztaty, porady indywidualne oraz IPD),

- do studentów ostatnich lat opolskich uczelni wyższych skierowany zostanie projekt zwiększający ich motywację i podwyższającym kompetencje zawodowe (I część: rozpoznanie i zdiagnozowanie regionalnego rynku pracy, II część: bezpośredni kontakt z firmami i zakładami pracy). W rezultacie projektu część beneficjentów podejmie zatrudnienie, założy własną firmę lub podejmie wolontariat.

32. W ramach środków z Funduszu Pracy, będących w dyspozycji PUP, na terenie województwa realizowane będą aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu, skierowane do osób młodych, w tym: szkolenia, przygotowanie zawodowe w miejscu pracy, staże, roboty publiczne, prace interwencyjne, dotacje na podjęcie działalności gospodarczej oraz na wyposażenie lub doposażenie stanowisk pracy dla osób bezrobotnych.

1.2 Przeciwdziałanie i zwalczanie długotrwałego bezrobocia

Cel: Ograniczenie zjawiska długotrwałego bezrobocia i jego przyczyn poprzez wsparcie osób bezrobotnych i długotrwale bezrobotnych w zakresie reintegracji zawodowej na rynku pracy oraz wsparcie dla otoczenia społecznego tych osób.

33. Osoby długotrwale bezrobotne korzystać będą z szerokiej gamy działań wspierających: przygotowania zawodowego w miejscu pracy, szkoleń, prac interwencyjnych, robót publicznych, przyznania jednorazowo środków na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej, refundacji kosztów wyposażenia i doposażenia stanowiska pracy. Prócz tego, osobom takim świadczona będzie pomoc doradcza oraz ze strony pośredników pracy, pomoc psychologiczna, zajęcia w Klubie Pracy, analiza ich potrzeb jako klientów PUP.

Przewidywane efekty

34. W ramach działania 1.3 SPO RZL schemat a) realizowane będą projekty skierowane do około 1200 beneficjentów ostatecznych (bezrobotni, w tym długotrwale bezrobotni), obejmujący szkolenia, pośrednictwo pracy i poradnictwo zawodowe. Rezultatami projektu będzie podjęcie zatrudnienia i samozatrudnienia oraz kontynuacja nauki i szkoleń przez część beneficjentów.

- w ramach działania 1.3 SPO RZL schemat b) realizowany będzie projekt ukierunkowany na szkolenia i poradnictwo zawodowe, który pomoże beneficjentom w podjęciu zatrudnienia oraz zmotywuje ich do kontynuowania nauki i szkoleń,
- 3. W ramach środków z Funduszu Pracy, będących w dyspozycji PUP, na terenie województwa realizowane będą aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu, skierowane do osób długotrwale bezrobotnych, w tym: szkolenia, przygotowanie zawodowe w miejscu pracy, staże, roboty publiczne, prace interwencyjne, dotacje na podjęcie działalności gospodarczej oraz na wyposażenie lub doposażenie stanowisk pracy dla osób bezrobotnych.

1.3 Doskonalenie i rozwój instrumentów i instytucji rynku pracy

Cel: Dostosowanie usług świadczonych przez instytucje rynku pracy do potrzeb w zakresie aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych i poszukujących pracy.

- 35. Warunkiem poprawy sytuacji na rynku pracy oraz skutecznej aktywizacji osób bezrobotnych jest nieustanne doskonalenie sfery działań instytucji rynku pracy i stosowanych przez nie narzędzi. Realizacja tego zadania odbywać się będzie przede wszystkim poprzez szkolenia skierowane do kadry publicznych służb zatrudnienia. Dzięki temu następować będzie nieustanna aktualizacja kwalifikacji oraz nabywanie nowych, wychodzących naprzeciw zmieniającym się potrzebom klientów PUP.
- 36. Na rozwój instytucji rynku pracy duży wpływ mieć będzie pomoc techniczna udzielana w ramach ZPORR, która ułatwi sprawne wdrażanie projektów współfinansowanych z EFS Instytucji Wdrażającej. Pomoc ta ukierunkowana zostanie nie tylko na poprawienie technicznego wyposażenia, lecz również na szeroko rozumianą promocję EFS i ZPORR, organizację szkoleń dla potencjalnych projektodawców itp.
- 37. Doskonalenie instrumentów stosowanych na rynku pracy odbywać się będzie przede wszystkim drogą organizowania targów pracy, które stanowią ważną płaszczyznę kontaktu między pracodawcą a poszukującymi zatrudnienia. Ponadto trwać będzie proces wdrażania standardów usług oraz marketing usług doradztwa zawodowego.

Przewidywane efekty:

- 38. W roku 2005 szkoleniami z zakresu rynku pracy zostanie objętych część pracowników OKW OHP, ponadto odbędzie się konferencja OHP o tematyce dotyczącej kształcenia ogólnego i zawodowego młodzieży. Zorganizowane zostaną targi pracy na terenie powiatów: opolskiego, nyskiego i krapkowickiego.

39. Szkolenia podnoszące kwalifikacje i jakość usług obejmą ok. 100 pracowników powiatowych urzędów pracy z terenu Opolszczyzny.
40. W powiatowych urzędach pracy Opolszczyzny przeprowadzone zostaną badania opinii bezrobotnych dotyczące jakości funkcjonowania urzędów.
41. Zostanie utworzone Akademickie Biuro Karier przy Uniwersytecie Opolskim.

1.4 Podwyższenie jakości usług poradnictwa zawodowego

Cel: Rozwój informacji i poradnictwa zawodowego w instytucjach rynku pracy

42. W trakcie konferencji „Nowe trendy w poradnictwie zawodowym”, zorganizowanej przez WUP w Opolu w styczniu 2005 r., przyjęto stanowisko, że poradnictwo zawodowe jest obecnie szybko rozwijającą się dziedziną, na którą pojawia się coraz większe zapotrzebowanie, generowane tempem i jakością współczesnych przeobrażeń społeczno – gospodarczych. Świadczy o tym liczebny przyrost doradców zatrudnionych w urzędach pracy w Polsce (od 237 tys. w 1993 roku do 813 tys. w 2003 roku). Nieustanne podwyższanie jakości usług doradczych staje się w tym kontekście koniecznością. Składać się na to będą: wzmacnianie etatowe doradztwa zawodowego, szkolenia i nauka w formie studiów podyplomowych, promocja doradztwa zawodowego wśród jego potencjalnych beneficjentów. Niezwykle istotne będzie udzielanie wsparcia psychicznego poprzez zatrudnianie psychologów, jak również realizacja idei społeczeństwa informacyjnego drogą wykorzystywania w usługach doradczych najnowszych technologii (programy komputerowe, Internet, prezentacje multimedialne itp.). Doskonalenie usług doradztwa zawodowego odbywać się także będzie poprzez wymianę doświadczeń i nawiązywanie współpracy z innymi instytucjami rynku pracy w kraju i za granicą.

Przewidywane efekty:

43. W 2005 roku ok. 1 100 osób młodych, bezrobotnych i poszukujących pracy, skorzysta z usług poradnictwa zawodowego w formach grupowych i indywidualnych oraz co najmniej 1 900 osób skorzysta z informacji zawodowej OKW OHP.
44. W ramach realizacji programu Phare 2002 „Promocja zatrudnienia i rozwój zasobów ludzkich” ok. 2000 osób bezrobotnych i zagrożonych bezrobociem skorzysta z zintegrowanego wsparcia, w którym kluczową rolę grać będzie doradztwo zawodowe i jego efektywne powiązanie ze szkoleniami i pośrednictwem zawodowym w systemie: 1 etap – doradztwo zawodowe, 2 etap – szkolenia, 3 etap – doradztwo zawodowe, 4 etap – pośrednictwo pracy.

45. W zakresie działalności powiatowych urzędów pracy:
- a) ok. 2000 osób zostanie objętych poradnictwem zawodowym i informacją zawodową oraz weźmie udział w warsztatach,
 - b) odbędą się szkolenia dla doradców zawodowych,
 - c) działania doradcze zyskają wsparcie wolontariackie,
 - d) prowadzona będzie promocja i informacja o Klubach Pracy i IPD.

1.6 Ograniczanie pułapek bierności i uzależnienia

Cel: Zmniejszenie dezaktywizującej roli otrzymywanych transferów socjalnych

46. W 2005 roku prowadzona będzie współpraca z kędzierzyńsko – kozielskim Centrum Integracji Społecznej w zakresie zwiększenia aktywności i zatrudnienia grup biernych zawodowo.
47. W ramach otwartego konkursu ofert Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej rozdysponuje posiadane środki na zadania o określonych priorytetach: przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu ze szczególnym uwzględnieniem rodzin i środowisk zagrożonych patologią społeczną zwłaszcza w środowiskach wiejskich, readaptacja społeczno-zawodowa bezrobotnych będących podopiecznymi pomocy społecznej, działania na rzecz integracji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, wsparcie socjalne wypoczynku dzieci i młodzieży z ubogich rodzin oraz promocja i organizacja wolontariatu działającego w sferze pomocy społecznej.

Przewidywane efekty:

48. W wyniku otwartego konkursu ofert rozdysponowana zostanie przez ROPS kwota 250 000 zł, z czego 100 000 na wsparcie socjalne wypoczynku dzieci i młodzieży z rodzin ubogich.

Wytyczna 2. Tworzenie miejsc pracy i przedsiębiorczość

Kontekst:

49. W województwie opolskim od lat utrzymuje się sytuacja, że wzrostowi liczby zarejestrowanych w systemie REGON przedsiębiorstw towarzyszy spadek liczby pracujących. Przyczyna leży tu w fakcie rejestrowania się przede wszystkim małych, jednoosobowych bądź rodzinnych przedsiębiorstw, nie generujących nowych miejsc pracy. O skali udziału małych firm strukturze gospodarki województwa świadczą liczby:

na koniec I półrocza 2004 roku na Opolszczyźnie działało 87 740 podmiotów systemu REGON, z czego w 94% wielkość zatrudnienia nie przekraczała 9 osób⁵. Na przestrzeni roku (koniec czerwca 2003 – koniec czerwca 2004) jedynie sektor MSP okazał się rozwojowy, gdyż tylko takich firm (z wielkością zatrudnienia do 49 osób) dotyczył ilościowy przyrost.

50. W oparciu o badania ankietowe przeprowadzone wśród lokalnych przedsiębiorców przez Departament Rozwoju Regionalnego Urzędu Marszałkowskiego ustalono najważniejsze bariery, na jakie napotykają prowadzący małe i średnie przedsiębiorstwa. Czołowe miejsca zajęły obowiązkowe obciążenia związane z prowadzeniem działalności – zbyt wysokie podatki oraz składki na ubezpieczenie zdrowotne pracowników. Respondenci wskazywali ponadto na niestabilne, skomplikowane i biurokratyczne przepisy prawne, brak wsparcia władz lokalnych, brak dostępu do tanich kredytów, niską koniunkturę na rynku krajowym oraz dużą konkurencję, w tym także nieuczciwą⁶. Celem usunięcia finansowych i organizacyjnych, a przede wszystkim biurokratycznych barier w rozwoju przedsiębiorczości, wprowadzono w życie Ustawę z dnia 2 lipca 2004 roku o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. Nr 173, poz. 1807), która znacznie upraszcza procedury związane z zakładaniem przedsiębiorstwa, redukuje zakres koncesjonowania działalności, zmniejsza zakres i liczbę kontroli przeprowadzanych przez organy kontrolne itp. Ponadto wspomnieć tu należy u uelastycznianiu prawa pracy w latach 2003-2004.
51. Z uwagi na rozwojowość sektora MSP i jego znaczenia jako podstawowego filaru nowoczesnej gospodarki niezbędne jest jego finansowe wspieranie w podejmowaniu inwestycji, wprowadzenie profesjonalnego doradztwa i wspomagania instytucjonalnego, rozbudowa systemu funduszy poręczeniowych i kredytowych oraz wsparcie dla powstawania i rozwoju mikroprzedsiębiorstw. Działania te pobudzą przedsiębiorczość w regionie, zwiększą konkurencyjność lokalnych, małych i średnich firm oraz przedłużą ich stosunkowo niską żywotność (na koniec roku 2001 wskaźnik przetrwania firm po 3 latach wyniósł 51%).

⁵ *Województwo opolskie. Sytuacja społeczno-gospodarcza w I półroczu 2004 roku*, Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego, Opole 2004, s. 24.

⁶ Tamże, s. 66-67.

Zadania:

2.1 Wsparcie przedsiębiorstw w podejmowaniu inwestycji

Cel: Zwiększenie konkurencyjności oraz dostosowania przedsiębiorstw do działania na Jednolitym Rynku Europejskim poprzez unowocześnienie oferty produktowej i technologicznej oraz zwiększenie nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach.

52. Wsparcie ukierunkowane będzie przede wszystkim na udzielaniu dotacji na tworzenie, wyposażanie i doposażanie miejsc pracy. Realizowany będzie również program w ramach SPO WKP działanie 2.1, ZPORR działanie 3.4 oraz PHARE 2002.

Przewidywane efekty:

53. Ze środków Funduszu Pracy będą udzielane dotacje na tworzenie, wyposażanie i doposażanie miejsc pracy.

2.3 Rozbudowa systemu funduszy poręczeniowych i pożyczkowych

Cel: Ułatwienie przedsiębiorcom dostępu do zewnętrznych źródeł finansowania inwestycji dla pobudzenia inwestycji przedsiębiorstw i podniesienia ich konkurencyjności.

54. Kontynuowana będzie współpraca z Opolskim Regionalnym Funduszem Poręczeń Kredytowych, na terenie urzędów pracy funkcjonować będą ponadto okienka Funduszu służące zainteresowanym osobom informacją i pomocą merytoryczną. Nadal prowadzony będzie Fundusz Rozwoju Przedsiębiorczości.

Przewidywane efekty:

55. Promocja Opolskiego Regionalnego Funduszu Poręczeń Kredytowych stymulująca szersze wykorzystanie systemu funduszy poręczeniowych.

2.4 Promocja przedsiębiorczości – wsparcie dla rozwoju mikroprzedsiębiorstw

Cel: Stymulowanie powstawania nowych mikroprzedsiębiorstw oraz zapewnienie nowopowstałym mikroprzedsiębiorstwom pomocy w wykorzystaniu dostępnych instrumentów wsparcia.

56. Zadanie polega na udzielaniu kompleksowego, bezpośredniego wsparcia osobom zainteresowanym prowadzeniem mikroprzedsiębiorstwa (do 9-ciu zatrudnionych). Wsparcie to przyjmie formy bezzwrotnych dotacji z Funduszu Pracy na otwarcie działalności oraz pomoc doradcza i działania promujące przedsiębiorczość i korzyści płynące z pracy na własny rachunek. Ponadto trwać będzie wdrażanie i realizacja programu ZPORR działania 3.4 „Mikroprzedsiębiorstwa” i 2.5 „Promocja przedsiębiorczości”. Oraz programu Phare 2002. Formą pomocy będzie także

prowadzenie Inkubatora Przedsiębiorczości w Opolu, dającego możliwość wynajmu powierzchni dla firm i prowadzącego usługi okołobiznesowe.

Przewidywane efekty:

57. Ze środków Funduszu Pracy zostaną przeznaczone środki na bezzwrotne dotacje dla ponad 110 bezrobotnych na podjęcie własnej działalności gospodarczej. W województwie będą też realizowane projekty w ramach działania 2.5 ZPORR oraz w ramach działania 3.4 ZPORR.
58. W ramach programu Phare 2002 „Promocja zatrudnienia i rozwój zasobów ludzkich w województwie opolskim” ok. 200 osób bezrobotnych i zagrożonych bezrobociem ukończy wstępne szkolenie na temat prowadzenia działalności gospodarczej, zaś końcowym efektem będzie założenie działalności przez ok. 20% tych osób i udzielanie im dalszego wsparcia w formie doradztwa.

Wytyczna 3. Dostosowanie do zmian oraz promocja zdolności przystosowawczych i mobilności na rynku pracy

Kontekst:

59. W województwie opolskim występuje dość niekorzystna struktura wykształcenia wśród osób bezrobotnych: dominującą grupę (na koniec 2004 roku) stanowią osoby z wykształceniem podstawowym i niepełnym podstawowym (35,4%), zaś drugą co do wielkości z wykształceniem zasadniczym zawodowym (33,8%). Sytuacja ta przedstawia się jeszcze gorzej na terenach wiejskich, gdzie analogiczne odsetki wynoszą 38% i 37,3%. Tymczasem, w związku z rozwojem gospodarki i wkraczaniem na jej obszar nowych technologii, potrzeba pracodawców staje się zatrudnianie osób o wysokich kwalifikacjach zawodowych i poziomie wiedzy, uzupełnionych często o umiejętności dodatkowe typu: obsługa komputera, znajomość języków obcych, organizacja miejsca pracy. Badania socjologiczne przeprowadzone przez WUP w Opolu w 2003 roku wśród przedsiębiorców działających w województwie ujawniła ich całkowity brak zainteresowania osobami z wykształceniem niższym niż zawodowe – preferencje swe lokowali oni przede wszystkim w grupie pracowników z wykształceniem średnim technicznym i wyższym. Sytuacja ta stanowi poważne wyzwanie dla wojewódzkiej sieci kształcenia ustawicznego, przekwalifikowania i szkoleń oraz nakłada konieczność

prowadzenia intensywnej promocji edukacji ustawicznej tak, aby uniknąć ryzyka trwałego wyeliminowania części bezrobotnych z rynku pracy.

60. Dla zwiększenia podaży pracy oraz sprostania nowym sytuacjom i wyzwaniom, przed jakimi stają polskie przedsiębiorstwa, ważna staje się kwestia skutecznego promowania możliwości dotyczących elastycznych form zatrudnienia oraz organizacji pracy, a także wolontariatu.
61. Z uwagi na duże zróżnicowanie terytorialne wielkości bezrobocia i dostępu do zatrudnienia konieczne staje się nieustanne pobudzanie mobilności przestrzennej i rozszerzanie zasięgu geograficznego poszukiwań pracy przez osoby bezrobotne. Warunkiem jest tu jednak sprawna sieć komunikacyjna. W przypadku migracji zewnętrznych wykorzystać należy fakt istnienia na Opolszczyźnie głębokich tradycji zarobkowych migracji na Zachód oraz dalszy rozwój sieci EURES, która kreuje mobilność przestrzenną na poziomie transgranicznym.
62. Celem dostosowania działań podejmowanych na rynku pracy do realnych potrzeb tego rynku, prawidłowej modyfikacji kierunków kształcenia i szkoleń, określenia nisz rynkowych i obszarów nadwyżkowych, zawodów z „przyszłością” i bez „przyszłości”, konieczne staje się wdrażanie sprawnego systemu monitorowania rynku pracy oraz zawodów na poziomie regionu i powiatów. W tym celu niezbędne jest jednak wypracowanie jednolitej metodologii, tak, aby uzyskane prognozy i analizy były ze sobą porównywalne i dostarczały prawdziwej informacji o stanie rynku pracy.

Zadania:

3.1 Rozwój kadr nowoczesnej gospodarki

Cel: Podniesienie konkurencyjności i rozwój potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw poprzez inwestycje w kadry.

63. W działaniu tym największe znaczenie ma efektywne wykorzystanie środków w ramach projektów realizowanych pod egidą SPO RZL działania 2.1 i 2.3. Wskazać tu również trzeba na rozwój systemu studiów podyplomowych, uatrakcyjnienie ich oferty wraz ze zwiększeniem dostępności.

Przewidywane efekty:

64. W ramach działania ok. 150 osób mających zatrudnienie weźmie udział w projektach szkoleniowych realizowanych w kontekście działania 2.1 ZPORR.

3.2 Promowanie elastycznych form zatrudnienia

Cel: Zwiększenie wiedzy na temat możliwości wykorzystania elastycznych form zatrudnienia

65. Nastąpi promocja elastycznych form zatrudnienia poprzez upowszechnianie dobrych praktyk w trakcie realizacji niektórych projektów (np. „Zielona praca”, „Patrole ekologiczne” prowadzone przez OHP), oraz poprzez seminaria, konferencje, warsztaty, szkolenia itp.

Przewidywane efekty:

66. Około 10 000 osób (młodzież do 25 roku życia bezrobotna przez okres do 24 miesięcy oraz absolwenci) weźmie udział w projekcie współfinansowanym przez EFS w ramach działania 1.2 schemat b) SPO RZL. Istotą projektu będzie promocja oraz informacja o aktywnych metodach poszukiwania pracy.

3.3 Reorientacja zawodowa osób zagrożonych procesami restrukturyzacyjnymi

Cel: Zmiana kwalifikacji zawodowych pracowników sektorów podlegających restrukturyzacji, a także innych osób zagrożonych utratą zatrudnienia w wyniku procesów restrukturyzacyjnych.

67. Realizacja zadania umożliwi zmianę bądź udoskonalenie posiadanych kwalifikacji osobom zagrożonym utratą zatrudnienia w wyniku procesów restrukturyzacyjnych, co pozwoli im na zmianę posiadanego zawodu i poszerzy możliwości znalezienia zatrudnienia.

Przewidywane efekty:

68. W ramach działania 2.4 ZPORR osoby zagrożone utratą zatrudnienia lub będące w okresie wypowiedzenia z przyczyn dotyczących zakładu pracy otrzymają wsparcie, w formie pakietu działań szkoleniowych i doradczych.

69. W trybie konkursu otwartego dokonany zostanie wybór projektów realizowanych w ramach działania 2.4 ZPORR według wytycznych zawartych w Ramowym Planie Realizacji Działania na 2005 rok. Projekty te mieścić się będą w obszarach szkoleń i kursów mających na celu zdobycie kwalifikacji i umiejętności związanych z nowym zawodem, pośrednictwa pracy, informacji zawodowej, usług doradczych oraz subsydiowanego zatrudnienia w nowym miejscu pracy.

3.4 Wdrożenie systemu EURES

Cel: Wspieranie mobilności na krajowym i regionalnym rynku pracy

70. Z chwilą oficjalnego wstąpienia Polski do Unii Europejskiej, publiczne służby zatrudnienia stały się częścią sieci EURES. Kontynuowane będzie wdrażanie i rozbudowa sieci EURES; główne działania koncentrować się będą na promocji i informacji z zakresu warunków życia w krajach EOG, sytuacji na europejskich rynkach pracy i aktualnych ofertach pracy, staży i szkoleń. Prowadzone będzie pośrednictwo EURES oraz świadczona pomoc przy redagowaniu dokumentów aplikacyjnych. Stanowiska ds. EURES w urzędach pracy zwiększą jakość wyposażenia i infrastruktury, będą również obecne przy okazji targów i giełd pracy.

Przewidywane efekty:

71. W efekcie działań podejmowanych zgodnie z planem realizacji EURES w województwie, nawiązana zostanie współpraca z instytucjami, w których istnieje względnie duży przepływ klientów chcących skorzystać z bazy EURES, pozyskiwane, przetwarzane i upowszechniane będą wolne miejsca pracy, zapewniona zostanie wymiana podań o pracę i życiorysów otrzymanych od osób poszukujących pracy zarówno z województwa opolskiego, jak i z krajów EOG (działanie 1). Zaplanowane zostaną odpowiednie działania o charakterze marketingowym, skierowane do pracodawców (działanie 2). Zostaną przygotowane i rozpowszechnione informacje w postaci materiałów i ulotek reklamowych o sieci EURES wśród różnych grup społecznych i partnerów w celu ułatwienia klientom dostępu do pośrednictwa i doradztwa (działanie 3). Tworzone będą struktury partnerstwa transgranicznego EURES na obszarach powiatów: nyskiego, głubczyckiego i prudnickiego poprzez współudział w ankietyzacji wśród osób bezrobotnych i poszukujących pracy w polsko – czesko – słowackim regionie przygranicznym, współudział w organizowanych targach pracy oraz w organizacji seminarium dla pracowników polskich, czeskich i słowackich przygranicznych urzędów pracy. Środki na te zadania pochodzić będą z Wojewódzkiego Grantu EURES na okres 1.04.2005 r. – 31.03.2006 r.

3.5 Usprawnienie systemu komunikacji publicznej jako warunku zwiększenia mobilności geograficznej na rynku pracy

Cel: Ograniczenie barier komunikacyjnych związanych z dojazdami do i z miejsc pracy.

72. Ograniczenie barier komunikacyjnych nastąpi drogą zwrotu kosztów dojazdu z miejsca zamieszkania i powrotu do miejsca zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, odbywania u pracodawcy stażu, przygotowania zawodowego w miejscu pracy, szkolenia lub odbywania zajęć z zakresu poradnictwa zawodowego.

Przewidywane efekty:

73. Części osób bezrobotnych, korzystających z aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu, zostaną zwrócone koszty przejazdów z miejsca zamieszkania i powrotu w związku z odbywaniem szkolenia, stażu, przygotowania zawodowego itp.

3.8 Monitorowanie lokalnych rynków pracy

Cel: Polepszenie jakości usług rynku pracy w oparciu o analizę lokalnego rynku pracy i zdobytą wiedzę dotyczącą popytu i podaży pracy.

74. W ramach tego zadania przewiduje się przeprowadzanie wizyt monitorujących pośredników pracy w zakładach pracy, doskonalenie systemu przepływu informacji o rynku pracy, przeszkolenie pośredników pracy w zakresie metodologii badań sytuacji na powiatowym rynku pracy. Ważne ogniwo tego zadania stanowić będą projekty realizowane w ramach działania 2.1 ZPORR, monitorujące sytuację na lokalnych rynkach pracy. Bieżący monitoring zapewnią analizy rynku pracy sporządzane przez WUP Opole.

Przewidywane efekty:

75. W ramach wdrażania działania 2.1 ZPORR realizowane będą projekty badawcze, które stworzą możliwość diagnozy zapotrzebowania na podnoszenie kwalifikacji wśród pracodawców i pracobiorców, prognozy zatrudnienia w regionie w poszczególnych sekcjach i działach gospodarki oraz prognozy sytuacji młodzieży na rynku pracy do 2010 roku.
76. Wojewódzki Urząd Pracy sporządzi 12 miesięcznych, jedną półroczną oraz jedną roczną analizę sytuacji na rynku pracy Opolszczyzny.

Wytyczna 4. Promowanie rozwoju kapitału ludzkiego i uczenia się przez całe życie

Kontekst:

77. Od początków lat 90-tych dość sztywny i mało elastyczny system edukacji, wytworzony przez poprzedni ustrój społeczno-polityczny, zyskał nowe podstawy prawne oraz przeszedł gruntowną reformę zapoczątkowaną w roku 1999. Zmieniać zaczęła się struktura wykształcenia, a co za tym idzie również struktura szkolnictwa: spadki objęły przede wszystkim szkoły i uczniów zasadniczych szkół zawodowych. Wyraźny progres nastąpił za to w przypadku szkolnictwa średniego i wyższego. W latach 1999 – 2003

podwoiła się liczba szkół wyższych na Opolszczyźnie (z 3 do 6), wzrosła liczba studentów (z 28 312 osób do 36 773 osób) oraz liczba etatów dla nauczycieli akademickich (z 1 151 do 1 381)⁷. Współczynnik skolaryzacji brutto na tym poziomie edukacji w roku akademickim 2003/2004 wyniósł 29,7% (bez studentów studiów eksternistycznych)⁸. Oznacza to wzrost wykwalifikowanych kadr, zwiększających atrakcyjność strony podaźowej rynku pracy.

78. Pomimo tak znacznego wzrostu liczby i udziału studiujących globalna struktura wykształcenia ludności Opolszczyzny nadal kształtuje się niekorzystnie. Według danych z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z 2002 roku Opolszczyzna miała niższy od średniej krajowej wskaźnik osób z wykształceniem średnim w ogólnej liczbie ludności (35,7%, podczas gdy w województwie mazowieckim wynosił on 48%). Stawia to wyzwania przed systemem kształcenia ustawicznego, który powinien być dostępny i zapewniać edukację na odpowiednim poziomie. Należy podkreślić, że szkolnictwo dla dorosłych wykazuje w naszym województwie tendencje rozwojowe: w latach od 2000/2001 do 2003/2004 wzrosła liczba przeznaczonych dla nich gimnazjów (z 6 do 8), liceów ogólnokształcących (z 23 do 44), szkół zasadniczych zawodowych (z 7 do 8) i szkół średnich zawodowych (z 63 do 65)⁹.
79. Rozwój systemu kształcenia i kapitału ludzkiego musi iść w parze z promocją i kształtowaniem postaw otwartych na uczenie się przez całe życie. Promocja ta jest wartością dodaną programu „Pierwsza Praca”, skierowanego do młodzieży wchodzącej na rynek pracy. Idea kształcenia ustawicznego towarzyszy również działalności Szkolnych Ośrodków Karier (SZOK), których na Opolszczyźnie – w wyniku postępowań konkursowych o przyznanie grantów w ramach programu „Pierwsza Praca” – funkcjonuje 14 oraz Akademickiego Biura Karier przy Politechnice Opolskiej. W przypadku osób starszych decydujące znaczenie promocyjne ma stosowanie odpowiednich form i metod uczenia się, zwłaszcza szkolenia o charakterze modułowym.
80. Ważnym partnerem w prowadzeniu edukacji ustawicznej są pracodawcy. Zachętą dla nich jest zwolnienie od podatku dochodowego wartości świadczeń przyznanych na podnoszenie kwalifikacji zawodowych i wykształcenia pracowników oraz fakultatywna możliwość tworzenia w firmach zakładowego funduszu szkoleniowego.

⁷ Źródło: GUS (Bank danych regionalnych ze strony <http://www.stat.gov.pl>)

⁸ *Rocznik Statystyczny Województwa Opolskiego 2004*, Urząd Statystyczny w Opolu, Opole 2004, s. 174.

⁹ Tamże, s. 189.

Zadania:

4.1 Doskonalenie systemu informacji o kształceniu ustawicznym

Cel: Opracowanie i wdrożenie ogólnopolskiego systemu informacji o możliwościach kształcenia ustawicznego w poszczególnych regionach kraju.

81. Prowadzona będzie „Edukacyjna baza danych” oraz nastąpi dalszy rozwój Systemu Wymiany Informacji SWI „Piaś” i udostępnienie go instytucjom publicznym województwa opolskiego. Na obszarze powiatu namysłowskiego działać będzie strona internetowa m.in. informująca o możliwościach zdobywania wiedzy i kwalifikacji zawodowych na terenie powiatu; powstanie również baza danych nt. instytucji szkoleniowych i szkół.
82. Wojewódzki Urząd Pracy będzie obsługiwał i uaktualniał rejestr instytucji szkoleniowych zainteresowanych uzyskaniem środków publicznym na szkolenia dla bezrobotnych i poszukujących pracy, dostępny na stronie internetowej urzędu.

Przewidywane efekty:

83. Nastąpi zwiększenie dostępu do informacji oraz stopnia wykorzystania nowoczesnych technologii ICT.

4.5 Zwiększenie dostępu do edukacji – promocja kształcenia przez całe życie

Cel: Zwiększenie dostępu do edukacji na wszystkich poziomach kształcenia – od edukacji przedszkolnej do kształcenia ustawicznego osób dorosłych, z uwzględnieniem promocji uczenia się przez całe życie na obszarach wiejskich.

84. Zwiększenie dostępu do edukacji polegać będzie głównie na organizacji szkoleń i kursów ukierunkowanych na różne grupy beneficjentów, współfinansowanych m.in. ze środków ZPORR i Socrates Comenius. Planowane są również stypendia Marszałka Województwa dla studentów oraz stypendia finansowane z EFS dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych i wyższych. Wszystkim tym działaniom towarzyszyć będzie promocja kształcenia ustawicznego.

Przewidywane efekty:

85. Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych, znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej i pochodzący z terenów wiejskich oraz młodzież akademicka pochodząca z obszarów zmarginalizowanych, w tym w szczególności obszarów wiejskich i restrukturyzacji przemysłu, znajdująca się w trudnej sytuacji materialnej, otrzyma wsparcie stypendialne w ramach realizacji działania 2.2 ZPORR.

86. Pracownicy jednostek samorządowych wezmą udział w projekcie szkoleniowym (w zakresie informatyki, języków obcych i zdolności interpersonalnych) realizowanym w ramach działania 2.1 ZPORR.
87. Podjętych zostanie szereg działań o charakterze szkoleniowym, ukierunkowanych przede wszystkim na nauczycieli oraz osoby zainteresowane edukacją; będą to przede wszystkim szkolenia informatyczne, językowe i metodyczne.

4.6 Podwyższenie jakości edukacji stosownie do potrzeb rynku pracy

Cel: Wzmocnienie zdolności uczniów do przyszłego zatrudnienia między innymi poprzez upowszechnienie wykorzystania komputerowej technologii informacyjnej w procesie kształcenia, doskonalenie nauczycieli, akredytację instytucji edukacyjnych oraz budowę systemu zbierania i analizy edukacyjnych danych statystycznych.

88. Przeprowadzone zostaną kursy dla 6500 osób, głównie dla nauczycieli i administracji samorządowej, z zakresu związanego z tematem działania. Upowszechnienie wykorzystania komputerowej technologii informacyjnej odbędzie się drogą doposażenia bazy dydaktycznej w sprzęt komputerowy, wykorzystania Mobilnej Pracowni Komputerowej do organizacji szkoleń na terenach wiejskich, zwiększenia przepustowości połączenia internetowego w Wojewódzkim Ośrodku Doskonalenia Informatycznego i Politechnicznego oraz stopniowe wprowadzanie szkoleń metodą „e-learningu” i „on-line”, utworzenia Regionalnego Centrum Innowacyjnego Microsoft oraz prowadzenia zajęć szkoleniowych z wykorzystaniem tablicy interaktywnej oraz panelu multimedialnego. Wprowadzony zostanie system akredytacji instytucji prowadzących kształcenie w formach pozaszkolnych, a także opracowany przewodnik procedur akredytacji placówek prowadzących kształcenie ustawiczne w formach pozaszkolnych. Uzupełnieniem tych działań będzie rozbudowa Nauczycielskiego Kolegium Języków Obcych w Opolu oraz remonty Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej i Zespołu Szkół w Prudniku.

Przewidywane efekty:

89. 6 500 osób uczestniczyć będzie w kursach – głównie nauczyciele i przedstawiciele administracji samorządowej.
90. 4 jednostki oświatowe zostaną wyposażone w sprzęt komputerowy.

Wytyczna 5: Zwiększenie podaży siły roboczej i wspieranie aktywnego starzenia się

Kontekst:

91. Opolska wieś jest obszarem, który cechuje duży potencjał niewykorzystanej siły roboczej. Wg danych na koniec 2003 roku, 6 259 osób to osoby pracujące na opolskiej wsi, co stanowi 16,3% ogółu pracujących. Równolegle w dniu 31 grudnia 2004 roku w urzędach pracy Opolszczyzny było zarejestrowanych 33 754 mieszkańców wsi, co stanowiło 45,3% bezrobotnych w regionie. Najwięcej bezrobotnych mieszkańców wsi zarejestrowanych było w powiecie nyskim (8 344 osoby), natomiast największym udziałem mieszkańców wsi do ogółu bezrobotnych charakteryzował się powiat opolski ziemski, gdzie wskaźnik ten wyniósł 83,3%, a najmniejszym kędzierzyńsko – kozielski (28,8%). Ponadto przeciętnie w ciągu 2003 roku wskaźnik zatrudnienia na wsi wyniósł 37,8%, a stopa bezrobocia 18,4%, podczas gdy ogółem w województwie miary te uplasowały się odpowiednio na poziomie 41,4% oraz 18,2%.
92. Na potencjał aktywności zawodowej ludności wpływ mają czynniki demograficzne, ekonomiczne, jak również te wynikające z prowadzonej w latach dziewięćdziesiątych polityki zatrudnieniowej w państwie polegającej na stwarzaniu korzystnych warunków dla osób przerywających pracę przed osiągnięciem wieku emerytalnego, prowadzącej do dezaktywizacji zawodowej ludności przede wszystkim w wieku powyżej 50 lat (np. wcześniejsze emerytury, zasiłki i świadczenia przedemerytalne). Jak wynika z danych GUS odnoszących się do IV kwartału 2003 roku dotyczących aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15 lat i więcej, wskaźnik zatrudnienia dla osób powyżej 55 roku życia wynosił tylko 11,0%. Na łączną liczbę 236 tys. osób z tej kategorii wiekowej 28 tys. to aktywni zawodowo, a aż 208 tys. to bierni. Ponadto tylko 26 tys. osób było pracującymi w tym okresie. Sytuację w kraju dodatkowo komplikują zachodzące procesy demograficzne, takie jak starzenie się społeczeństwa, spadek liczby narodzin, co w efekcie może prowadzić do zmniejszenia zasobów pracy i jednoczesnego spadku wydolności systemu ubezpieczeń społecznych.

Zadania:

5.1 Aktywizacja zawodowa ludności wiejskiej

Cel: Zmniejszenie bezrobocia ukrytego na wsi i zagospodarowanie nadwyżek zasobów pracy

93. Zadanie będzie realizowane przy wsparciu środków Funduszu Pracy, a jego wykonawcami będą powiatowe urzędy pracy oraz Opolska Wojewódzka Komenda Ochotniczych Hufców Pracy. Zaangażowane zostaną również środki europejskie. Obejmie ono przede wszystkim działania prowadzone w oparciu o subsydiowane zatrudnienie (prace interwencyjne, roboty publiczne, staże), aktywne formy pomocy (dotacje, przygotowanie zawodowe, szkolenia, poradnictwo zawodowe, promowanie samozatrudnienia). Działania powyższe skierowane zostaną do osób bezrobotnych.
94. Uzupełnieniem działań na rzecz ludności zamieszkałej na obszarach wiejskich będzie program Ochotniczych Hufców Pracy skierowany do młodych osób wywodzących się z terenów wiejskich, w tym zagrożonych bezrobociem strukturalnym, które zostaną objęte działaniami aktywizującymi w zakresie alternatywnych wobec rolnictwa zawodów i form działalności gospodarczej.
95. Ponadto Wojewódzki Urząd Pracy jest instytucją wdrażającą dla projektów realizowanych w ramach działania 2.1 ZPORR odnoszących się do tej tematyki..

Przewidywane efekty:

96. W roku 2005 ze środków ZPORR oraz Funduszu Pracy realizowane będą programy przygotowania zawodowego, organizowane będą prace interwencyjne, roboty publiczne, szkolenia zawodowe, przyznawane będą dotacje na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej. Ponadto odbywać się będą staże zawodowe, zajęcia w Klubach Pracy oraz warsztaty aktywizujące.

5.2 Aktywizacja zawodowa osób w wieku powyżej 50 roku życia

Cel: Zwiększenie wskaźnika zatrudnienia osób powyżej 50 roku życia przy zachowaniu niezbędnych systemów bezpieczeństwa socjalnego osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy

97. Zadanie będzie realizowane przy wsparciu środków Funduszu Pracy oraz Ministerstwa Gospodarki i Pracy, a jego wykonawcami będą powiatowe urzędy pracy. Formami wsparcia w ramach analizowanego zadania będzie aktywna polityka pro-zatrudnieniowa skierowana do osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia. Subsydiowane zatrudnienie, poradnictwo zawodowe oraz inne aktywne formy wsparcia mają przyczynić się do przełamania dezaktywizacji zawodowej tych osób.

Przewidywane efekty:

98. W roku 2005 aktywizacja wśród osób z omawianej kategorii wiekowej ze środków Funduszu Pracy nastąpi w oparciu o następujące narzędzia: przygotowanie zawodowe,

prace interwencyjne, roboty publiczne, szkolenia, poradnictwo zawodowe, zajęcia w Klubie Pracy, zajęcia aktywizujące, dotacje na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej.

Wytyczna 6: Równość kobiet i mężczyzn

Kontekst:

99. W województwie opolskim, podobnie jak w Polsce, aktywność zawodowa kobiet (43,1%) jest znacznie niższa od aktywności zawodowej mężczyzn (59,5%) (dane na IV kwartał 2003 roku). Podobnie sytuacja wygląda pod względem wskaźnika zatrudnienia, który w przypadku mężczyzn w tym samym okresie wynosił 51,1%, a dla kobiet 35,3%. W końcu grudnia 2004 roku w ewidencji bezrobotnych było zarejestrowanych 40 964 kobiet, tj. 54,9% ogółu bezrobotnych. W stosunku do grudnia 2003 roku udział kobiet wzrósł o 1,2%. Najmniejszym udziałem kobiet wśród ogólnej liczby zarejestrowanych bezrobotnych charakteryzują się powiat prudnicki (47,5 %) oraz powiat nyski (49,1 %). Największy udział kobiet notujemy w powiecie krapkowickim (64,3 %), strzeleckim (60,6 %) oraz opolskim ziemskim (60,1 %). Wśród nowo zarejestrowanych w trakcie roku, populacja bezrobotnych kobiet wyniosła 34 485 osób, co stanowiło 46,1 %. Natomiast z ewidencji wyłączono 37 389 bezrobotnych kobiet, tj. 45,7 % wszystkich wyrejestrowań. Sytuacja taka była kontynuacją trendu z roku 2003 i już nie powodowała w efekcie wyraźnego spadku udziału kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych, jak to było np. w roku 2002.
100. Kobiety o takich samych kwalifikacjach i poziomie wykształcenia jak mężczyźni otrzymują niższe zazwyczaj wynagrodzenie za ten sam lub porównywalny rodzaj pracy. Gorsza sytuacja kobiet na rynku pracy wyraża się nie tylko niższym poziomem zarobków, ale również większymi problemami w uzyskaniu zatrudnienia. Mimo usilnych starań legislacyjnych na role zawodowe kobiet i mężczyzn nadal na ogół patrzy się stereotypowo. Pracodawcy chętniej zatrudniają mężczyzn niż kobiety, które uważane są za pracownika mniej dyspozycyjnego z powodu łączenia pracy zawodowej z funkcjami rodzinnymi i rodzicielskimi. Z drugiej natomiast strony bierność zawodowa kobiet wynikająca z dłuższych przerw w zatrudnieniu powoduje dezaktualizację ich kwalifikacji pracowniczych.

101. Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy zapewnia pomoc państwa osobom wychowującym samotnie dziecko w wieku do lat 7, pozostającym bez pracy oraz jednocześnie tym, które utraciły prawo do zasiłku dla bezrobotnych. Pomoc polega na refundowaniu części kosztów opieki nad dzieckiem przez okres 6 miesięcy, jeśli rodzic podejmie pracę (lub będzie odbywać staż) na rok lub przez okres 3 miesięcy w przypadku zatrudnienia (lub stażu) na co najmniej pół roku.

Zadania:

6.1 Integracja i reintegracja zawodowa kobiet

Cel: Udzielanie wszechstronnego wsparcia kobietom na rynku pracy, prowadzącego do wzrostu stopy zatrudnienia kobiet i podniesienia ich statusu zawodowego i społecznego

102. Zadanie to będzie realizować urząd Pełnomocnika Wojewody ds. Równego Statusu Kobiet i Mężczyzn oraz powiatowe urzędy pracy. Do realizacji powyższego celu w 2005 roku zaangażowane zostaną środki finansowe pochodzące z Funduszu Pracy oraz dysponowane w ramach realizowanych projektów z Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich.
103. Bezrobotne kobiety w celu przywrócenia ich na czynny rynek pracy zostaną objęte aktywnymi formami wsparcia koordynowanymi przez powiatowe urzędy pracy (szkolenia, przygotowanie zawodowe, staże, roboty publiczne, prace interwencyjne). Podjęte zostaną też działania mające na celu podnoszenie poziomu wiedzy i świadomości prawnej bezrobotnych kobiet w zakresie ich praw.
104. Ponadto urząd Pełnomocnika Wojewody ds. Równego statusu Kobiet i Mężczyzn będzie udzielał kobietom pomocy w znalezieniu pracy poprzez nawiązanie współpracy z powiatowymi urzędami pracy oraz poprzez sieć internetową, a także w spierał w poszukiwaniu szkoleń i innych możliwości przekwalifikowania się zawodowego.
105. Upowszechnianie wiedzy na temat praw pracowniczych, zwłaszcza uprawnień związanych z macierzyństwem i rodzicielstwem oraz przeciwdziałaniem dyskryminacji ze względu na płeć, a także propagowanie informacji dotyczących regulacji prawnych, dostępu do pożyczek i kredytów oraz szkoleń i doradztwa w dziedzinie przedsiębiorczości są również istotnymi środkami wspierającymi kobiety na opolskim regionalnym rynku pracy. Rok 2005 będzie również okresem promocji Norweskich Mechanizmów Finansowych wspierających przedsiębiorczość kobiet.

Przewidywane efekty:

106. Stosowane będą następujące formy wsparcia: szkolenia, przygotowanie zawodowe, staże, roboty publiczne, prace interwencyjne, dotacje na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej. Ponadto realizacja zadania przyczyni się do podniesienia wiedzy i świadomości o prawnych aspektach walki z dyskryminacją kobiet na rynku pracy, podniesienia aspiracji zawodowych kobiet, zwalczania szkodliwych stereotypów dotyczących równych szans kobiet i mężczyzn.

6.2 Promocja antydyskryminacyjnych przepisów prawa pracy

Cel: Opracowanie i przygotowanie kompleksowych materiałów informacyjnych dotyczących antydyskryminacyjnych przepisów prawa pracy, które przyczynią się do podniesienia poziomu wiedzy i świadomości prawnej pracowników, osób poszukujących pracy i bezrobotnych w dziedzinie równych szans kobiet i mężczyzn na rynku pracy.

107. Pełnomocnik Wojewody ds. Równego Statusu Kobiet i Mężczyzn przewiduje promocje antydyskryminacyjnych przepisów prawa pracy poprzez opracowanie ulotki mówiącej o prawach kobiet, za pomocą strony internetowej (www.gender-slask.pl) oraz dzięki działaniom Wojewódzkiego Zespołu ds. Edukacji Europejskiej powołanego przy Opolskim Kuratorium Oświaty. Ponadto wsparcie zostanie udzielone przez prawnika w formie bezpłatnej porady prawnej. Pomoc prawna udzielana będzie m. in. kobietom dyskryminowanym w miejscu pracy, molestowanym oraz tym, które spotkały się z praktykami mobbingu.

Przewidywane efekty:

108. Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości prawnej kobiet w zakresie antydyskryminacyjnych przepisów prawa pracy.

Wytyczna 7: Promocja integracji i zwalczanie dyskryminacji na rynku pracy osób w niekorzystnej sytuacji

Kontekst:

109. Zjawiskiem immanentnym dla polskiego społeczeństwa jest wykluczenie społeczne. Wiąże się ono w pewnych swych aspektach również z rynkiem pracy, bowiem osoby wykluczone społecznie pozostają na ogół w skrajnie trudnej sytuacji pod względem szans

na otrzymanie zatrudnienia. Poza tym osoby wykluczone lub zagrożone wykluczeniem społecznym to takie, które ze względu na swoją sytuację życiową nie są w stanie własnym staraniem zaspokoić podstawowych potrzeb życiowych. Osoby popadające w ubóstwo tracą możliwość aktywnego uczestnictwa w życiu zawodowym, społecznym, a nawet rodzinnym.

110. W najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy bez wątpienia znajdują się osoby bez kwalifikacji zawodowych i niewykształcone. Często są to osoby długotrwale bezrobotne, przy czym charakterystyczne dla omawianej populacji jest to, iż wśród nisko kwalifikowanych bezrobotnych stopa bezrobocia jest znacznie wyższa od średniej, co pośrednio wynika z wysokiej ich płynności na rynku pracy, częstymi napływami do bezrobocia i relatywnie luźnym przywiązaniem do nich pracodawców.
111. W niekorzystnej sytuacji na otwartym rynku pracy znajdują się również osoby niepełnosprawne. Ich poziom aktywności zawodowej jest niski, a bezrobocie relatywnie wysokie. Jak ujawnił przeprowadzony w województwie opolskim w 2002 roku Spis Powszechny Ludności i Mieszkań, Opolszczyznę zamieszkuje 78 639 osób niepełnosprawnych prawnie, z których tylko 12 636 to osoby aktywne zawodowo (16,1%), a aż 65 322 to bierni zawodowo (83,9%). Wskaźnik zatrudnienia wśród tych osób wynosił 12,3%, a stopa bezrobocia 23,3%. Jednocześnie ofert pracy dla osób niepełnosprawnych w ciągu 2004 roku stanowiły 1,7% wszystkich ofert zgłaszanych do urzędów pracy. Niepełnosprawni znajdują zatrudnienie przede wszystkim w zakładach pracy chronionej, gdzie warunki pracy, opieka medyczna, usługi rehabilitacyjne dostosowane są do ich potrzeb. Jednak liczba zakładów mogących zatrudnić osoby niepełnosprawne jest ograniczona. Z drugiej strony sytuacja taka sprzyja izolacji osób niepełnosprawnych od głównego nurtu życia zawodowego.

Zadania:

7.1 Integracja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych

Cel: Zwiększenie stopnia przygotowania zawodowego i poprawa zdolności do uzyskania zatrudnienia przez osoby o znaczącym i umiarkowanym stopniu niepełnosprawności z wykorzystaniem nowych i istniejących udoskonalonych instrumentów zwiększających potencjał osób niepełnosprawnych po raz pierwszy wchodzących na rynek pracy, długotrwale bezrobotnych lub mających największe trudności z wejściem na rynek pracy.

112. Zadanie to wypełniać będą przede wszystkim działania podejmowane przez powiatowe urzędy pracy (ze środków Funduszu Pracy, PFRON i PCPR w Namysławowie) oraz Oddział

Opolski Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych jako Instytucji Wdrażającej w ramach SPO RZL dla działania 1.4 „Integracja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych”. Uruchomione zostaną także środki Europejskiego Funduszu Społecznego w kontekście ZPORR.

113. Skuteczna integracja na rynku pracy osób niepełnosprawnych wymaga różnorodnych zintegrowanych form wsparcia. Dlatego przewiduje się uruchomienie szerokiej gamy działań niosących im pomoc: doradztwo zawodowe nastawione na szeroko pojętą aktywizację zawodową, wskazanie przydatności do wykonywania zawodu, pomoc w wyborze szkoleń doskonalących zawodowo i przekwalifikujących oraz wsparcie psychologiczne; szkolenia zawodowe; współpraca z Powiatowymi Centrami Pomocy Rodzinie oraz Gminnymi Ośrodkami Kultury.
114. Powiatowy Urząd Pracy w Prudniku w ramach działania 2.1 ZPORR realizować będzie projekt pn. „Od mobilności do kreatywności, którego efektem będzie podniesienie kwalifikacji zawodowych 5 pracujących osób niepełnosprawnych.
115. Natomiast działania Opolskiego Oddziału PFRON polegają przede wszystkim na promowaniu i udzielaniu informacji w punkcie konsultacyjnym. W związku z tym planowana jest na 2005 roku organizacja szkoleń dla zainteresowanych powiatów z terenu województwa opolskiego w celu przygotowania potencjalnych beneficjentów do absorpcji środków z Europejskiego Funduszu Społecznego.
116. Ponadto w roku 2005 Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w imieniu Samorządu Województwa zgodnie z ustawą *O Rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych* dysponując środkami finansowymi pozyskanymi z PFRON zamierza realizować następujące zadania: udzielanie pomocy w formie jednorazowych pożyczek udzielanych zakładom pracy chronionej w celu ochrony istniejących w zakładach miejsc pracy osób niepełnosprawnych, udzielanie pomocy zakładom pracy chronionej w formie zwrotu kosztów za szkolenie zatrudnionych osób niepełnosprawnych w związku z koniecznością zmiany profilu produkcji, dofinansowanie robót budowlanych w obiektach służących rehabilitacji tych osób, a także dofinansowanie kosztów tworzenia i działania zakładów aktywności zawodowej.

Przewidywane efekty:

117. Zwiększenie integracji osób niepełnosprawnych z otwartym rynkiem pracy, podniesienie poziomu aktywizacji zawodowej tych osób, zwiększenie zainteresowania pracodawców i innych partnerów działających na rynku pracy zatrudnieniem osób niepełnosprawnych,

ograniczenie funkcjonujących stereotypów i uprzedzeń wobec osób niepełnosprawnych w środowisku pracy i w społecznościach lokalnych.

7.2 Wsparcie grup szczególnego ryzyka dla zwiększenia ich szans na zatrudnienie

Cel: Ograniczenie zjawiska marginalizacji społecznej i przygotowanie osób narażonych na wykluczenie społeczne do wejścia na rynek pracy, utrzymania zatrudnienia lub powrotu do czynnego życia zawodowego

118. Zadanie promujące aktywność zawodową osób bezrobotnych z tzw. grup ryzyka będzie realizowane za pomocą następujących narzędzi: poradnictwo zawodowe i zajęcia w Klubach Pracy z zakresu umiejętności poszukiwania pracy. Ponadto Powiatowy Urząd Pracy w Kędzierzynie – Koźlu planuje opracowanie projektów w ramach działania 1.2 i 1.3 SPO RZL, które w sumie miałyby objąć 165 osób.

119. Poza tym Mobilne Centrum Informacji Zawodowej OHP przewiduje w roku 2005 objęcie szkoleniami z zakresu poruszania się po rynku pracy, warsztatami zawodowymi oraz doradztwem około 300 osób z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. W związku z tym podjęte zostaną działania poprzedzające mające na celu przeszkolenie i równoległe podniesienie kwalifikacji zawodowych 20 pracowników Opolskiej Wojewódzkiej Komendy OHP.

120. Do osób bezrobotnych i znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej skierowana będzie kolejna edycja programu „Patrole ekologiczne”. Program ten neutralizuje negatywne skutki bezrobocia poprzez inicjowanie pracy społecznie użytecznej w formie zatrudnienia subsydiowanego, warsztatów i szkoleń.

121. Na specjalną uwagę mogą liczyć kobiety zaliczane do analizowanej kategorii, dla których przewidziane jest wsparcie w postaci usług tworzonych w powiatach i gminach Zespołów Poradniczo – Konsultacyjnych zrzeszających osoby znane z działalności społecznej i jednocześnie pracujące w zawodach mogących okazać się pomocnymi beneficjentkom, tj. lekarz, prawnik, nauczyciel itd. Zespół z założenia pracować ma w oparciu o zasadę wolontariatu i udzielać wsparcia podczas pełnionych cotygodniowo dyżurów.

Przewidywane efekty:

122. Wzrost samooceny i odbudowa systemu motywacyjnego u osób zaliczanych do grup szczególnego ryzyka poprzez udział w zajęciach Klubu Pracy i objęcie ich doradztwem zawodowym.

7.3 Uruchomienie pomocy stypendialnej dla uczniów i studentów o utrudnionym starcie edukacyjnym

Cel: Podniesienie poziomu wykształcenia młodzieży z terenów wiejskich i poddanych restrukturyzacji przemysłów, poprzez system stypendialny dla uczniów ponadgimnazjalnych szkół, których ukończenie umożliwia uzyskanie świadectwa dojrzałości po zdaniu egzaminu maturalnego. Umożliwienie pełnego rozwoju zdolności, zainteresowań i predyspozycji uczniów i studentów.

123. Ze środków strukturalnych na podstawie wytycznych ZPORR działanie 2.2 w województwie opolskim w roku 2005 realizowanych będzie 28 projektów obejmujących dwa kierunki działań. Pierwszy z nich to wspieranie rozwoju edukacyjnego młodzieży wiejskiej, a drugi koncentruje się na stypendialnej pomocy, której odbiorcami są studenci pochodzących z obszarów zagrożonych marginalizacją, a w szczególności wiejskich. Równolegle monitorowana będzie sytuacja materialna studentów Uniwersytetu Opolskiego.

Przewidywane efekty:

124. Rzeczywista pomoc ukierunkowana na pokonywanie barier edukacyjnych doprowadzi w efekcie do polepszenia sytuacji na rynku pracy młodzieży pochodzącej z obszarów wiejskich i zmarginalizowanych.

Zadanie 7.4 Aktywizacja zawodowa młodzieży narażonej na społeczną marginalizację

Cel: Przygotowanie, poprzez rozwijanie kwalifikacji społecznych i zawodowych, młodzieży z grup zagrożonych marginalizacją społeczną do podjęcia aktywnej roli na rynku pracy.

125. W województwie opolskim w 2005 roku OHP podejmować będzie działania nastawione na reintegrację zawodową i społeczną młodzieży narażonej na marginalizację w formie 5 projektów. W ramach Programu Aktywizacji Społecznej Młodzieży Ochotniczych Hufców Pracy realizowana będzie druga edycja projektu „Twoja wiedza – Twój sukces” pn. „Edukacja kluczem do przyszłości”, którego głównym celem jest umożliwienie powrotu młodzieży zagrożonej marginalizacją do systemu edukacyjnego, a w efekcie zdobycie zawodu i usamodzielnienie. Projekt „Równy start” (etap drugi) prowadzi do szkolenia kadr w jednostkach OHP w zakresie rynku pracy i przedsiębiorczości celem przygotowania jej do podejmowania dalszych działań na rzecz młodzieży. Natomiast projekt „Szansa 13 – 18” zawiera w sobie zespół działań łączących aspekty szkoleniowe z pomocą psychologiczną. Jest on adresowany do młodzieży pochodzącej ze środowisk zagrożonych marginalizacją społeczną. Kolejny projekt „Szansa 18 – 24. Edukacja –

Praca – Wychowanie” obejmuje działania wychowawcze skorelowane z przygotowaniem i doskonaleniem zawodowym. W ramach tego programu przewiduje się również przeprowadzenie trzech przedsięwzięć o charakterze międzynarodowym, których celem będzie przygotowanie młodych ludzi do wejścia na europejski rynek pracy poprzez podniesienie ich kwalifikacji zawodowych i umiejętności językowych. W tych działaniach weźmie udział młodzież z Polski, Francji, Litwy i Niemiec. Ostatni z listy projekt pn. „Zaplanuj swoją karierę” został stworzony z myślą o młodych ludziach w wieku do 25 roku życia wywodzących się z terenów wiejskich i popegeerowskich mających trudności w aktywnym zaistnieniu na rynku pracy.

Przewidywane efekty:

126. Wyżej wymienione programy będą obejmować działania na rzecz reintegracji społecznej i zawodowej młodzieży zagrożonej marginalizacją oraz znajdującej się w trudnej sytuacji życiowej. Ogółem weźmie w nich udział około 1 250 uczestników z terenu województwa opolskiego. Celem ich realizacji będzie zwiększenie szans na uzyskanie zatrudnienia około 350 młodych ludzi. Oprócz tego działania z zakresu reintegracji społecznej dotyczyć będą także m. in. organizacji różnych form aktywnego spędzania wolnego czasu i wypoczynku dla około 2 600 osób.

Wytyczna 8: Zapewnienie opłacalności pracy przez środki zachęcające do zwiększania atrakcyjności pracy

Kontekst:

127. Zjawiskiem stosunkowo powszechnym wśród bezrobotnej części mieszkańców Opolszczyzny jest to, iż niezadowalająca wysokość stawki należnej za wykonywanie stosunku pracy jest częstym powodem odrzucania przedstawianym bezrobotnym ofert pracy. Jest to skutkiem z jednej strony pewnej tendencji odnotowywanej wśród pracodawców poszukujących przyszłych pracowników w urzędach pracy, którzy oferują kandydatom do pracy stawki stosunkowo często zbliżone do minimalnej płacy, a z drugiej osobowościowym aspektem jednostek pozostającym bez zatrudnienia dążącym do pozyskania wyższych dochodów od różnego typu świadczeń o charakterze socjalnym im przysługującym, w tym zasiłku dla osób bezrobotnych. Świadczenia te, jako bierne formy wsparcia, stosunkowo często niosą za sobą destrukcję motywacji do

powrotu na aktywny rynek pracy. Warto również przy tym zaznaczyć, iż wysokie obciążenia podatkowe i paropodatkowe pracodawców zmuszają ich do obniżania wynagrodzeń pracowników, zwłaszcza tych nowo zatrudnianych. Tak więc regionalny rynek pracy cechuje się z jednej strony niską elastycznością płacową pracodawców będącą wynikiem obciążeń podatkowych, a z drugiej strony niską aktywnością zawodową ludności.

128. Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy umożliwia wypłacanie osobom bezrobotnym pobierającym zasiłek swoistej premii – dodatku aktywizacyjnego w przypadku podjęcia zatrudnienia w niepełnym wymiarze czasu pracy i otrzymywania wynagrodzenia niższego od minimalnego wynagrodzenia za pracę. Dodatek aktywizacyjny nie może być wyższy niż 50% zasiłku i przysługuje przez okres, przez który bezrobotnemu przysługuje zasiłek.

Zadania:

8.2 Zwiększenie atrakcyjności finansowej pracy dla osób bezrobotnych

Cel: Opracowanie i wdrożenie mechanizmu zachęcającego bezrobotnych do uzyskania dochodów z pracy w miejsce dochodów z transferów socjalnych.

129. Powiatowe urzędy pracy przewidują na rok 2005 wypłatę dodatków aktywizujących dla osób bezrobotnych oraz promocję idei ich wypłat wśród swoich klientów

Przewidywane efekty:

130. W roku 2005 około 850 osób bezrobotnych otrzyma wsparcie w formie wypłaty dodatków aktywizujących.

Wytoczna 9: Zmiana pracy nielegalnej na legalne zatrudnienie

Kontekst:

131. Jak wynika z analizy pn. „Zbiórce wyniki działalności służb kontroli legalności zatrudnienia w 2003 roku” w województwie opolskim w 2003 roku wykryto 60 jednostek, w których stwierdzono zatrudnienie lub powierzenie innej pracy zarobkowej 115 bezrobotnym bez zawiadomienia urzędu pracy, w tym 13 pobierającym zasiłek. Jednocześnie w analizowanym roku służby kontroli legalności zatrudnienia stwierdziły ogółem 193 przypadki nielegalnego zatrudnienia lub powierzenia innej

nielegalnej pracy zarobkowej na Opolszczyźnie, z czego 75 przypadków bez zawarcia umowy o pracę oraz 75 przypadków nie zgłoszenia osób zatrudnionych do ubezpieczenia społecznego. Natomiast liczba stwierdzonych przypadków nielegalnego wykonywania pracy przez cudzoziemców dla regionu opolskiego wyniosła 43 osoby.

132. Przyczyną ukrywania produkcji i zatrudnienia jest przede wszystkim unikanie opodatkowania oraz płacenia innych obciążeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, takich jak cła, składki na ubezpieczenia społeczne czy inne obowiązkowe fundusze, ale także unikanie przestrzegania przepisów prawnych, szczególnie tych dotyczących prawa pracy (długość czasu pracy, godziny nadliczbowe, przepisy BHP i inne). Powszechnie przyjmuje się, że istnienie szarej strefy jest związane z przedsiębiorstwami małymi, do 50 zatrudnionych osób, a szczególnie z mikro przedsiębiorstwami (do 9 zatrudnionych) i przedsiębiorstwami jednoosobowymi. Głównymi pracodawcami pracowników nierejestrowanych są jednak osoby prywatne.

Zadania:

9.1 Eliminowanie nielegalnego zatrudnienia lub nielegalnej innej pracy zarobkowej

Cel: Ograniczenie nielegalnego zatrudnienia lub innej nielegalnej pracy zarobkowej, o której mowa w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

133. W roku 2005 planuje się podjęcie działań ukierunkowujących prowadzenie kontroli legalności zatrudnienia na legalizowanie pracy zarobkowej. Oprócz tego zakłada się rozwój współpracy powiatowych urzędów pracy z jednostką kontroli legalności zatrudnienia w celu wyeliminowania niekorzystnych następstw opisywanego procederu.

Przewidywane efekty:

134. W 2005 roku Opolski Urząd Wojewódzki prowadzić będzie legalizację nielegalnego zatrudnienia lub nielegalnego podjęcia pracy zarobkowej, przy czym ich liczba nie może być ustalona na podstawie obserwacji z poprzednich lat, ponadto nie była zależna od ilości przeprowadzonych kontroli.

9.2 Nowe rozwiązania dla kreowania korzystnych warunków dla zatrudnienia

Cel: Zwiększenie atrakcyjności legalnego zatrudnienia.

135. Podejmowane będą działania uświadamiające pracodawcom i pracownikom negatywne konsekwencje nielegalnego zatrudnienia.

Przewidywane efekty:

136. Za pomocą przeprowadzenia spotkań informacyjnych i zastosowania innych propagujących metod zwiększy się świadomość społeczeństwa o korzyściach legalnego zatrudnienia w wymiarze długofalowym.

Wytyczna 10: Działania dotyczące regionalnych dysproporcji w zatrudnieniu

Kontekst:

137. Cechą endemiczną województwa opolskiego jest znaczne zróżnicowanie terytorialne zjawiska bezrobocia. Na koniec grudnia 2004 roku stopa bezrobocia w poszczególnych powiatach wahała się od 10,1% w powiecie opolskim grodzkim do 31,4% w regionie nyskim. Systematycznie analizowany poziom natężenia bezrobocia wskazuje, że od lat najtrudniejsza sytuacja ma miejsce w powiatach nyskim, brzeskim i namysłowskim, a najniższym bezrobociem charakteryzuje się miasto Opole, region oleski i krapkowicki.
138. Na Opolszczyźnie nie występują wyraźnie rysujące się obszary głębokiego bezrobocia związane z restrukturyzacją przemysłu. Można jedynie wskazać na pewne gałęzie działalności leżące głównie w sferze publicznej, które wymagają przeprowadzenia procesów restrukturyzacyjnych, co w efekcie może spowodować likwidację miejsc pracy. Chodzi tu przede wszystkim o służbę zdrowia i oświatę. Przy okazji należy zaakcentować występowanie niekorzystnych zjawisk związanych z brakiem zatrudnienia na terenach wiejskich, a zwłaszcza na obszarach umiejscowienia byłych kombinatów PGR.

Zadania:

10.1 Reorientacja zawodowa osób odchodzących z rolnictwa

Cel: Dostosowanie mieszkańców wsi do funkcjonowania w zmieniających się warunkach społeczno – ekonomicznych oraz przygotowanie ich do znalezienia zatrudnienia poza sektorem rolnym na obszarach wiejskich

139. W roku 2005 w ramach działania 2.3 ZPORR realizowany będzie projekt, którego celem jest zwiększenie szans rolników oraz członków ich rodzin na sprawne funkcjonowanie w zmieniających się warunkach socjo – ekonomicznych zachodzących na wsi poprzez wyposażenie ich w nowe umiejętności przydatne na rynku pracy oraz zachęcanie do

mobilności. Program zakłada objęcie beneficjentów usługami doradczymi, poprzedzonymi badaniem predyspozycji zawodowych prowadzonych przez doradców zawodowych. Na podstawie uzyskanych w wyniku diagnozowania danych przeprowadzone zostaną zajęcia warsztatowe aktywizacji zawodowej, które służyć będą wyposażeniu tych osób w umiejętności pokonywania barier powstrzymujących ich przed podjęciem zatrudnienia poza sektorem rolniczym. Ponadto opracowane zostaną indywidualne plany działań określające możliwości i kierunki rozwoju zawodowego osób objętych wsparciem. W efekcie pozwolą one na dostosowanie profilu planowanych szkoleń do grupy zainteresowanych nimi osób. Oprócz powyższych działań przewiduje się udzielenie wsparcia w postaci pośrednictwa pracy.

140. Jednocześnie Wojewódzki Urząd Pracy w Opolu jako instytucja wdrażająca w ramach ZPORR działanie 2.3 prowadzi monitoring projektów realizowanych w województwie, które przewidują m. in. szkolenie zawodowe i doradztwo ukierunkowane na zmianę kwalifikacji zawodowych rolników, przeprowadzenie kursów zawodowych, biznesowych i szkoleń wpływających na zmianę postaw.

Przewidywane efekty:

141. Wsparcie udzielone w ramach zadania skutkować będzie zwiększonym przepływem rolników i ich członków rodzin do pozarolniczych sektorów gospodarki. Ponadto zakłada się, iż zdobędą oni nowe umiejętności i kwalifikacje zawodowe, co pozwoli w efekcie na dostosowanie się tych osób do tendencji i wymogów współczesnego rynku pracy.

10.2 Regionalne strategie innowacyjne i transfer wiedzy

Cel: Podniesienie innowacyjnego potencjału regionu dla zwiększenia konkurencyjności przedsiębiorstw

142. W województwie opolskim w analizowanym roku realizowane będą zadania wpisane w działanie 2.6 ZPORR. Ze środków EFS finansowane będą cztery projekty: autorstwa Politechniki Opolskiej pn. „Stypendia dla słuchaczy studiów doktoranckich „Budowa i eksploatacja maszyn””, Instytutu Mineralnych Materiałów Budowlanych z siedzibą w Opolu pn. „Opolskie Centrum Transferu Innowacji”, Instytutu Ciężkiej Syntezy Organicznej Blachownia w Kędzierzynie – Koźlu pn. „Platforma Innowacji Technologicznej Regionu Opolszczyzny” oraz Wyższej Szkoły Zarządzania i Administracji w Opolu pn. „Utworzenie ośrodka promocji i wdrażania nowoczesnych metod i technik zarządzania”.

143. Oprócz powyższych działań Uniwersytet Opolski planuje podjęcie współpracy z przedsiębiorstwami i innymi podmiotami na poziomie regionalnym i lokalnym w celu wspierania rozwoju innowacyjnego regionu, tj. tworzenia i/ lub rozwijania regionalnych strategii innowacyjnych.

Przewidywane efekty:

144. W skali województwa przewiduje się rozwój potencjału innowacyjnego województwa opolskiego.

10.3 Rozwój umiejętności zawodowych osób dorosłych powiązany z potrzebami rynku pracy i zwiększenie możliwości kształcenia ustawicznego w regionie

Cel: Zwiększenie mobilności zawodowej dorosłych i ich zdolności w zakresie dostosowania umiejętności i kwalifikacji zawodowych do wymogów regionalnego rynku pracy, a także lepsze dostosowanie oferty szkoleniowej do potrzeb mieszkańców oraz do wymogów regionalnego rynku pracy i upowszechnienie zebranych informacji

145. Prowadzone będą badania i analizy dla potrzeb regionalnego rynku pracy w zakresie sytuacji na rynku pracy. W związku z tym zakłada się m. in. przeprowadzenie badań socjologiczno – sondażowych określających wielkość i charakterystykę grupy rolników skłonnych do zmiany swojej profesji, a także pozwalających poznać poziom ich mobilności zawodowej i przestrzennej oraz ustalić czynniki pobudzające do reorientacji zawodowej. Oprócz tego akcentuje się konieczność ustalenia poziomu atrakcyjności zawodowej osób zagrożonych utratą zatrudnienia na skutek procesów restrukturyzacyjnych, zwłaszcza w służbie zdrowia i oświacie, oraz związanych z nimi zwolnieniami grupowymi.

146. Równolegle Wojewódzki Urząd Pracy w Opolu jako instytucja wdrażająca dla działania 2.1 ZPORR prowadzi nadzór nad realizacją projektów skierowanych przede wszystkim do pracowników samorządowych i innych pracujących osób dorosłych. Głównym narzędziem ich wsparcia są szkolenia ukierunkowane na podniesienie umiejętności językowych i informatycznych tych osób. Jeden z tych projektów zakłada nawet podniesienie wiedzy, kwalifikacji i umiejętności w zakresie ochrony środowiska poprzez popularyzację problematyki ekologicznej w zarządzaniu środowiskiem naturalnym przez przedsiębiorstwa, samorządy i jednostki gospodarcze

Przewidywane efekty:

147. Przewiduje się pogłębienie wiedzy na temat mechanizmów funkcjonowania rynku pracy w sektorze rolniczym i restrukturyzowanych działów gospodarki. Równolegle widoczne

będą efekty szkoleń prowadzonych wśród osób dorosłych, zwłaszcza tych posiadających zatrudnienie.

MONITOROWANIE I KOORDYNOWANIE WYKONYWANIA DZIAŁAŃ

153. Monitorowanie i koordynowanie wykonywania zadań Regionalnego Planu na Rzecz Zatrudnienia dla Województwa Opolskiego przez dyrektora Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Opolu prowadzone będzie w następujący sposób: Podmiot sprawozdający w zakresie zapisanych w RPD/ZdWO składa do Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Opolu roczne sprawozdanie z realizacji zadania w terminie do 30 stycznia 2006 roku. Sprawozdanie roczne powinno powstać w oparciu o załączoną poniżej tabelę finansową, a także powinno w szczególności zawierać następujące wyodrębnione części:

- symbol zadania wyrażony dwiema cyframi, z których pierwsza oznacza numer wytycznej, a druga numer zadania – zgodnie z RPD/ZdWO,
- charakterystykę realizowanego zadania (cel, wykonawcy, podjęte i zrealizowane działania),
- wydatkowaną kwotę, z podaniem źródła finansowania,
- ocenę zgodności realizacji zadania z RPD/ZdWO,
- uzyskane efekty, w ujęciu ilościowym i jakościowym,
- wnioski i rekomendacje wynikające z zadania.

Tablica finansowa dla zadań realizowanych w ramach RPD/ZdWO na 2005 rok

(w tys. złotych)

Symbol zadania	2005				
	Ogółem	EFS	FP	Środki budżetowe	Inne
0	1	2	3	4	5
OGÓŁEM (dla wszystkich wytycznych)					
Razem (zadania wytycznej nr ...)					
1.1					
1.2					
itd.					

154. Sprawozdanie roczne w realizacji Regionalnego Planu Działań na Rzecz Zatrudnienia dla Województwa Opolskiego na 2005 rok będzie materiałem źródłowym dla opracowania projektu dokumentu na kolejny rok.

WYTYCZNE ZATRUDNIENIA

155. Regionalny Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia dla Województwa Opolskiego na 2005 rok jest komplementarny z zapisami:

- A. Strategii Sektorowej Rynku Pracy Województwa Opolskiego w latach 2004 – 2006,
- B. Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego na lata 2000 – 2015.

Ad. A¹⁰.

156. Realizacja zadań ujętych w Strategii Sektorowej Rynku Pracy ukierunkowana jest na tworzenie nowych miejsc pracy, przystosowanie kwalifikacji bezrobotnych do wymogów współczesnego rynku pracy oraz promocję wszelkich form subsydiowanej aktywizacji zawodowej. Działania te skutecznie powinny doprowadzić do ograniczenia zjawiska bezrobocia, zwłaszcza w grupach szczególnego ryzyka.

157. Rozpisane działania w powyższym opracowaniu realizowane będą w ramach następujących obszarów wsparcia:

- poprawa zasobów miejsc pracy,
- zwiększenie aktywności zawodowej mieszkańców regionu, a zwłaszcza osób bezrobotnych i zagrożonych bezrobociem,
- wyrównanie szans na rynku pracy.

Natomiast do celów szczegółowych, jednocześnie zbieżnych wobec Regionalnego Planu Działań na Rzecz Zatrudnienia, zaliczyć należy następujące założenia:

158. Podjęcie działań na rzecz poprawy zdolności adaptacyjnych przedsiębiorstw i pracowników do zmieniających się warunków (zgodnie z założeniami Narodowej Strategii Wzrostu Zatrudnienia i Rozwoju Zasobów Ludzkich w latach 2000-2006), zwłaszcza w obliczu wprowadzania do przedsiębiorstw na szeroką skalę nowoczesnych technologii i rozwiązań organizacyjnych, powinno obejmować promocję elastyczności organizacyjnej i zatrudnienia. Konieczne jest podejmowanie działań na rzecz tworzenia korzystnych warunków do uruchamiania nowych przedsiębiorstw oraz rozwijanie w społeczeństwie postaw przedsiębiorczych zwłaszcza wśród osób tracących zatrudnienie w wyniku przemian restrukturyzacyjnych.

¹⁰ *Strategia Sektorowa Rynku Pracy Województwa Opolskiego w latach 2004 – 2006*, Wojewódzki Urząd Pracy w Opolu, Opole 2004.

159. Promocja tworzenia nowych przedsiębiorstw, elastycznych form zatrudnienia oraz rozwoju zawodowego pracowników firm będzie w zasadniczy sposób wpływała na unowocześnienie rynku pracy, co w konsekwencji może sprzyjać w zwiększeniu atrakcyjności regionu i tym samym zachęcać inwestorów strategicznych do inwestowania w naszym województwie.
160. Poza szeroko promowanym podnoszeniem wykształcenia wśród mieszkańców regionu w szczególny sposób należy wspomóc działania kierowane do osób zagrożonych bezrobociem w wyniku zmian restrukturyzacyjnych bądź rozwojowych firm.
161. Reforma oświaty zakłada dostosowywanie systemu edukacji do potrzeb rynku pracy, podnoszenie jakości kształcenia i upowszechnianie wśród młodzieży oraz osób dorosłych wykształcenia na poziomie średnim i wyższym. Tworzenie nowoczesnego i efektywnego systemu edukacji ustawicznej jest warunkiem dostosowywania siły roboczej do wymogów współczesnego rynku pracy.
162. Działania służb zatrudnienia powinny być ukierunkowane na zaktywizowanie jak największej liczby bezrobotnych osób z grup podwyższonego ryzyka, zwiększające szansę znalezienia zatrudnienia.

Ad. B¹¹.

163. Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego na lata 2000 – 2015 kładzie nacisk m. in. na uzyskanie pozytywnych efektów w dziedzinie kształcenia ustawicznego. W obszarze tym za konieczne uznaje się dostosowanie kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy, tak aby zapewnić zatrudnienie absolwentom szkół wyższych i średnich oraz zwiększyć mobilność społeczeństwa. Konieczne jest również opracowanie modelu kontaktów z zagranicznymi rynkami pracy.
164. Poza tym zakłada się znaczny spadek poziomu bezrobocia w regionie. Osiągnięcie tego celu wymaga połączenia wielu działań z różnych dziedzin. Najważniejsze wydaje się zapewnienie gospodarce trwałych tendencji rozwojowych. Z poziomu regionu zakłada się prowadzenie działań marketingowo – reklamowych zachęcających inwestorów, promujących małe i średnie przedsiębiorstwa, organizujące sieć doradztwa w zakresie podejmowania działań na własny rachunek, tworzące warunki w zakresie infrastruktury, inicjujące aktywność gospodarczą na poziomie samorządu.

¹¹ *Strategia rozwoju województwa opolskiego na lata 2000 – 2015*, Sejmik Województwa Opolskiego, Opole 2000.

165. Strategia akcentuje również konieczność stworzenia szans dla osób pozostających bez pracy. W tym celu planuje się utworzyć system wspierania finansowego dla osób bezrobotnych, które chcą rozpocząć własną działalność, stworzyć system szkolenia bezrobotnych dostosowany do wymogów i potrzeb rynku, a także rozwijać sieć niepublicznych instytucji obsługujących rynek pracy.
166. Jednocześnie podkreśla się konieczność podjęcia kompleksowych działań ukierunkowanych na osoby z grup szczególnego ryzyka.
167. Aktywizacja obszarów wymagających szczególnych programów ograniczania bezrobocia dotyczy zwłaszcza terytoriów restrukturyzowanych z udziałem przemysłów „schyłkowych” oraz restrukturyzacji wsi.

PODMIOTY REALIZUJĄCE ZADANIA UJĘTE W RPD/ZdWO NA ROK 2005

Wytyczna 1

Nazwa zadania	Podmiot realizujący
1. Aktywizacja zawodowa młodzieży	PUP Brzeg, PUP Głubczyce, PUP K – Koźle, PUP Kluczbork, PUP Krapkowice, PUP Namysłów, PUP Nysa, PUP Opole, PUP Prudnik, PUP Strzelce Op., OHP, WUP
2. Przeciwdziałanie i zwalczanie długotrwałego bezrobocia	PUP Brzeg, PUP Głubczyce, PUP K – Koźle, PUP Kluczbork, PUP Krapkowice, PUP Namysłów, PUP Nysa, PUP Opole, PUP Prudnik, PUP Strzelce Op., WUP
3. Doskonalenie i rozwój instrumentów rynku pracy	PUP Brzeg, PUP Głubczyce, PUP K – Koźle, PUP Krapkowice, PUP Namysłów, PUP Nysa, PUP Strzelce Op., OHP, Uniwersytet Opolski
4. Podwyższenie jakości usług poradnictwa zawodowego	PUP Brzeg, PUP Głubczyce, PUP K – Koźle, PUP Krapkowice, PUP Kluczbork, PUP Namysłów, PUP Nysa, PUP Strzelce Op., OHP,
6. Ograniczenie pułapek bierności i uzależnienia	PUP K – Koźle, ROPS

Wytyczna 2

Nazwa zadania	Podmiot realizujący
1. Wsparcie przedsiębiorstw w podejmowaniu inwestycji	PUP Brzeg, PUP Krapkowice, PUP Strzelce Op., Stowarzyszenie „Promocja Przedsiębiorczości”
3. Rozbudowa systemu funduszy pożyczkowych i poręczeniowych	PUP Brzeg, PUP K – Koźle, Stowarzyszenie „Promocja Przedsiębiorczości”

4. Promocja przedsiębiorczości – wsparcie dla rozwoju mikroprzedsiębiorstw	PUP Brzeg, PUP K – Koźle, PUP Krapkowice, PUP Namysłów, PUP Strzelce Op., Stowarzyszenie „Promocja Przedsiębiorczości”, UMWO Departament Koordynacji Programów Operacyjnych
--	---

Wytyczna 3

Nazwa zadania	Podmiot realizujący
1. Rozwój kadr nowoczesnej gospodarki	PUP Nysa, PUP Prudnik, Stowarzyszenie „Promocja Przedsiębiorczości”
2. Promowanie elastycznych form zatrudnienia	WUP
3. Reorientacja zawodowa osób zagrożonych procesami restrukturyzacyjnymi	PUP Prudnik
4. Wdrożenie systemu EURES	PUP Brzeg, PUP Głubczyce, PUP K – Koźle, PUP Namysłów, PUP Nysa, WUP
5. Usprawnienie systemu komunikacji publicznej jako wariantu zwiększenia mobilności geograficznej na rynku pracy	PUP Namysłów
8. Monitorowanie lokalnych rynków pracy	PUP K – Koźle, PUP Krapkowice, PUP Namysłów, PUP Nysa, PUP Prudnik, PUP Strzelce Op., WUP

Wytyczna 4

Nazwa zadania	Podmiot realizujący
1. Doskonalenie systemu informacji o kształceniu ustawicznym	PUP Namysłów, UMWO Departament Edukacji oraz WODliP, WUP
5. Zwiększenie dostępu do edukacji – promocja kształcenia przez całe życie	PUP Brzeg, UMWO Departament Edukacji oraz WOM, WODliP, NKJO
6. Podwyższenie jakości edukacji stosownie do potrzeb rynku pracy	Kuratorium Oświaty, UMWO Departament Edukacji oraz WOM, WODliP

Wytyczna 5

Nazwa zadania	Podmiot realizujący
1. Aktywizacja zawodowa ludności wiejskiej	PUP Brzeg, PUP Głubczyce, PUP K – Koźle, PUP Krapkowice, PUP Namysłów, PUP Nysa, WUP, OHP
2. Aktywizacja osób w wieku powyżej 50 roku życia	PUP Brzeg, PUP Głubczyce, PUP K – Koźle, PUP Krapkowice, PUP Namysłów, PUP Nysa, PUP Opole, PUP Prudnik

Wytyczna 6

Nazwa zadania	Podmiot realizujący
1. Integracja i reintegracja zawodowa kobiet	PUP Brzeg, PUP K – Koźle, PUP Krapkowice, PUP Namysłów, Pełnomocnik Wojewody ds. Równego Statusu Kobiet i Mężczyzn
2. Promocja antidyskryminacyjnych przepisów prawa pracy	Pełnomocnik Wojewody ds. Równego Statusu Kobiet i Mężczyzn

Wytyczna 7

Nazwa zadania	Podmiot realizujący
1. Integracja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych	PUP K – Koźle, PUP Krapkowice, PUP Namysłów, PUP Opole, PUP Prudnik, PFRON, ROPS
2. Wsparcie grup szczególnego ryzyka dla zwiększenia ich szans na zatrudnienie	PUP Brzeg, PUP K – Koźle, PUP Prudnik, OHP, Pełnomocnik Wojewody ds. Równego Statusu Kobiet i Mężczyzn
3. Uruchomienie pomocy stypendialnej dla uczniów i studentów o utrudnionym starcie edukacyjnym	Uniwersytet Opolski, UMWO Departament Koordynacji Programów Operacyjnych
4. Aktywizacja zawodowa młodzieży narażonej na społeczną marginalizację	OHP

Wytyczna 8

Nazwa zadania	Podmiot realizujący
2. Zwiększenie atrakcyjności finansowej pracy dla osób bezrobotnych	PUP Brzeg, PUP Głubczyce, PUP K – Koźle, PUP Krapkowice, PUP Namysłów

Wytyczna 9

Nazwa zadania	Podmiot realizujący
1. Eliminowanie nielegalnego zatrudnienia lub nielegalnej innej pracy zarobkowej	PUP K – Koźle, OUW Wydział Polityki Społecznej
2. Nowe rozwiązania dla kreowania korzystnych warunków dla zatrudnienia	OUW Wydział Polityki Społecznej

Wytyczna 10

Nazwa zadania	Podmiot realizujący
1. Reorientacja zawodowa osób odchodzących z rolnictwa	WUP
2. Regionalne strategie innowacyjne i transfer wiedzy	Uniwersytet Opolski, UMWO Departament Koordynacji Programów Operacyjnych
3. Rozwój umiejętności zawodowych osób dorosłych powiązany z potrzebami rynku pracy i zwiększenie możliwości kształcenia ustawicznego w regionie	WUP

ANALIZA SYTUACJI NA RYNKU PRACY WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO W 2004 ROKU

Podstawowe uwarunkowania

168. Województwo opolskie zajmuje na społeczno – gospodarczej mapie Polski miejsce szczególne. Specyfika ta ma swoje źródło w wielu elementach, wśród których wymienić należy najmniejszą powierzchnię terytorialną wśród wszystkich województw, strukturę demograficzną ludności, której efektem jest duża skala migracji zarobkowej do krajów Unii oraz sytuacja „styku” kulturowego ludności autochtonicznej i napływowej, graniczenie z dużymi, prężnymi gospodarczo województwami oraz z Republiką Czeską. Na takiej podstawie opiera się wiele atutów regionu i jego szans rozwojowych, określonych w analizie SWOT na potrzeby Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego na lata 2000 – 2015. Wśród nich najważniejsze to: tranzytowe położenie w układzie komunikacyjnym przestrzeni europejskiej i krajowej, rozwijające się szkolnictwo wyższe, wysoka kultura rolna stanowiąca dobry fundament dla przemysłu przetwórczego, wykwalifikowana siła robocza, przenosząca na obszar gospodarczy regionu wzorce pracy i karier zawodowych z kontaktów zagranicznych, potencjalne możliwości aktywizacji przejść granicznych oraz istnienie euroregionów. Przystąpienie Polski do grona państw tworzących Unię Europejską wytyczyło ponadto przed Opolszczyzną nową szansę rozwoju, zwłaszcza w kontekście wykorzystania funduszy strukturalnych.

Sytuacja demograficzna¹²

169. Na koniec I półrocza 2004 roku Opolszczyznę zamieszkiwały 1 053 723 osoby i jest to mniej niż w analogicznym momencie roku 2003, kiedy liczba ta wyniosła 1 057 544. Ta niewielka – bo obliczona dla krótkiego interwału czasowego – zmiana stanowi odzwierciedlenie ogólnej tendencji, wyrażającej się w stałym zmniejszaniu się ludności województwa, zakładanej w prognozach GUS do 2030 roku. Według tej ekstrapolacji, w roku 2030 Opolszczyznę będzie zamieszkiwać 866 508 osób, co oznacza spadek liczby

¹² Wszystkie dane zawarte w podrozdziale 1.1. pochodzą ze strony internetowej GUS-u (<http://www.stat.gov.pl>)

ludności o 18% wobec stanu mierzonego w połowie ubiegłego roku. Tendencje te ilustruje tabela 1.

Tabela 1.

Zmiany w liczbie ludności Opolszczyzny w latach 2002 – 2030

Lata	Ludność ogółem	0 – 17 lat		18 – 44 lat		45 – 59/ 64 lata		60+ / 65+ lata	
		liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
2002	1 061 009	234 639	22,1	436 513	41,1	229 819	21,7	160 038	15,1
2005	1 045 273	204 465	19,6	429 965	41,1	246 346	23,6	164 497	15,7
2010	1 013 507	167 516	16,5	413 091	40,8	256 573	25,3	176 327	17,4
2015	980 108	148 393	15,1	388 549	39,6	245 044	25,0	198 122	20,3
2020	945 523	138 868	14,7	352 944	37,3	232 400	24,6	221 311	23,4
2025	907 888	131 216	14,4	308 225	33,9	229 979	25,3	238 468	26,4
2030	866 508	119 743	13,8	259 657	30,0	239 670	27,6	247 438	28,6
Różnica 2030 - 2002	- 194 501	-114 896	-8,3	-176 856	-11,1	9 851	5,9	87 400	13,5

170. Przez okna powyższej tabeli dostrzec można zarys przyszłego kształtu rynku pracy w województwie. Z punktu widzenia tego rynku, sytuacja będzie się kształtować niekorzystnie: spadkowi liczby ludności towarzyszyć będzie zmniejszanie się liczebności grup wiekowych przedprodukcyjnych oraz w wieku produkcyjnym mobilnym. Rosnąć będzie podaż pracy ze strony roczników uznanych za niemobilne (powyżej 44 roku życia), co może oznaczać konieczność podjęcia działań zmierzających do wyrobienia elastyczności zawodowej u przyszłych zasobów pracy oraz reorientację oczekiwań pracodawców, którzy na dzień dzisiejszy często z rezerwą odnoszą się do zatrudniania osób po 45 roku życia.

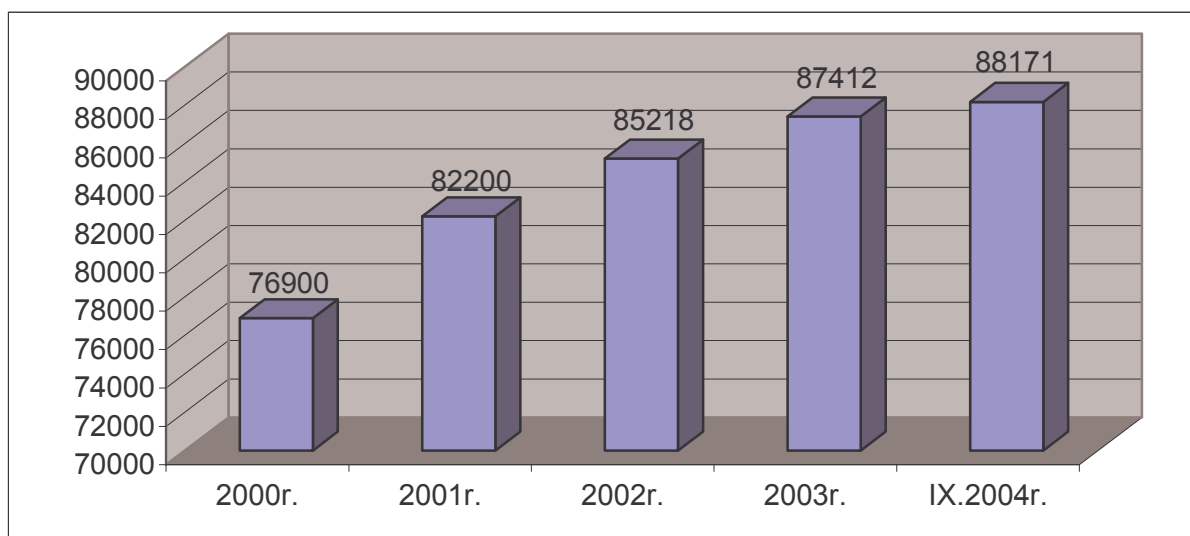
171. Mimo, iż w roku 2030 nadal dominować będzie ludność w wieku produkcyjnym (57,6%), to jednak jej udział spadnie na rzecz osób w wieku poprodukcyjnym, których liczebność będzie stale i dynamicznie rosła. Jednak to stopniowe zbliżanie się odsetków opisujących udział tych kategorii wiekowych w ogólnej liczebności populacji zamieszkującej Opolszczyznę stawia pytanie o kwestie wypracowywania środków na ubezpieczenia społeczne. Takie zmiany demograficzne mogą również wpłynąć na zmianę oblicza gospodarki narodowej, gdyż wzrosnąć może aktywność przedsiębiorstw produkcyjnych i usługowych ukierunkowanych na zaspokajanie potrzeb osób najstarszych.

Sytuacja gospodarcza¹³

172. Na terenie województwa w końcu września 2004 zarejestrowanych było ponad 88 tysięcy podmiotów gospodarczych, co stanowi zapowiedź, że będzie to kolejny rok wzrostu liczby zarejestrowanych firm (liczba na koniec września była wyższa o 0,9% względem końca roku 2003).

Wykres nr 1.

Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON



173. Niestety, od lat utrzymuje się trwale sytuacja, w której wzrost liczby podmiotów gospodarczych nie przekłada się na wzrost liczby zatrudnionych. Przyczyna leży w rodzaju nowo otwieranych firm, którymi są najczęściej mikroprzedsiębiorstwa, nie generujące nowych miejsc pracy. Według danych BAEL od 2002 roku wielkość zatrudnienia w województwie utrzymuje się na względnie stałym poziomie – 335 tys. na koniec 2002 roku, 337 tys. na koniec 2003 r. i 336 tys. na koniec trzeciego kwartału 2004 roku.

174. W porównaniu z końcem roku 2003, na koniec września 2004 r. podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w województwie przybyło niemal we wszystkich sekcjach, z wyjątkiem rolnictwa, łowiectwa i leśnictwa oraz transportu, gospodarki magazynowej i łączności, gdzie odnotowano niewielkie spadki.

175. W województwie opolskim w widoczny sposób zaznaczył się proces poprawy koniunktury gospodarczej. Pozytywne wyniki makroekonomiczne (wzrost PKB dla

¹³ Wszystkie dane zawarte w podrozdziale 1.2. pochodzą z *Biuletynu Statystycznego Województwa Opolskiego* –

województwa: jeszcze w 1995 roku produkt krajowy brutto w przeliczenie na jednego mieszkańca wynosił 7878 zł, by w 2001 roku osiągnąć już pułap 18780 zł) wskazują pośrednio, iż etap restrukturyzacji przedsiębiorstw dobiega końca, a adaptacja pracodawców do reformującego się rynku przynosi coraz lepsze efekty. Rok 2004 przyniósł polepszenie sytuacji gospodarczej w regionie, za czym przemawia szereg wskaźników ekonomicznych. Na koniec trzeciego kwartału 2004 roku wzrosła – w porównaniu z końcem roku poprzedzającego – produkcja sprzedana przemysłu (o 1 294 mln zł), poprawiły się również wyniki finansowe netto przedsiębiorstw (o 1 300 mln zł) i wskaźniki rentowności obrotu gospodarczego. Pozytywnie zareagował na taki przebieg sytuacji również rynek pracy, o czym informuje poniższa analiza.

Informacja o stanie i strukturze bezrobocia

Poziom i stopa bezrobocia

176. Na koniec 2004 roku w województwie opolskim było zarejestrowanych 74 553 bezrobotnych i liczba ta była niższa od uzyskanej z końcem roku 2003 o 7 070 osób (spadek o 8,7 %). Należy zaznaczyć, że ubiegły rok był już drugim z rzędu, gdy rynek pracy odczuł spadek rejestrowanego bezrobocia, wyrażający się zmniejszeniem liczby osób bezrobotnych. Spadki te były dość zdecydowane, zaś w każdym miesiącu liczba zarejestrowanych bezrobotnych była niższa w stosunku do analogicznych miesięcy roku 2003. Poniżej prezentujemy zmiany zachodzące w poziomie bezrobocia od roku 1999 do końca 2004 roku.

Tabela nr 2.

Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w województwie opolskim w latach 1999 – 2004 (stan w końcu okresu)

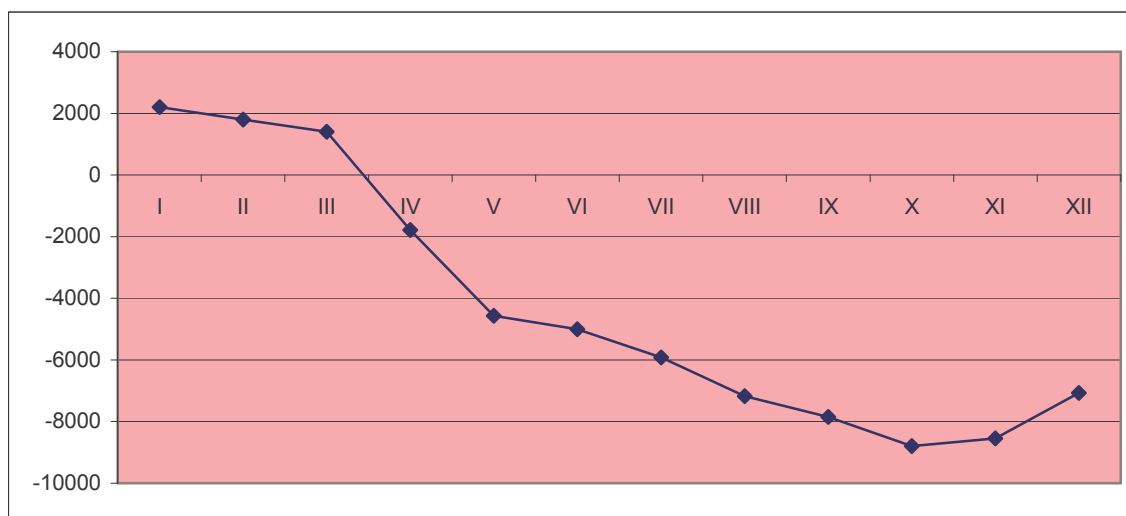
<i>Wyszczególnienie</i>	<i>Liczba bezrobotnych</i>	<i>Przyrost lub spadek do poprzedniego roku</i>	
		<i>w liczbach</i>	<i>w %</i>
1999	59 476	-	-
2000	69 311	9 835	16,5
2001	78 557	9 246	13,3
2002	83 436	4 879	6,2

<i>Wyszczególnienie</i>	<i>Liczba bezrobotnych</i>	<i>Przyrost lub spadek do poprzedniego roku</i>	
		<i>w liczbach</i>	<i>w %</i>
2003	81 623	- 1 813	- 2,2
2004	***	***	***
Styczeń	83 829	- 2 221	- 2,6
Luty	83 426	- 2 453	- 2,8
Marzec	83 025	- 1 855	- 2,2
Kwiecień	79 842	- 3 085	- 3,7
Maj	77 050	- 3 738	- 4,6
Czerwiec	76 622	- 3 495	- 4,4
Lipiec	75 703	- 4 039	- 5,1
Sierpień	74 448	- 5 043	- 6,4
Wrzesień	73 778	- 4 707	- 6,0
Październik	72 825	- 5 142	- 6,6
Listopad	73 073	- 5 990	- 7,6
Grudzień	74 553	- 7 070	- 8,7

177. Dla zobrazowania zmian w poziomie bezrobocia na przestrzeni ubiegłego roku sporządzono wykres nr 3, gdzie jako zerowy poziom odniesienia przyjęto stan z końca roku 2003.

Wykres nr 2.

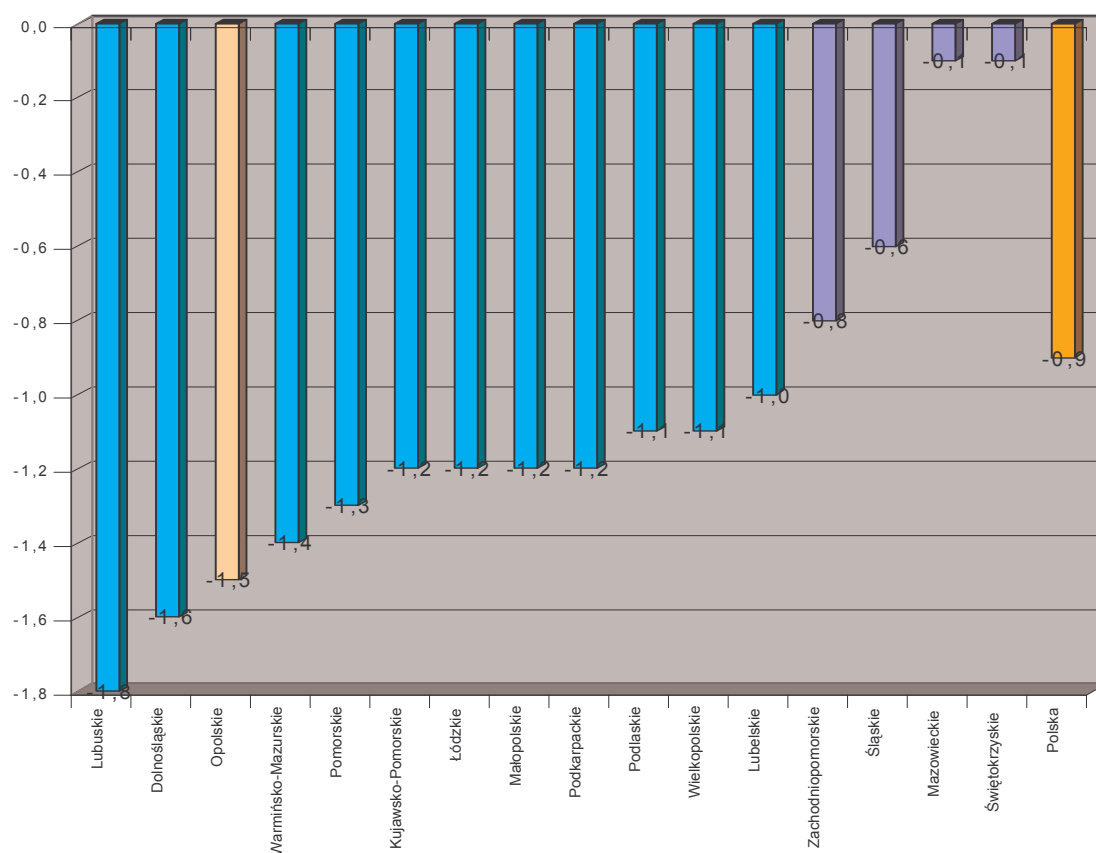
Zmiany w poziomie bezrobocia na przestrzeni roku 2004



178. Bezrobotni zarejestrowani w końcu grudnia 2004 roku w województwie opolskim stanowili 19,9% ludności aktywnej zawodowo, co oznacza spadek o 1,5 % w porównaniu z rokiem poprzedzającym. Pod względem wielkości wskaźnika natężenia bezrobocia zajmujemy 8 miejsce w kraju. Stopa bezrobocia pozwala na uzyskanie różnic w natężeniu zjawiska sygnalizując stopień zagrożenia w układzie terytorialnym w skali wojewódzkiej jak i krajowej. W tym samym okresie bezrobocie w kraju wyniosło 19,1 %, co oznacza, iż poziom bezrobocia na Opolszczyźnie przekroczył średnią krajową o 0,8 punktu procentowego. W ciągu całego ubiegłego roku różnica ta w miarę systematycznie zmniejszała się ze styczniowego pułapu 1,2 % (wyjątkowym miesiącem był lipiec, gdy wzrosła ona gwałtownie do poziomu 1,4 %). Warto jednak zauważyć, że na koniec ubiegłego roku stopa bezrobocia w kraju w porównania do tej z roku 2003 miała znacznie mniejszą dynamikę spadku (o 0,9 %) niż w przypadku Opolszczyzny, gdzie wskaźnik ten spadł w tym okresie o 1,5 %.

Wykres nr 3.

Zmiana stopy bezrobocia w trakcie roku 2004 w poszczególnych województwach



179. Jak wskazuje powyższy wykres, w trakcie ubiegłego roku sytuacja na rynku pracy poprawiła się we wszystkich województwach, przy czym największą dynamiką spadku cechowało się województwo lubuskie i dolnośląskie. Pod tym samym względem Opolszczyzna zajęła 3 miejsce w kraju. Najmniejsze spadki zanotowano w mazowieckim i świętokrzyskiem.

Zróżnicowanie terytorialne

180. Cechą endemiczną województwa opolskiego jest znaczne zróżnicowanie terytorialne zjawiska bezrobocia. Na koniec grudnia 2004 roku stopa bezrobocia w poszczególnych powiatach wahała się od 10,1 % w powiecie opolskim grodzkim do 31,4 % w powiecie nyskim. Systematycznie analizowany poziom natężenia bezrobocia wskazuje, że od lat najtrudniejsza sytuacja ma miejsce w powiatach nyskim, brzeskim i namysłowskim.

Wykres nr 4.

Stopy bezrobocia wg Powiatowych Urzędów Pracy na koniec grudnia 2004 roku

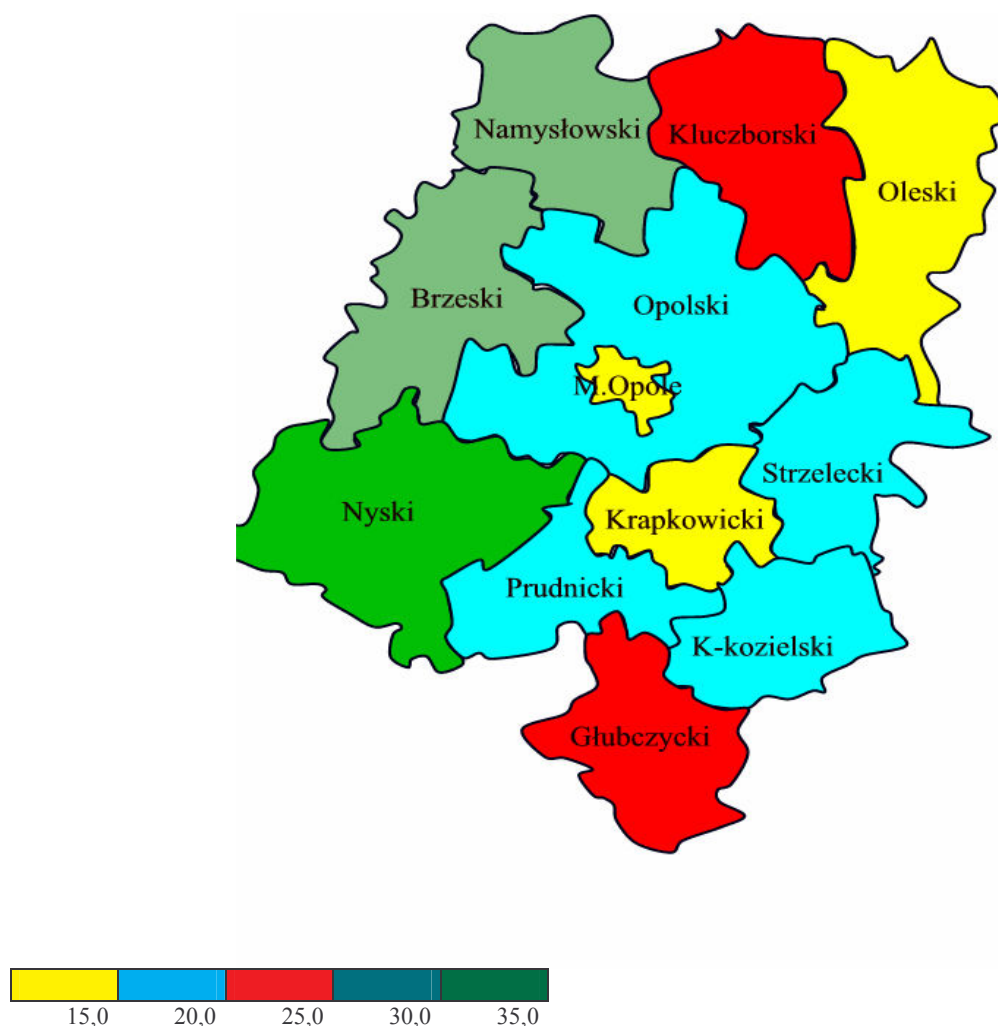


Tabela nr 3.

Liczba bezrobotnych, stopa bezrobocia oraz przyrost bezrobocia odnotowany w trakcie roku 2004

<i>Powiaty</i>	<i>Stopa bezrobocia (%)</i>	<i>Liczba bezrobotnych według stanu na dzień 31.12.2003 r.</i>	<i>Liczba bezrobotnych według stanu na dzień 31.12.2004 r.</i>	<i>Wzrost / spadek bezrobocia w porównaniu do końca grudnia 2003 r.</i>	<i>Dynamika grudzień 2003 r. = 100 %</i>
OGÓŁEM	19,9	81 623	74 553	-7 070	91,3
Brzeski	29,8	10 948	10 144	- 804	92,6
Głubczycki	22,5	4 693	4 273	- 420	91,0
K - Kozielski	15,6	5 992	5 617	- 375	93,7
Kluczborski	23,7	6 167	5 627	- 540	91,2
Krapkowicki	13,6	3 214	3 175	- 39	98,8
Namysławski	28,9	4 910	4 585	- 325	93,4
Nyski	31,4	19 860	17 151	- 2 709	86,4
Oleski	11,9	3 095	2 903	- 192	93,8
Opole - miasto	10,1	7 400	6 751	- 649	91,2
Opolski	19,2	7 496	6 907	- 589	92,1
Prudnicki	19,3	4 005	3 992	- 13	99,7
Strzelecki	16,7	3 843	3 428	- 415	89,2

181. Spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych w skali województwa odbił się korzystnie na szczeblu poszczególnych powiatów. Ilość bezrobotnych uległa redukcji we wszystkich powiatach; w liczbach bezwzględnych i w wymiarze procentowym spadek ten najbardziej odczuł powiat nyski (o 2 709 osób i o 13,6 % w stosunku do grudnia 2003 roku). Warto przy tym zwrócić uwagę na dość istotne zmniejszenie się liczby bezrobotnych w dwóch pozostałych spośród najbardziej zagrożonych powiatów regionu.

Zmiany w poziomie bezrobocia

182. W 2004 roku do urzędów pracy zgłosiło się 74 737 osób, które uzyskały status osoby bezrobotnej i jest to o 676 osób więcej niż w roku 2003. Tradycyjnie już ruch ten nasilił się w II półroczu, gdzie odnotowano wzrost liczby nowych rejestracji o 3 403 osoby

w porównaniu z dwoma pierwszymi kwartałami 2004 roku (I półrocze 2004 r. – 35 667 osób, II półrocze 2004 r. – 39 070 osób). Jest to zjawisko, które powtarza się corocznie i wynika przede wszystkim z rytmu pór roku oraz cyklu edukacyjnego, co niesie z sobą następujące zjawiska:

- napływ osób po zakończeniu prac krótkookresowych, sezonowych oraz zawieranych na czas określony,
- zmniejszanie zatrudnienia ze względu na okres zimowy, zwłaszcza w branży budowlanej,
- napływ osób po zakończeniu prac sezonowych za granicą w krajach Unii Europejskiej,
- rejestracja bezrobotnych absolwentów po ukończeniu szkół.

183. Wśród nowo rejestrowanych bezrobotnych dominowały osoby powracające po raz kolejny do grona bezrobotnych (76,0 %) i można tu mówić o pewnej stabilizacji w porównaniu z latami poprzedzającym (w 2003 roku odsetek ten wyniósł 74,5 %, w 2002 - 75,2%). Istotną część nowych rejestracji stanowiły ponadto osoby, które ukończyły programy subsydiowane (finansowane ze środków Funduszu Pracy) organizowane przez powiatowe urzędy pracy i tak:

- po pracach interwencyjnych - 420 osób (2003 rok – 590 osób),
- po robotach publicznych – 1 449 osób (2003 rok – 2 088 osób),
- po szkoleniach – 2 347 osób (2003 rok – 1 856 osób).

184. Należy w tym miejscu zauważyć, iż nastąpił pewien spadek uczestnictwa osób bezrobotnych w programach subsydiowanych, zwłaszcza w zakresie robót publicznych, w mniejszym stopniu w pracach interwencyjnych. Wzrost odnotowano za to w wykorzystaniu usług szkoleniowych, zmierzających do zwiększenia atrakcyjności zawodowej beneficjentów i ich lepszego przystosowania do rynku pracy.

185. W omawianym okresie 17 925 osób (tj. 24,0 % wszystkich rejestracji) zgłosiło się do urzędów pracy po raz pierwszy. Porównując te informacje z danymi za rok 2003 można zauważyć minimalny spadek tego wskaźnika o 1,5 %.

186. W ciągu całego 2004 roku pracownicy powiatowych urzędów pracy wyłączyli z ewidencji bezrobotnych 81 807 osób i jest to o 5 933 osoby więcej niż w roku poprzednim. Głównym powodem wyrejestrowań były podjęcia pracy, które w omawianym okresie stanowiły 46,6 % odpływu (rok wcześniej 49,6 %). W liczbach bezwzględnych wyłączenia z ewidencji z tytułu podjęcia pracy wyniosły 38 137 osób i na tle roku 2003 było to o 536 osób więcej. Daje się tu zaobserwować stały wzrost, bowiem

w przeciągu 2003 roku analogiczna liczba wyniosła 6 198 osób więcej niż w roku 2002, zaś w roku 2002 o 3 818 w porównaniu z rokiem 2001. Nieco niepokoić powinien jednak fakt, że tempo tego wzrostu zostało w analizowanym tu roku wyraźnie zatrzymane.

187. Ponadto w omawianym okresie z ewidencji bezrobotnych wyłączono 6 690 osób, które skierowano na szkolenia lub staż absolwencki i było to o 22,8 % więcej niż w roku 2003 (5 165 osób). Tendencja wzrostowa jest tu stała (w 2003 roku odnotowano przyrost o 63,5 % wobec roku 2002).

188. Dość znaczną grupę wśród wyłączonych z ewidencji stanowiły osoby, które nie potwierdziły gotowości do podjęcia pracy. Liczba ich wyniosła 27 200 osób, co stanowiło 33,2 % odpływu (w 2003 roku – 23 861 osób, 31,4 %). Oprócz tego 4 252 osób dobrowolnie zrezygnowało ze statusu osoby bezrobotnej (2003 rok – 3 221).

189. Powyższe dane świadczą o efektywności działania urzędów pracy, której wzrost został zapoczątkowany wyraźnie już w roku 2002. Przemawiają za tym korzystne wskaźniki: pomimo większego napływu do bezrobocia udało się osiągnąć wzrost ogólnej ilości wyrejestrowań oraz wyrejestrowań z tytułu podjęcia pracy w porównaniu z rokiem poprzedzającym. Spadek w ilości osób kierowanych na prace interwencyjne i roboty publiczne został częściowo zrekompensowany przez zwiększenie liczby beneficjentów staży i szkoleń.

Wykres nr 5.

Struktura przyczyn wyrejestrowań z ewidencji bezrobotnych w roku 2004

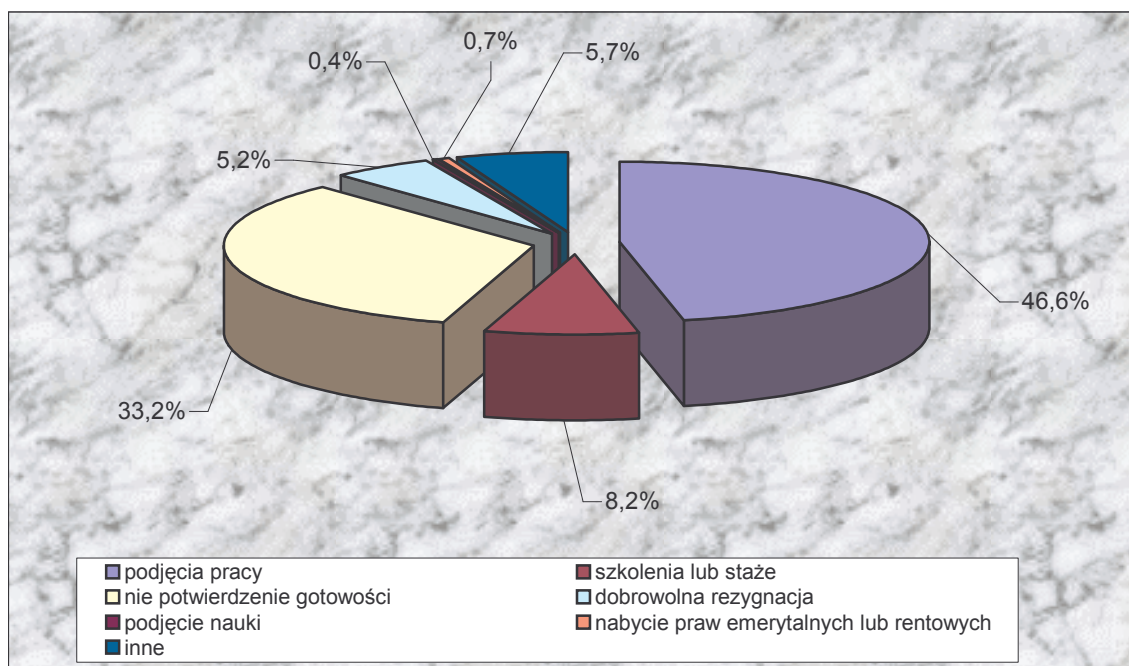


Tabela nr 4.

Wielkość napływu i odpływu, podjęć pracy oraz wskaźnika płynności według powiatowych urzędów pracy w 2004 roku

<i>Powiaty</i>	<i>Napływ bezrobotnych</i>	<i>Odpływ bezrobotnych</i>	<i>Podjęcia pracy</i>	<i>Wskaźnik płynności rynku pracy w %</i>
OGÓŁEM	74 737	81 807	38 137	51,0
Brzeski	9 899	10 703	6 007	60,7
Głubczycki	3 622	4 042	1 752	48,4
K – Kozielski	5 481	5 856	2 483	45,3
Kluczborski	5 988	6 528	2 552	42,6
Krapkowicki	4 296	4 335	1 589	37,0
Namysławski	4 471	4 796	2 592	58,0
Nyski	16 666	19 375	9 211	55,3
Oleski	3 166	3 358	1 542	48,7
Opolski	5 718	6 307	2 870	50,2
Opole – miasto	6 834	7 483	3 595	52,6
Prudnicki	4 032	4 045	1 847	45,8
Strzelecki	4 564	4 979	2 097	45,9

190. Wskaźnik płynności rynku pracy (wyrażony w procentach stosunek liczby bezrobotnych, którzy podjęli pracę w danym okresie sprawozdawczym, do liczby nowo zarejestrowanych w tym okresie) za okres 2004 roku ukształtował się na poziomie 51 % i był najwyższy od kilku lat (rok 2003 – 50,8%, rok 2002 – 43,6%, rok 2001 – 40,4%, rok 2000 – 42,3%, rok 1999 – 41%). Warto zauważyć, że pod względem wysokości tego wskaźnika czołowe miejsca zajęły powiaty najbardziej dotknięte bezrobociem, korzystna sytuacja zaistniała również na rynku pracy związanym ze stolicą województwa.

Struktura bezrobocia

Bezrobocie kobiet

191. W końcu grudnia 2004 roku w ewidencji bezrobotnych było zarejestrowanych 40 964 kobiet, tj. 54,9% ogółu bezrobotnych. W stosunku do grudnia 2003 roku udział kobiet wzrósł o 1,2%. Najmniejszym udziałem kobiet wśród ogólnej liczby zarejestrowanych bezrobotnych charakteryzują się powiat prudnicki (47,5 %) oraz powiat nyski (49,1 %). Największy udział kobiet notujemy w powiecie krapkowickim (64,3 %), strzeleckim (60,6 %) oraz opolskim ziemskim (60,1 %).
192. Wśród nowo zarejestrowanych w trakcie roku, populacja bezrobotnych kobiet wyniosła 34 485 osób, co stanowiło 46,1 %. Natomiast z ewidencji wyłączono 37 389 bezrobotnych kobiet, tj. 45,7 % wszystkich wyrejestrowań. Sytuacja taka była kontynuacją trendu z roku 2003 i już nie powodowała w efekcie wyraźnego spadku udziału kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych, jak to było np. w roku 2002.

Bezrobocie na wsi

193. W dniu 31 grudnia 2004 roku w urzędach pracy Opolszczyzny było zarejestrowanych 33 754 mieszkańców wsi, co stanowiło 45,3 % ogółu bezrobotnych. Liczba ta spadła w porównaniu do 31 grudnia 2003 roku aż o 3 166 osób, tj. o 9,4 %.
194. Udział mieszkańców wsi do ogółu zarejestrowanych bezrobotnych wzrósł nieznacznie w stosunku do roku 2003, bo tylko o 0,1 %.
195. Na koniec roku 2004 najwięcej bezrobotnych mieszkańców wsi zarejestrowanych było w Powiatowym Urzędzie Pracy w Nysie – 8 344 osób, natomiast największym udziałem mieszkańców wsi do ogółu charakteryzował się powiat opolski (z wyłączeniem miasta Opola), gdzie wskaźnik ten wyniósł 83,3 %, przy średnim wojewódzkim 45,3 %, a najmniejszym kędzierzyńsko – kozielski (28,8 %).

Tabela nr 5.

Bezrobocie na wsi wg powiatowych urzędów pracy – stan na dzień 31 grudnia 2004 roku

<i>Powiaty</i>	<i>Bezrobotni mieszkańcy wsi</i>	
	<i>w liczbach</i>	<i>w % do ogółu bezrobotnych</i>
OGÓŁEM	33 754	45,3
Brzeski	4 511	44,4
Głubczycki	2 093	49,0
K – Kozielski	1 617	28,8

<i>Powiaty</i>	<i>Bezrobotni mieszkańcy wsi</i>	
	<i>w liczbach</i>	<i>w % do ogółu bezrobotnych</i>
Kluczborski	2 559	45,5
Krapkowicki	1 192	37,5
Namysłowski	3 089	67,4
Nyski	8 344	48,6
Oleski	1 576	54,3
Opolski	5 752	83,3
Opole - miasto	-	-
Prudnicki	1 435	35,9
Strzelecki	1 586	46,3

Młodzież w wieku do 24 lat

196. Na koniec 2004 roku w urzędach pracy Opolszczyzny zarejestrowane były 16 132 młode osoby w wieku 18 – 24 lata. Stanowiły one 21,6 % wszystkich zewidencjonowanych bezrobotnych.

197. Jednocześnie na przełomie analizowanego roku osób bezrobotnych z analizowanego przedziału wiekowego zarejestrowano w sumie 27 112, z czego po raz pierwszy 9 873, czyli 36,4 % ogółu. Równolegle z ewidencji wykreślono 30 615 osób z tej kategorii, w tym 10 398 osób z tytułu podjęcia pracy (tj. 34,0 % ogółu wyrejestrowanych bezrobotnych w wieku do 24 lat).

Zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy

198. W powiatowych urzędach pracy na terenie województwa opolskiego w okresie 2004 roku zarejestrowało się 2 634 osób, które zostały zwolnione z przyczyn dotyczących zakładów pracy. Stanowiły one 3,5 % nowo zarejestrowanych (w roku 2003 zarejestrowano 3 573 osób, co stanowiło 4,8 %). Zauważalny w związku z tym był znaczny spadek liczby osób bezrobotnych z tej kategorii w zestawieniu z rokiem wcześniejszym, choć już nie tak wysoki jak porównując rok 2002 z 2003, kiedy to wynosił on aż około 50 %.

199. Ponadto w całym 2004 roku 41 pracodawców zapowiedziało zamiar dokonania zwolnień grupowych. Realizacja tego zamierzenia miała spowodować zwolnienie 1 406 pracowników (w 2003 roku było 121 pracodawców przewidujących zwolnienie 1 052 osób).

200. Z dostępnych informacji wynika, iż może to być wpływ następujących czynników:
- następującej optymalizacji poziomu zatrudnienia w zakładach, które w ostatnich latach dokonywały zwolnień pracowników z przyczyn dotyczących zakładów pracy,
 - napływających sygnałów o poprawie kondycji gospodarki krajowej,
 - spadku liczby osób bezrobotnych i stopy bezrobocia w województwie opolskim,
 - wyhamowania skali zjawiska wzrostu liczby upadłych firm.
201. Na koniec okresu sprawozdawczego na Opolszczyźnie zarejestrowanych było 2 314 bezrobotnych rekrutujących się ze zwolnień grupowych, co stanowiło 3,1 % ogółu bezrobotnych. Udział ten spadł w stosunku do roku 2003, gdy były to 5 903 osoby, stanowiące 7,2 % ogółu zarejestrowanych w urzędach pracy. Jest to drugi rok z rzędu, w którym przełamano trend wzrostu tegoż odsetka (dla porównania: w roku 2000 wynosił on 8,4 %, a w 2002 roku aż 9,1 %). Pozwala to na wyciągnięcie wniosku, iż osobom bezrobotnym z tej kategorii zdecydowanie łatwiej jest wrócić na aktywny rynek pracy ze względu na posiadane kwalifikacje zawodowe i doświadczenie, niż pozostałym osobom pozostającym bez zatrudnienia

Tabela nr 6.

Bezrobotni zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy według powiatowych urzędów pracy

<i>Lp.</i>	<i>Powiaty</i>	<i>Bezrobotni zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy</i>			
		<i>w okresie 2004 roku</i>		<i>stan na koniec okresu sprawozdawczego</i>	
		<i>ogółem</i>	<i>w % do ogółu nowych rejestracji</i>	<i>ogółem</i>	<i>w % do ogółu bezrobotnych</i>
	Województwo ogółem:	2 634	3,5	2 314	3,1
1	Brzeski	287	2,9	484	4,8
2	Głubczycki	148	4,1	162	3,8
3	K – Kozielski	17	0,3	101	1,8
4	Kluczborski	275	4,6	347	6,2
5	Krapkowicki	174	4,0	223	7,0
6	Namysławski	92	2,1	102	2,2

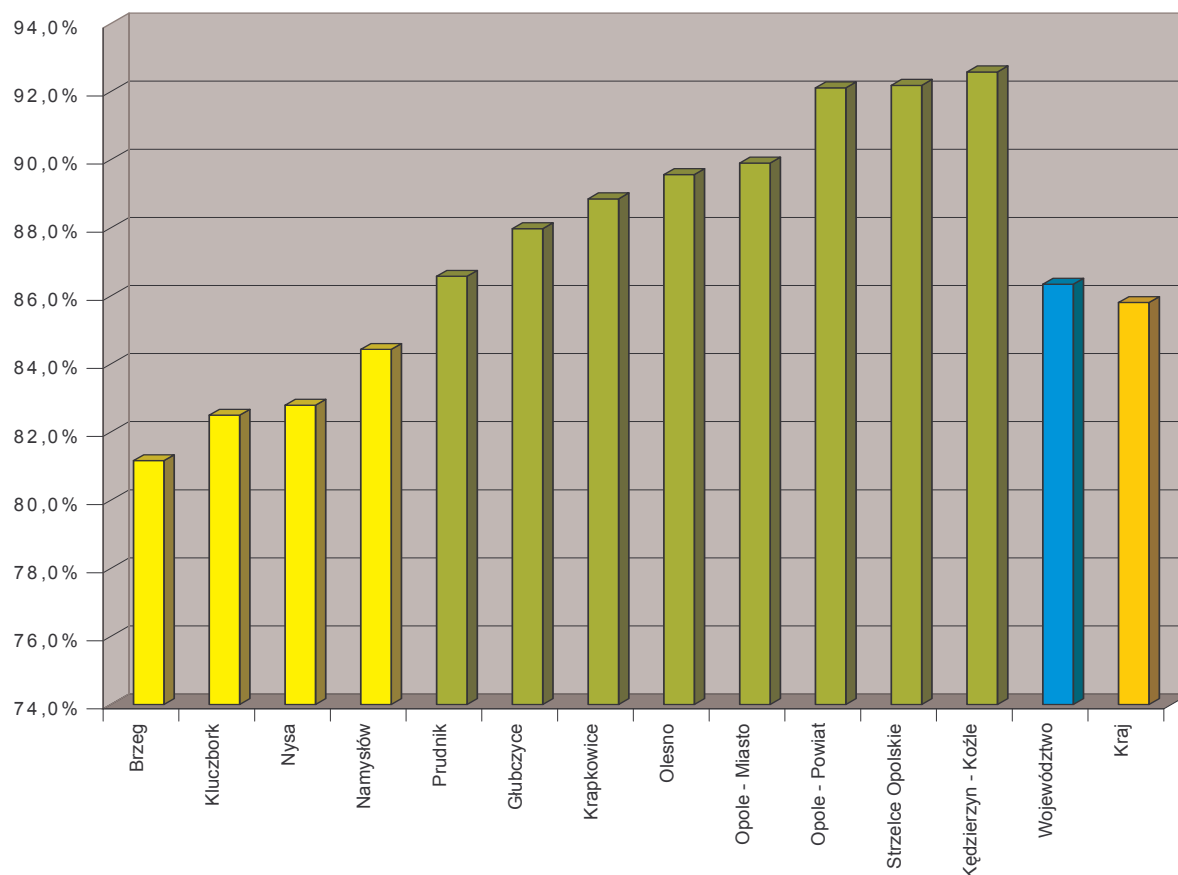
<i>Lp.</i>	<i>Powiaty</i>	<i>Bezrobotni zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy</i>			
		<i>w okresie 2004 roku</i>		<i>stan na koniec okresu sprawozdawczego</i>	
		<i>ogółem</i>	<i>w % do ogółu nowych rejestracji</i>	<i>ogółem</i>	<i>w % do ogółu bezrobotnych</i>
7	Nyski	249	1,5	265	1,5
8	Oleski	118	3,7	109	3,7
9	Opolski	269	4,7	64	0,9
10	Opole - miasto	353	5,2	36	0,5
11	Prudnicki	166	4,1	171	4,3
12	Strzelecki	486	10,6	250	7,3

Bezrobotni bez prawa do zasiłku

202. Na koniec miesiąca grudnia 2004 roku 64 372 bezrobotnych nie posiadało prawa do zasiłku, co stanowi 86,3 % ogółu bezrobotnych. Udział bezrobotnych bez prawa do zasiłku w ogólnej liczbie bezrobotnych spadł o 0,8 % w stosunku do roku 2003, gdy stanowił 87,1 %. Tym samym tendencja wzrostu obserwowana w latach ubiegłych została nieznacznie przełamana, (dla porównania: jeszcze w 2001 roku wskaźnik ten wynosił 80,6 %, by w roku później osiągnąć wartość 84,4 %). Coraz mniejszy wpływ na liczbę osób pozbawionych prawa do zasiłku miało zaostrzenie w ostatnich latach kryteriów jego przyznawania i skrócenie okresu pobierania, jak również pozostawanie w rejestrach bezrobotnych osób, które w ten sposób pragnęły zapewnić sobie dostęp do bezpłatnej opieki medycznej.

Wykres nr 6.

Udział osób bezrobotnych bez prawa do zasiłku wg Powiatowych Urzędów Pracy



203. Jak wskazuje powyższy wykres jedynie w czterech urzędach udział osób bez prawa do zasiłku jest niższy niż średnia krajowa (85,8 %). Są to powiaty brzeski, kluczborski, nyski i namysłowski, co w dużej mierze jest spowodowane tym, że z racji wysokiej stopy bezrobocia zasiłki dla bezrobotnych przysługują przez okres 12 miesięcy (za wyjątkiem ziemi kluczborskiej).

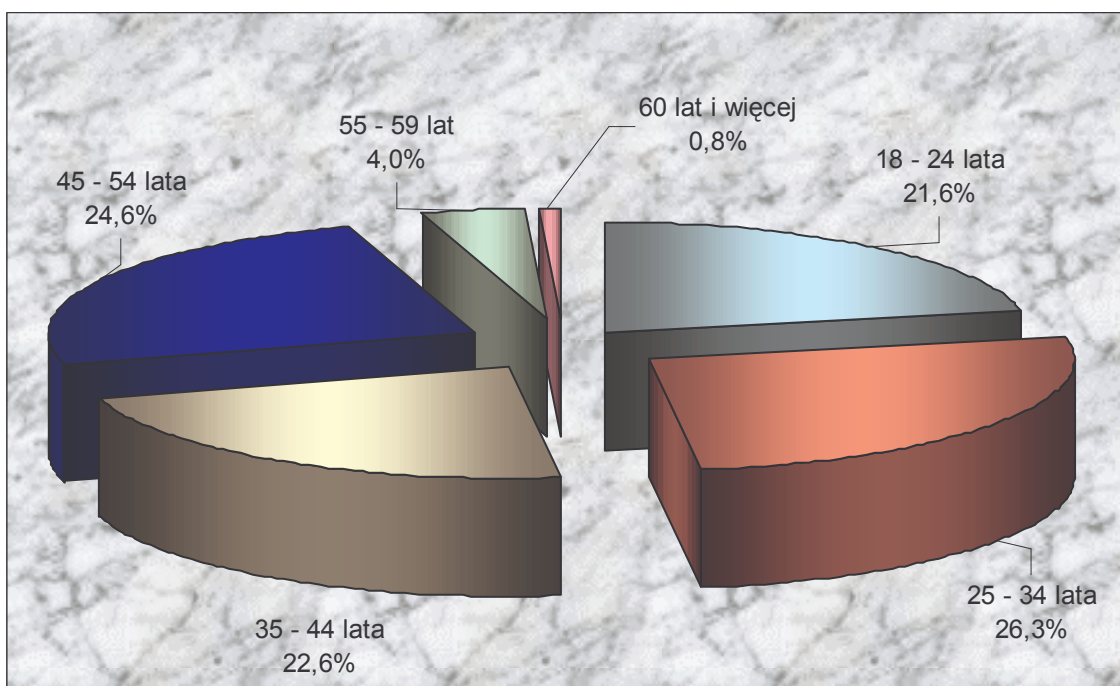
Bezrobotni według wieku

204. Na koniec 2004 roku najliczniejszą grupę wśród zarejestrowanych bezrobotnych stanowili ludzie młodzi w wieku 25 – 34 lata (19 642 osoby), następnie w wieku 45 – 54 lata (18 375 osób) i w wieku 35 – 44 lata (16 860 osób). Wyżej wymienione grupy stanowiły 73,6 % ogółu wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych. Struktura ta daje inny obraz, różny do stanu z lat wcześniejszych – nastąpił widoczny spadek liczby osób bezrobotnych w wieku do 24 lat. Zastanawiającym zjawiskiem jest kontynuowany również w 2004 roku wzrost liczby bezrobotnych starszych, w wieku powyżej 45 roku

życia, których udział zwiększył się w porównaniu z końcem ubiegłego roku z 26,1 % do 29,4 %, a liczba wzrosła z 21 291 do 21 919 osób wykazując dynamikę znacznie wyższą (102,9 %) od dynamiki bezrobocia w omawianym okresie (91,3 %).

Wykres nr 7.

Struktura bezrobotnych według wieku - stan na 31 grudnia 2004 r.

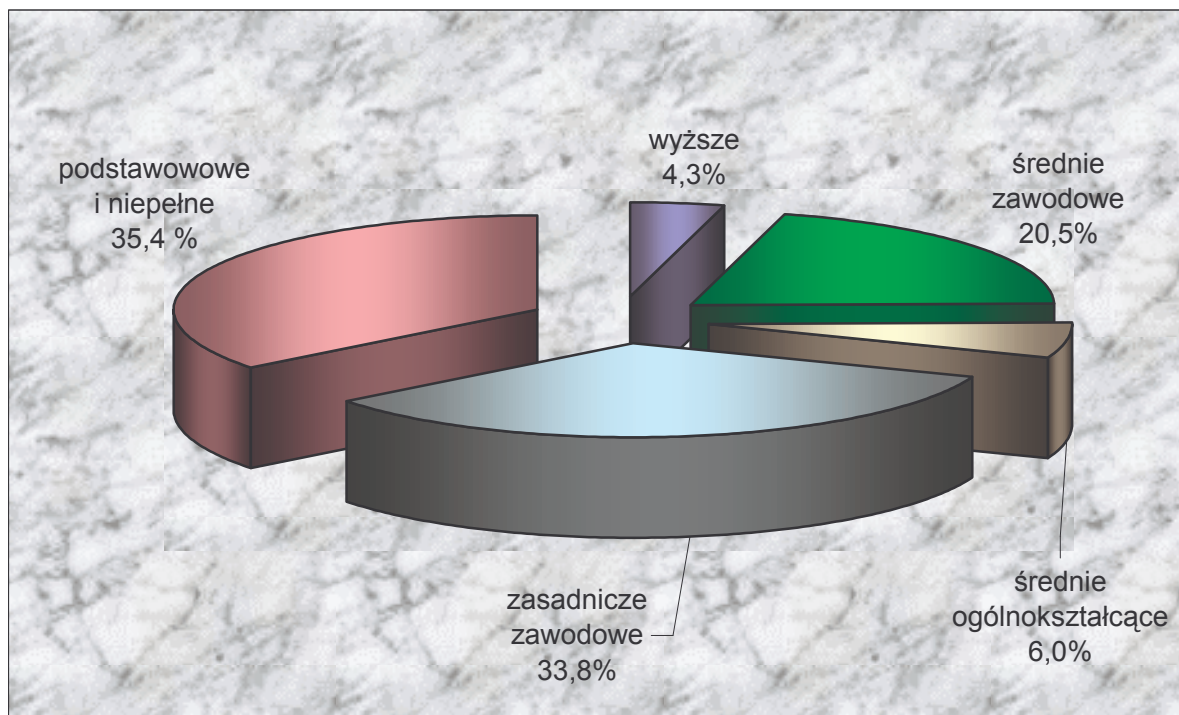


Bezrobotni według wykształcenia

205. Bezrobotni z wykształceniem zasadniczym oraz podstawowym i niepełnym podstawowym mają największe trudności ze znalezieniem pracy na lokalnych rynkach pracy. W sumie bezrobotnych z niskimi kwalifikacjami na dzień 31 grudnia 2004 roku było zarejestrowanych 51 579 osób, co stanowiło 69,2 % ogółu zarejestrowanych (z minimalną tendencją spadkową w stosunku do roku ubiegłego gdy stanowili oni 69,8 %). Zarysował się jednocześnie sygnał wzrostu odsetka wśród bezrobotnych osób z wykształceniem wyższym z 4,1 % w roku 2003 do 4,3 % w roku 2004.

Wykres nr 8.

Struktura bezrobotnych według wykształcenia - stan na 31 grudnia 2004 r.

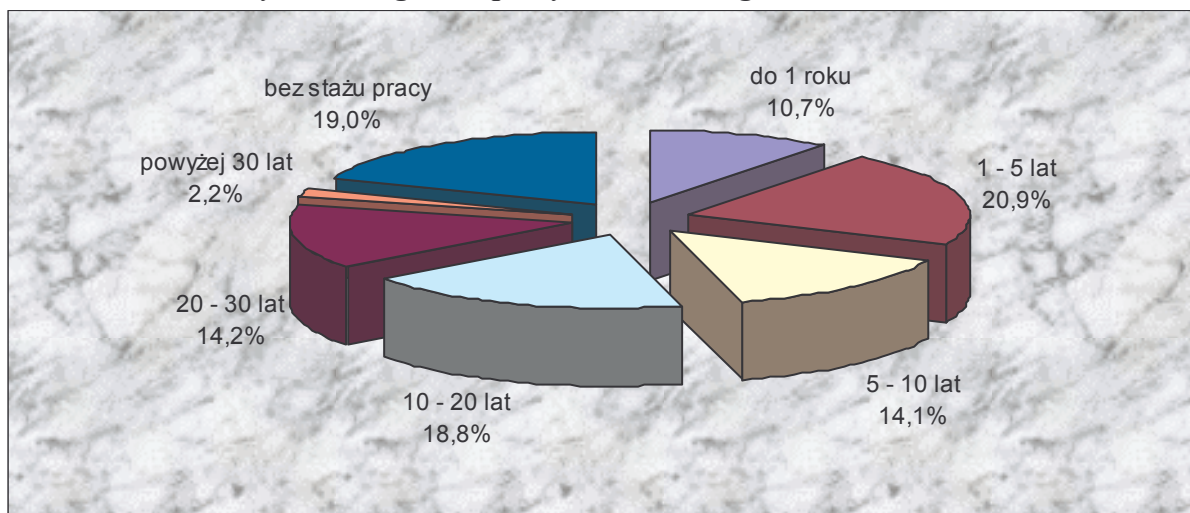


Bezrobotni według stażu pracy

206. Na koniec omawianego okresu w ewidencji powiatowych urzędów pracy najwięcej było zarejestrowanych osób legitymujących się stażem pracy od 1 – 5 lat (15 606 osób) oraz bez stażu (14 145 osób). Obie te grupy stanowiły razem 39,9 %, a ich udział nieco wzrósł w stosunku do roku 2003, gdy stanowiły razem 39,4 %. Ponadto dość znaczną grupę, która kształtowała się na poziomie 14 048 osób, stanowili bezrobotni o stażu pracy od 10 do 20 lat, tj. 18,8 % ogółu zarejestrowanych bezrobotnych.

Wykres nr 9.

Struktura bezrobotnych według stażu pracy - stan na 31 grudnia 2004 roku

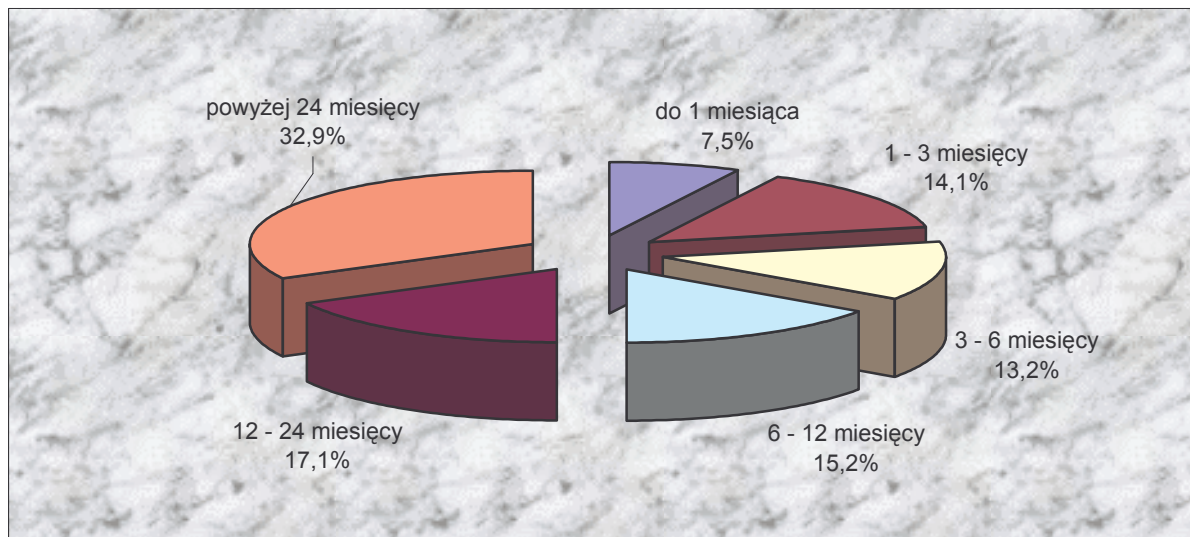


Bezrobotni według czasu oczekiwania na pracę w miesiącach

207. Trudną sytuację powrotu do pracy posiadają osoby, które są zarejestrowane w urzędach pracy od 12 do 24 miesięcy i powyżej 24 miesięcy. Na koniec 2004 roku te dwie grupy dominowały wśród ogółu zarejestrowanych bezrobotnych. Łącznie liczba ich wyniosła 37 256 osób, tj. 50,0 % ogółu bezrobotnych.

Wykres nr 10.

Struktura bezrobotnych według czasu oczekiwania na pracę - stan na 31 grudnia 2004 roku

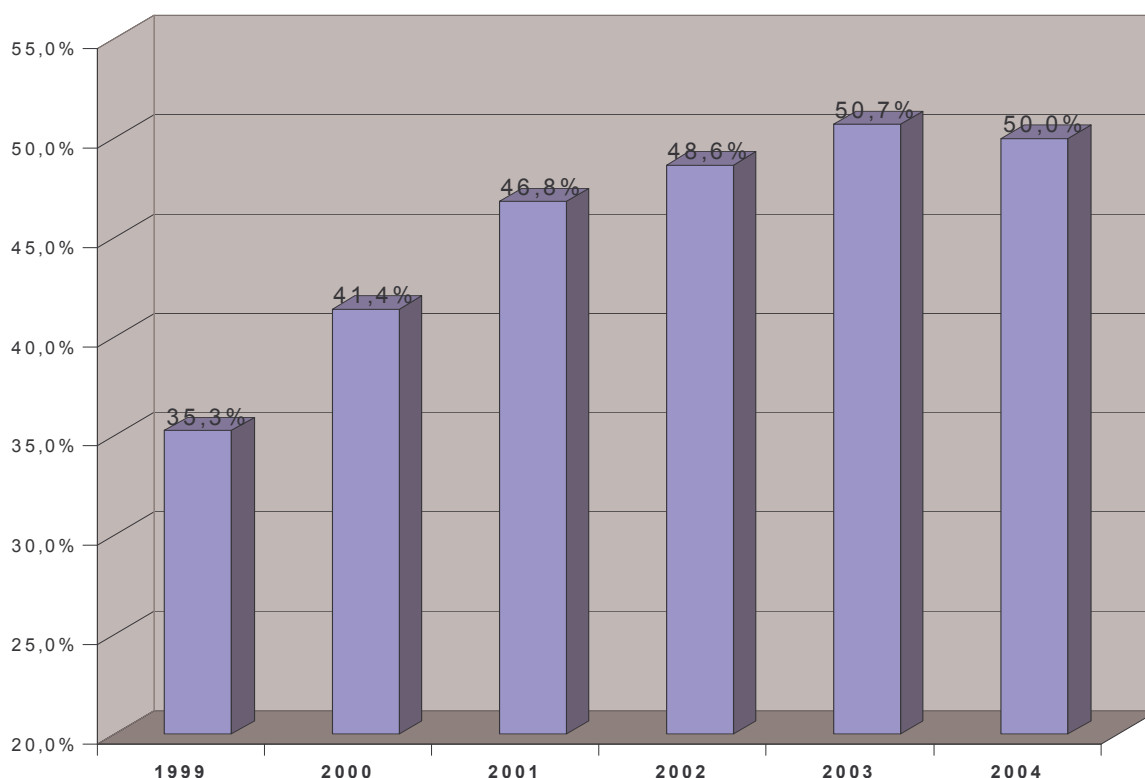


208. optymizmem napawa fakt, iż niepokojący stały wzrost w ostatnich latach (od 1999 roku) udziału osób długotrwale bezrobotnych został przełamany. Jednak obserwatorzy opolskiego rynku pracy powinni również w 2005 roku monitorować tą zmienną, gdyż dopiero utrzymanie się tego trendu w czasie stanowić będzie zaprzeczenie powszechnie

znanej w minionych latach tezy, iż jeżeli bezrobotny nie zdoła powrócić na aktywny rynek pracy w ciągu 12 miesięcy, to potem już na długo pozostaje w rejestrach bezrobotnych.

Wykres 11.

Udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych w latach 1999-2004



Bezrobocie osób niepełnosprawnych

209. W ostatnich latach systematycznie wzrastał w ogólnej liczbie osób zewidencjonowanych w urzędach pracy województwa opolskiego odsetek osób niepełnosprawnych. Jeszcze w 2000 roku wynosił on 1,64%, by w roku 2002 uplasować się na poziomie 1,92%, w 2003 dojść do pułapu 2,17% a w rok później już do 2,38%. Osoby te, na skutek działań procesów urynkwienia zakładów i spółdzielni inwalidzkich niosących za sobą zmniejszenie w nich zatrudnienia, coraz częściej mimowolnie zmuszane są do konkurowania na otwartym rynku pracy, przez co znajdują się w coraz trudniejszej sytuacji. Ma to przede wszystkim związek ze swoją słabszą konkurencyjnością wynikającą z niższego poziomu przygotowania zawodowego tych osób.

210. W świetle powyższych ustaleń należy wiązać nadzieję z mechanizmami, które uruchomiła znowelizowana ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 123, poz. 776 z późn. zm.), mającymi na celu zwiększenie zainteresowania pracodawców zatrudnianiem tej kategorii osób, szczególnie na otwartym rynku pracy.

Bezrobotni według zawodów i specjalności

211. Struktura bezrobotnych według zawodów od lat kształtuje się w podobny sposób.

Do czołówki należą osoby wykonujące prace w zawodach:

- sprzedawcy – 8 265 osób tj. 11,1 % ogółu bezrobotnych,
- robotnicy gospodarczy – 3 885 osób, tj. 5,2 % ogółu bezrobotnych,
- murarze – 2 547 osób, tj. 3,4 % ogółu bezrobotnych,
- krawcy – 2 188 osób, tj. 2,9 % ogółu bezrobotnych,
- ślusarze – 1 972 osoby, tj. 2,6 % ogółu bezrobotnych.

212. Wśród bezrobotnych o wyższych kwalifikacjach najwięcej jest zarejestrowanych ekonomistów – 1 838 osób z takim poziomem umiejętności zawodowych figuruje w rejestrach bezrobotnych w końcu roku 2004.

Oferty pracy

213. Pozyskiwanie ofert pracy od pracodawców oraz dotowanie ze środków Funduszu Pracy zatrudnienia bezrobotnych w ramach aktywnych programów przeciwdziałania bezrobociu to najistotniejsze czynniki gwarantujące poprawę sytuacji na rynku pracy i jednocześnie wskaźniki sytuacji gospodarczej i stopnia jej rozwoju.

214. W ciągu całego 2004 roku do powiatowych urzędów pracy wpłynęły ogółem 18 872 oferty zatrudnienia i było to o 2 938 ofert mniej niż w roku 2003. Zgłoszone propozycje pracy w większości dotyczyły prac subsydiowanych, które stanowiły 51,5 % ogółu zgłoszonych (dla porównania w roku 2003 oferty te stanowiły 54 % a w 2002 - 28,9 %). Widać zatem, że wpływ subsydiowanych form zatrudnienia na kształtowanie popytu na pracę był w obu ubiegłych latach wysoki i to on odpowiada za ożywienie regionalnego rynku. Z ogólnej liczby zgłoszonych ofert pracy 316 propozycji (1,7 %) było adresowanych do osób niepełnosprawnych i 3 015 do absolwentów (16,0 %). W tej ostatniej grupie ofert, których adresatami byli absolwenci, nastąpił niewielki spadek

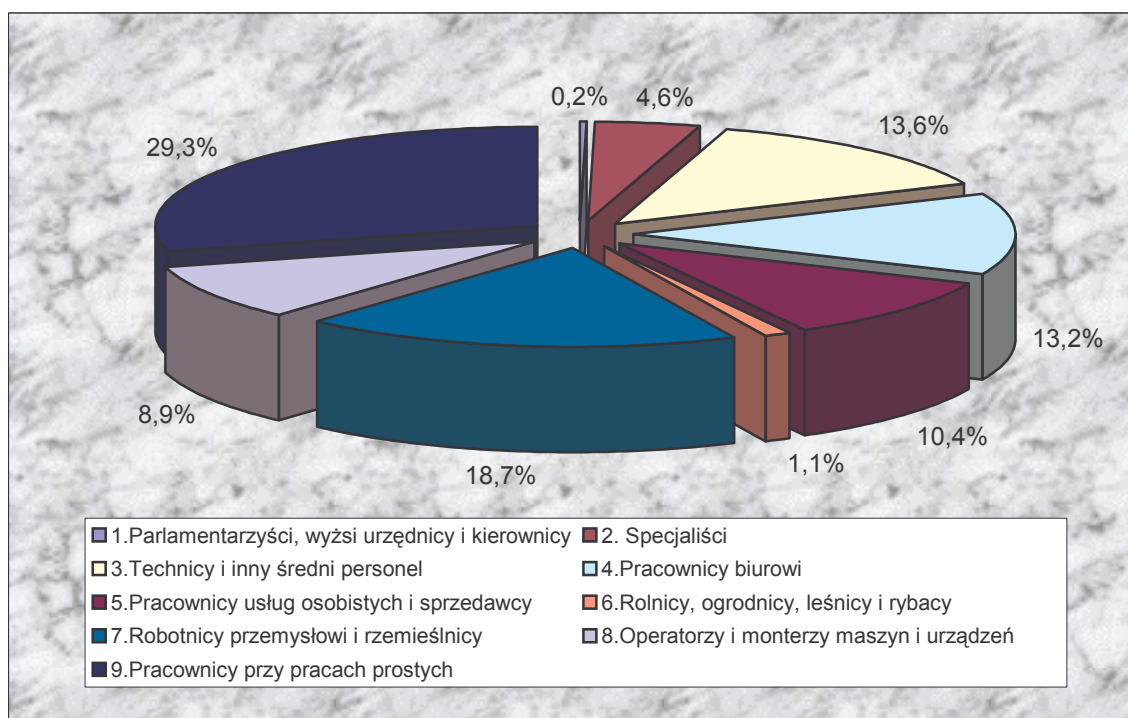
liczby propozycji pracy w porównaniu do roku 2003, należy jednak pamiętać, iż od II półrocza począwszy ta kategoria bezrobotnych przestała być wyodrębniana osobno na rynku pracy. W liczbie tej zdecydowana większość (2 839 ofert, tj. 94,2 % ich ogółu) były to propozycje pracy subsydiowanej, będące efektem wdrażania rządowego programu „Pierwsza Praca”.

Oferty pracy wg zawodów

215. Wszystkie zgłoszone oferty pracy można zgrupować na poziomie grup wielkich, a ich struktura przedstawia się następująco:

Wykres nr 12.

Struktura zgłaszanych ofert pracy w podziale na grupy wielkie klasyfikacji zawodów



216. Jak wynika z prezentowanych danych, najczęściej pracodawcy zgłaszali do PUP zapotrzebowanie na zatrudnienie osób do wykonywania prac prostych i robotników przemysłowych, i te dwie grupy przodowały również w latach 2003 i 2002. W stosunku do roku 2003 wzrósł udział ofert dla pracowników o wyższych kwalifikacjach: techników i innego średniego personelu (wzrost o 4,0 %), w dalszej kolejności zaś pracowników biurowych (+3,6 %) i specjalistów (+1,1 %). Wzrosty te odbyły się przede wszystkim

kosztem spadku w kategoriach pracowników przy pracach prostych (o 3,9 %) oraz robotników przemysłowych i rzemieślników (o 2,7 %), a więc grup ulokowanych w dole drabiny klasyfikacyjnej.

Zawody „nadwyżkowe” i „deficytowe”

217. Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych to jedna z podstawowych metod obserwacji i analizy rynku pracy w wielu krajach rozwiniętych. W Polsce nie doczekaliśmy się jeszcze jednolitej metodologii oraz systemu prowadzenia monitoringu, jednak z uwagi na jego znaczenie dla ograniczania bezrobocia prace takie są intensywnie prowadzone. Projekty zakładają m.in. ściślejszą współpracę monitorujących jednostek z urzędami statystycznymi i oddziałami ZUS, a także włączenie systemu monitorowania w system krótko- i długookresowych prognoz zatrudnienia. Z uwagi jednak na wspomniane metodologiczne niedostatki, poniższe analizy przeprowadzone będą metodą „tradycyjną”, opartą na wykorzystaniu ilościowych parametrów opisujących roczny napływ ofert wg zawodów oraz napływ bezrobotnych w analogicznych kategoriach zawodowych.
218. Analizując poszczególne zawody (w zgłoszonych do PUP ofertach) wysuwają się przodujące grupy zawodów, na które występuje na opolskim rynku pracy największe zapotrzebowanie i są to (w kolejności malejącej):
- robotnik gospodarczy (3 364 oferty),
 - pracownik biurowy (1 826),
 - pracownik administracyjny (1 365),
 - księgarz (1 276),
 - robotnik budowlany (473),
 - ślusarz (428).
219. W porównaniu z rokiem ubiegłym, w grupie czołowych ilościowo ofert wystąpiły pewne przesunięcia: robotnik gospodarczy utrzymał się na pierwszym miejscu, równie wysoko co rok temu znalazły się zawody pracownika biurowego i administracyjnego, na listę wskoczyły zawody księgarza, robotnika budowlanego i ślusarza.
220. Utrzymała się zaobserwowana od 2002 roku prawidłowość polegająca na zgłaszaniu do powiatowych urzędów pracy ofert skierowanych do wysokiej klasy specjalistów np. w zawodach informatycznych, inżynierów budownictwa, specjalistów ds. reklamy.

Jest to objaw tego, iż popularne „pośredniaki” zaczynają być postrzegane u pracodawców jako źródło do wyszukiwania odpowiednich kandydatów do pracy. Ponadto jest to sygnał dla młodych osób, będących na etapie wyboru przyszłego zawodu.

221. Analiza porównawcza ofert pracy i bezrobotnych wg zawodów pozwala wyłować zawody „nadwyżkowe” i „deficytowe” wśród zarejestrowanych bezrobotnych, co powinno stanowić sygnał dla osób stojących u progu wyboru przyszłego zawodu i instytucji odpowiedzialnych za politykę edukacyjną w regionie.
222. Wśród zawodów „deficytowych”, tj. takich, dla których ilość zgłoszonych w ciągu roku ofert pracy przewyższa ilość zarejestrowanych bezrobotnych w tych zawodach na koniec roku ubiegłego znalazły się m.in. (liczone w ilości ofert przypadających na 1 bezrobotnego, wyłączwszy przypadki braku zarejestrowanych bezrobotnych w danym zawodzie):
- monter wyrobów tekstylnych, z tektury i pokrewnych materiałów (0 bezrobotnych / 64 oferty),
 - monter mechanizmów i przyrządów precyzyjnych (1 bezrobotny / 33,1 ofert),
 - pracownik ds. ewidencji ludności (1 / 32,5),
 - operator urządzeń znakujących (0 / 20),
 - pomocniczy robotnik szklarniowy (1 / 20),
 - opiekunka środowiskowa (1 / 14,7),
 - montażysta reprodukcyjny (1 / 13,5),
 - referendarz sądowy (0 / 13),
 - sekretarz sądowy (1 / 11),
 - wychowawca w placówkach oświatowych, wychowawczych opiekuńczych (1 / 8,6).
223. W porównaniu z rokiem ubiegłym utrzymał się również deficytowy charakter zawodów monterskich (maszyny i sprzęt elektryczny i elektroniczny), meliorantów, agentów ubezpieczeniowych.
224. Wśród zawodów „nadwyżkowych”, tj. takich, dla których liczba zarejestrowanych w końcu roku bezrobotnych zdecydowanie przewyższa ilość ofert pracy zgłoszonych dla nich w ciągu roku były (liczone w ilości rejestrujących się w danym zawodzie w ciągu roku przypadających na 1 ofertę, wyłączwszy przypadki braku ofert w danym zawodzie):
- technik rolnik (806 rejestracji / 0 ofert),
 - technik mechanizacji rolnictwa (234 / 0),
 - technik technologii żywności – cukiernictwo (219 / 0),
 - pozostali ogrodnicy, producenci warzyw, kwiatów i pokrewni (219 / 0),

- pozostali mechanicy – monterzy maszyn i urządzeń (204 / 0),
 - pozostali rolnicy produkcji roślinnej (203 / 0),
 - technik żywienia i gospodarstwa domowego (197,5 / 1),
 - pozostali hodowcy zwierząt i pokrewni (149 / 0),
 - technik elektryk (144,3 / 1),
 - rolnik pracujący na własne potrzeby (132 / 0),
 - górnik eksploatacji podziemnej (129 / 1).
225. Natomiast z zawodów wymagających wyższych kwalifikacji zawodowych – specjaliści administracji publicznej, inżynierowie środowiska, ekolodzy, ekonomiści.
226. Zwraca uwagę fakt, iż dla części z wymienionych wyżej zawodów, pomimo dużej liczby rejestracji, w ubiegłym roku nie wpłynęły do urzędów pracy żadne oferty zatrudnienia. Gros zawodów nadwyżkowych stanowią profesje związane z rolnictwem, poważna recesja dotyka również techników i technologów żywności i te dwie grupy obecne były również na liście z roku poprzedzającego.
227. Algebraiczny stosunek napływających ofert pracy do liczby osób bezrobotnych rejestrujących się w określonym zawodzie pozwolił zidentyfikować grupę profesji, które charakteryzują się równowagą pomiędzy podażą a popytem. Są to m.in.:
- statystyk,
 - recepcjonista,
 - robotnik torowy,
 - parkingowy,
 - kasjer bankowy,
 - intendent,
 - operator urządzeń walcowni.

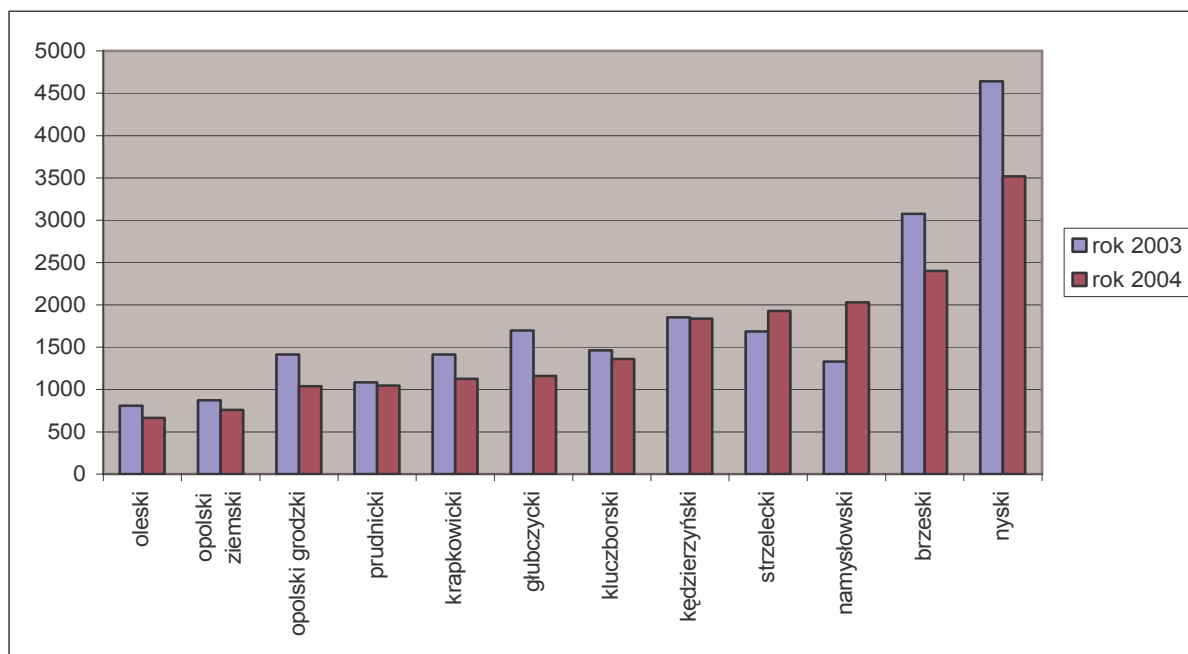
Oferty pracy wg powiatowych urzędów pracy

228. W ciągu 2004 roku najwięcej ofert pracy zgłosili pracodawcy mający swoje siedziby w powiatach nyskim (3 518), brzeskim (2 401) i namysłowskim (1 835). Wszystkie te powiaty charakteryzowała też najwyższa stopa bezrobocia w naszym województwie, zaś dwa pierwsze największa liczba zarejestrowanych osób pozostających bez pracy. Również w roku wcześniejszym powiaty brzeski i nyski zajęły dwa czołowe miejsca pod względem ilości ofert.

229. Liczbę zgłoszonych propozycji pracy według powiatowych urzędów pracy w latach 2003 i 2004 prezentuje poniższy wykres.

Wykres nr 13.

Porównanie ilości ofert zgłoszonych do Powiatowych Urzędów Pracy w latach 2003 – 2004

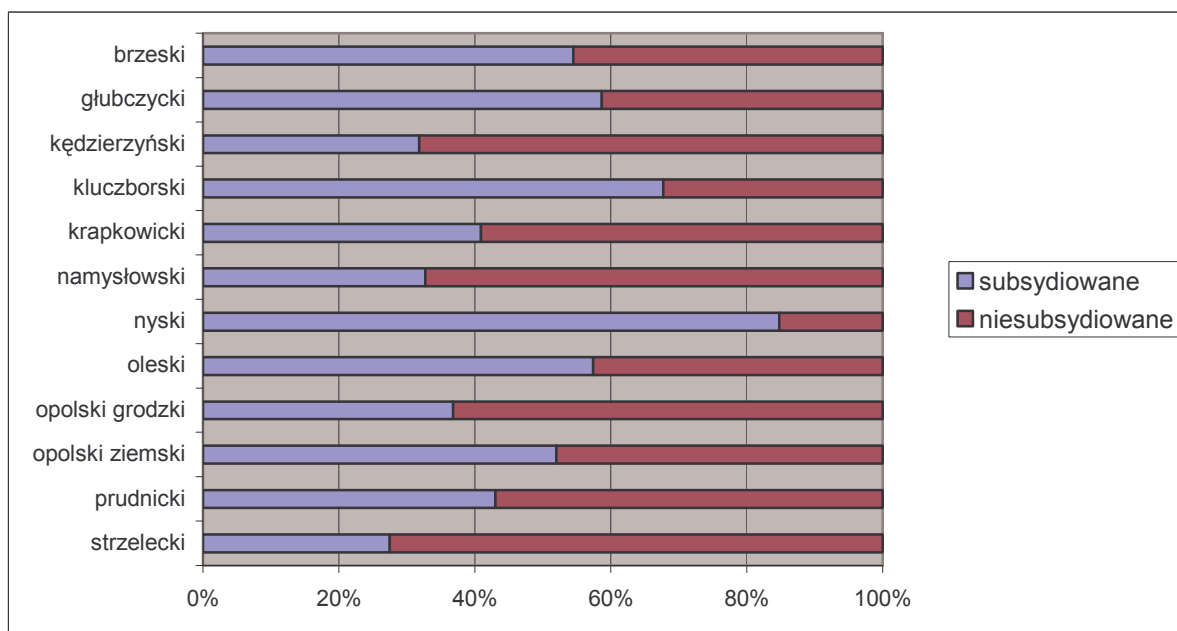


230. Powyższy wykres pokazuje, że niemal we wszystkich powiatach naszego regionu liczba ofert zgłoszonych w ubiegłym roku była niższa niż w roku 2003. Proporcjonalnie najwyższy spadek odnotowano w powiatach: głubczyckim (spadek o 31,7 %), opolskim grodzkim (26,5 %), nyskim (24,2 %) i brzeskim (22,0 %). Wzrost liczby ofert zatrudnienia dotyczył jedynie powiatu namysłowskiego (o 34,5 %) oraz strzeleckiego (12,6 %).

231. Interesujących spostrzeżeń dostarcza analiza udziału ofert subsydiowanych w ogólnej ilości propozycji zatrudnienia zgłoszonych do urzędów pracy.

Wykres nr 14.

Udział ofert subsydiowanych w ogólnej liczbie ofert zgłoszonych do powiatowych urzędów pracy w trakcie roku 2004



232. Zdecydowanie największy udział ofert subsydiowanych odnotowano w powiatowym urzędzie pracy w nysie: 84,8 % i jest to analogiczna sytuacja co w roku 2003. Świadczy to poniekąd o statycznym charakterze nyskiego rynku pracy, który w nikłym stopniu potrafi generować nowe miejsca pracy bez wsparcia ze strony Funduszu Pracy. Wysokie udziały charakteryzowały również powiaty kluczborski, głubczycki i oleski. Przeciwny biegun zajęły z kolei powiaty: strzelecki (27,5 %), kędzierzyńsko – kozielski (31,8 %) oraz opolski grodzki (36,8 %).

Poradnictwo zawodowe

233. Usługi poradnictwa zawodowego świadczone przez doradców zawodowych w urzędach pracy polegają na udzielaniu pomocy w wyborze lub zmianie zawodu, kierunków szkolenia i kształcenia zawodowego przy uwzględnieniu możliwości psychofizycznych, jak i sytuacji życiowej jednostki, a także potrzeb rynku pracy. Przy obecnej sytuacji na rynku pracy pomoc taka ma szczególne znaczenie, gdyż odpowiedni wybór drogi zawodowej determinuje przyszłe szanse zaistnienia na rynku pracy. W 2004

roku z usług poradnictwa zawodowego skorzystało ogółem 12 187 osób (w roku 2003: 8 879), z czego 11 356 to osoby bezrobotne (w roku 2003: 8 290) zarejestrowane w powiatowych urzędach pracy. W strukturze bezrobotnych korzystających z tej formy można wyodrębnić:

- mieszkańców wsi – 4 007 osoby,
- młodzież do 24 lat – 5 939 osób,
- absolwentów – 1 669 osób,
- długotrwale bezrobotnych (zarejestrowanych powyżej 12 miesięcy) – 2 461 osób,
- niepełnosprawni – 322 osoby.

234. Godna podkreślenia jest duża liczba bezrobotnych w wieku do 24 lat, którzy skorzystali z tej formy usług oferowanych przez urzędy pracy. Stanowili oni 52,1 % wszystkich korzystających z poradnictwa zawodowego.

235. Z grupowego poradnictwa skorzystało 3 687 osób (w roku 2002: 2 500 osób), w tym 3 148 bezrobotnych. Ponadto w całym 2004 roku doradcy zawodowi udzielili informacji zawodowej 1 215 osobom (w roku 2003: 1 352) w ramach spotkań indywidualnych oraz 832 osobom (w roku 2003: 1 485) w formie spotkań grupowych.

236. Dodatkowo doradcy zawodowi zatrudnieni zarówno w powiatowych urzędach pracy jak i wojewódzkim urzędzie pracy objęli 732 osoby (w roku 2003: 220) badaniami testowymi w celu określenia preferencji zawodowych.

237. W wyniku działań poradnictwa zawodowego w analizowanym roku:

- 2 246 osób podjęło pracę (w roku 2003: 2 128),
- 1 887 osób zostało skierowanych do szkoleń zawodowych (w roku 2003: 1 202),
- 260 osób uczestniczyło w klubach pracy (w roku 2003: 639).

238. Podsumowując powyższe dane można zauważyć znaczący wzrost liczby korzystających z usług poradnictwa zawodowego w ubiegłym roku. Szczególnie widoczny przyrost zainteresowania jest w grupie młodzieży w wieku do 24 lat oraz osób długotrwale bezrobotnych, co w dużej mierze jest wynikiem odpowiednich działań podjętych w urzędach pracy.

239. Z drugiej strony pozytywnym objawem, nie odnotowywanym w statystykach, są spotkania z zakresu preorientacji zawodowej z młodzieżą uczącą się. Dla przykładu w Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej przy WUP Opole doradcy przeprowadzili 24 spotkania w ramach informacji grupowej dla młodzieży szkolnej, w których wzięło udział 308 uczniów. Dodatkowo z porad indywidualnych skorzystało 44 uczniów.

Szkolenia

240. W skali województwa w 2004 roku 2 591 osób bezrobotnych zostało skierowanych na szkolenia organizowane przez powiatowe urzędy pracy. Tym samym z tej aktywnej formy przeciwdziałania bezrobociu skorzystało tylko 3,5 % totalnej liczby bezrobotnych.
241. Ponad 40 % (1 017) osób z grona bezrobotnych, którzy ukończyli szkolenia (2 502), podjęło pracę w trakcie trwania kursu lub po jego ukończeniu, co świadczyć może o wysokim poziomie efektywności szkoleń. W perspektywie przyszłych lat niniejszy wskaźnik świadczyć może o konieczności coraz większego przywiązywania uwagi do właśnie tej aktywnej formy aktualizacji kwalifikacji zawodowych osób bezrobotnych. Prognozuje się, iż znaczenie szkoleń w przyszłych latach może jeszcze się zwiększyć.
242. Do najczęściej wybieranych w 2004 roku przez bezrobotnych i osoby poszukujące pracy obszarów szkoleń zaliczyć należy:
- dla kierowców – 360 osób,
 - obsługa maszyn i urządzeń – 342 osoby,
 - obsługa komputera – 260 osób,
 - obsługa finansowo – księgowa, bankowa, ubezpieczeniowa – 238 osób,
 - inne – 508 osób.
- Podane powyżej liczby określają wielkość grupy osób bezrobotnych i poszukujących pracy, które ukończyły szkolenia.
243. Natomiast największą efektywnością zatrudnieniową cechowały się kursy z zakresu spawania, dla kierowców, a także dotyczące rolnictwa i przetwórstwa.

Podsumowanie

244. Na koniec analizowanego roku bezrobocie rejestrowane na Opolszczyźnie ukształtowało się na poziomie 74 553 osób, co stanowiło **19,9 %** ludności aktywnej zawodowo. Tym samym nastąpił imponujący spadek w porównaniu do roku wcześniejszego (21,4 %).
245. Rok 2004 był więc rokiem spadku bezrobocia w naszym regionie mimo kilku niekorzystnych zjawisk, które dało się zauważyć na wojewódzkim rynku pracy. Mianowicie, tempo przyrostu liczby bezrobotnych nieznacznie wzrosło, czego przyczyną

był wzrost liczby zarejestrowanych osób bezrobotnych – o 676 osób (0,9 %). Ponadto odnotowano procentowy spadek liczby wyrejestrowań bezrobotnych z tytułu podjęcia pracy, które w omawianym okresie stanowiły 46,6 % odpływu (rok wcześniej wskaźnik ten wynosił 49,6 %). Jednak mimo wszystko należy zwrócić uwagę na znacząco wysoki wzrost wyłączeń z ewidencji aż o 5 933 osoby w porównaniu do roku 2003, który to w głównej mierze zagwarantował tak znaczący spadek poziomu bezrobocia.

246. Dla pełnego obrazu rynku pracy w regionie należy wspomnieć o mieszkańcach naszego województwa posiadających podwójne obywatelstwo, co umożliwia im podejmowanie legalnego zatrudniania w krajach Unii Europejskiej bez pośrednictwa urzędów pracy. Liczbę mieszkańców naszego regionu zatrudnionych poza granicami kraju szacuje się nawet na 120 tysięcy osób. Poza tym wejście Polski do struktur unijnych pozwoliło Polakom na poszukiwanie legalnego zatrudnienia w Irlandii, Szwecji i Wielkiej Brytanii, co w pośredni sposób znalazło również swoje odzwierciedlenie w rejestrach urzędów pracy.

247. W 2004 roku odnotowano spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych w porównaniu do 31 grudnia 2003 roku o 7 070 osób oraz spadek w odniesieniu do:

- 31 grudnia 2002 roku o 8 883 osoby,
 - 31 grudnia 2001 roku o 4 004 osoby,
- i przyrost w porównaniu do:
- 31 grudnia 2000 roku o 5 242 osoby,
 - 31 grudnia 1999 roku o 15 077 osób.

248. Godny podkreślenia jest fakt, że rok ubiegły był drugim rokiem z rzędu, gdy rynek pracy odczuł spadek rejestrowanego bezrobocia, wyrażający się zmniejszeniem liczby osób bezrobotnych. Spadki te były dość zdecydowane, zaś w każdym miesiącu liczba zarejestrowanych bezrobotnych była niższa w stosunku do analogicznych miesięcy roku 2003.

249. Spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych w skali województwa odbił się korzystnie na szczeblu poszczególnych powiatów. Ilość bezrobotnych uległa redukcji we wszystkich powiatach. W liczbach bezwzględnych i jednocześnie w wymiarze procentowym spadek ten najbardziej odczuł powiat nyski. Mimo tego nadal najwięcej bezrobotnych osób zarejestrowanych było w tym powiecie. Ponadto charakteryzował się on również najwyższą stopą bezrobocia. Jedynie w powiecie prudnickim wzrosła stopa bezrobocia o 0,4 % do poziomu 19,3 %.

250. Wzrost liczby zarejestrowanych w ewidencji bezrobotnych nasilił się jedynie w ostatnich dwóch miesiącach 2004 roku. Do jego wzrostu przyczynił się m. in. napływ osób po zakończeniu prac krótkookresowych, sezonowych oraz zawieranych na czas określony, zmniejszanie zatrudnienia ze względu na okres zimowy, zwłaszcza w branży budowlanej, napływ osób po zakończeniu prac sezonowych za granicą w krajach Unii Europejskiej, rejestracja bezrobotnych absolwentów po ukończeniu szkół.
251. Wg obserwacji WUP Opole sytuacja na rynku pracy Opolszczyzny powinna zmieniać się na lepsze w najbliższych latach, lecz jest to ściśle uzależnione od dalszej poprawy koniunktury gospodarczej w regionie. Dla uzyskania tego efektu niezbędne są zdecydowane zmiany legislacyjne służące rozwojowi sektora małych i średnich przedsiębiorstw, które są głównym motorem rozwoju gospodarki. Równolegle sytuację komplikuje sytuacja demograficzna powodująca wzrost liczby osób w wieku produkcyjnym. W przypadku zaniechania odpowiednich kroków mających na celu polepszenie sytuacji gospodarczej strukturalne cechy bezrobocia charakterystyczne dla województwa mogą nasilić się i utrzymywać się trwale.
252. Rozwojowi rynku pracy i poprawie sytuacji osób bezrobotnych z grup szczególnego ryzyka przysługują się prawdopodobnie w najbliższych latach wdrażane od 2003 roku na Opolszczyźnie działania ulokowane wokół obsługi środków Europejskiego Funduszu Społecznego zwłaszcza w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego i Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich.
253. Tymczasem o stopniowej poprawie na rynku pracy województwa opolskiego w 2004 roku w strukturalnym jego wymiarze świadczyć może odnotowany spadek udziału osób pozostających bez zatrudnienia powyżej 12 miesięcy w ogólnej liczbie zarejestrowanych. Na koniec omawianego roku 50,0 % bezrobotnych to właśnie osoby pozostające bez zatrudnienia dłużej niż rok. Liczba takich osób w całym regionie zmniejszyła się o 4 118 osób.
254. Szczególnie zadawalający jest postępujący systematycznie spadek liczby osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy w strukturze osób bezrobotnych. Już drugi rok z rzędu w sposób wyraźny zarysowało się obniżenie wskaźnika ich udziału w rejestrowanym bezrobociu z 7,2 % w roku 2003 do 3,1 w 2004. Pozwala to na wyciągnięcie wniosku, iż osobom bezrobotnym z tej kategorii zdecydowanie łatwiej jest wrócić na aktywny rynek pracy niż pozostałym osobom pozostającym bez zatrudnienia

255. Ponadto z ogólnej liczby zarejestrowanych bezrobotnych tylko 10 181 osób było uprawnionych do pobierania zasiłku, co oznacza że jedynie prawie co siódmy bezrobotny w województwie opolskim otrzymuje zasiłek.
256. Województwo opolskie w skali kraju należy do regionu o nieco wyższym od średniego natężeniu bezrobocia, natomiast na poziomie województwa charakteryzuje się znacznym zróżnicowaniem terytorialnym. Daje się zaobserwować, iż:
- powiaty opolskie, a więc związane z dużą aglomeracją miejską o bogatej i zróżnicowanej wewnętrznie strukturze gospodarczej charakteryzowały się wysoką dynamiką spadku liczby bezrobotnych,
 - powiat głubczycki i strzelecki zaznaczyły się jako wyjątkowo aktywne pod względem obniżenia wartości rejestrowanego bezrobocia,
 - powiaty na Opolszczyźnie, w których do przełomu lat 1989 - 1990 przeważało rolnictwo państwowe, charakteryzują się wysoką stopą bezrobocia,
 - istotnym czynnikiem wpływającym na skalę terytorialnych zróżnicowań bezrobocia jest bardzo niski poziom mobilności przestrzennej ludności.
257. Do negatywnych zjawisk bezrobocia zalicza się problem bezrobotnych kobiet, które stanowią większość zarejestrowanych osób. Ich udział w ogólnej liczbie bezrobotnych od 2003 ulega systematycznemu zwiększaniu. Może mieć to związek również z ogólnym spadkiem bezrobocia, co mogłoby świadczyć o utrudnionym starcie zawodowym kobiet. Dlatego też należy zintensyfikować podejmowane działania mające na celu wyrównanie szans kobiet w dostępie do aktywnego powrotu na rynek pracy. Obserwowana gorsza sytuacja kobiet bezrobotnych spowodowana jest między innymi tym, że:
- pracodawcy chętniej zatrudniają mężczyzn niż kobiety, gdyż są one postrzegane jako pracownicy mniej dyspozycyjni, mniej atrakcyjni na rynku pracy,
 - kobiety są w trudniejszej sytuacji niż mężczyźni, bowiem często muszą łączyć pracę zawodową z prowadzeniem domu czy wychowaniem dzieci (nierzadko samotnie wychowują dzieci),
 - pracodawcy niechętnie zatrudniają kobiety powracające po długotrwałym okresie bezczynności zawodowej spowodowanej urlopami macierzyńskimi lub wychowawczymi,
 - istnieje rozbieżność kwalifikacji kobiet w stosunku do oferowanych miejsc pracy.
258. Niepokojącym zjawiskiem jest również utrzymywanie się tendencji do stabilizacji wysokiego poziomu bezrobotnych zamieszkałych na wsi w stosunku do ogółu zarejestrowanych bezrobotnych. Powyższe dane dotyczą jedynie bezrobocia

rejestrowanego. Jednak nie znane są rozmiary bezrobocia ukrytego na wsi. Dotyczy ono zwłaszcza osób, które są właścicielami małych gospodarstw rolnych, w związku z czym statusu bezrobotnego w urzędzie pracy nie otrzymują, gdyż posiadają 2,0 ha przeliczeniowe ziemi, a żyją na granicy minimum socjalnego i korzystają z pomocy społecznej.

259. Coraz większą rolę w znalezieniu zatrudnienia odgrywają kwalifikacje, natomiast prawie 70 % bezrobotnych w skali województwa opolskiego posiada wykształcenie zasadnicze, podstawowe i niepełne podstawowe. Osoby takie, rozpatrując szansę znalezienia pracy, znajdują się na tzw. przegranej pozycji – poziom posiadanych kwalifikacji nie odpowiada zapotrzebowaniu pracodawców.

260. Rozważając strukturę bezrobocia ze względu na kryterium wieku, widać wyraźnie, że cechą trwałą jest utrzymywanie się na poziomie powyżej 47 % udziału w bezrobociu osób pomiędzy 18 a 34 rokiem życia. Jest to zjawisko niekorzystne ze względu na fakt, że osoby młode są najbardziej chłonne na wiedzę i nowinki technologiczne, jednak niedostępność pracy może skutkować trwałym brakiem mobilności zawodowej, a nawet prowadzić do patologii społecznej.

261. Do pozytywów osiągniętych w 2004 roku pomimo nadal dużego bezrobocia i utrzymującej się niskiej mobilności rynku zaliczyć należy:

- zdecydowane zwiększenie dynamiki spadku bezrobocia w stosunku do lat poprzednich, co pozwoliło uplasować się województwu opolskiemu pod tym względem w czołówce ogólnopolskiego rankingu,
- pozyskanie przez pracowników powiatowych urzędów pracy ofert pracy w liczbie 18 872,
- imponujący wzrost liczby wyrejestrowań w porównaniu do roku 2003, przekładający się na najwyższy od kilku lat wskaźnik płynności rynku pracy,
- znaczny wzrost liczby bezrobotnych skierowanych na szkolenia,
- intensyfikacja działań na rynku pracy finansowanych z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej,
- rozwój sieci Europejskich Służb Zatrudnienia EURES.

CZŁONKOWIE ZESPOŁU DS. OPRACOWANIA RPD/ZdWO NA 2005 ROK

Karina Bedrunka, UMWO Departament Koordynacji Programów Operacyjnych
Jacek Czuczejko, PUP Kluczbork
Izabela Jabłońska, Inkubator Przedsiębiorczości
Maciej Kalski, WUP
Edyta Kubasik, PUP Kędzierzyn – Koźle
Roman Kus, PUP Strzelce Opolskie
Irena Lebedzińska, PUP Opole
Paweł Łazarczyk, WUP
Barbara Kałużna, PUP Prudnik
Michał Knapik, WUP
Leszek Krzysztofczyk, OHP
Bogusław Kucia, Kuratorium Oświaty
Jolanta Markiewicz, PUP Brzeg
Jolanta Nowak, PFRON
Aleksandra Piasecka, Uniwersytet Opolski
Milena Piechnik, WUP
Violetta Porowska, Pełnomocnik Wojewody ds. Równego Statusu Kobiet i Mężczyzn
Adam Różycki, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
Katarzyna Rybak, WUP
Marek Rymarz, PUP Nysa
Jacek Suski, WUP
Tomasz Szurmak, OUW Wydział Polityki Społecznej
Beata Winiarska, PUP Głubczyce
Andżelika Wojciechowska, PUP Krapkowice
Waldemar Zadka, UMWO Departament Edukacji
Anna Zaniewska – Malik, Stowarzyszenie „Promocja Przedsiębiorczości”
Ala Zgrzebna, PUP Namysłów